

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**Серія
«Бібліографія вчених України»**

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ НАРИС

МАЗУРКЕВИЧ АНАТОЛІЙ ЙОСИПОВИЧ
академік НААН України

Київ – 2022

У бібліографічному нарисі описано основні шляхи життя видатного вченого і педагога в галузі ветеринарної медицини, доктора ветеринарних наук, професора, академіка НААН України, Заслуженого діяча науки і техніки України, Лауреата Міжнародної премії «Дружба» Мазуркевича Анатолія Йосиповича. Відображено важливі віхи практичної, педагогічної, наукової та громадсько-політичної діяльності відомого вченого.

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Серія
«Бібліографія вчених України»

БІБЛОГРАФІЧНИЙ НАРИС

МАЗУРКЕВИЧ АНАТОЛІЙ ЙОСИПОВИЧ
академік НААН України

Укладач: професор Сорока Н.М.

Київ - 2022

Основні дати життя та діяльності Анатолія Йосиповича Мазуркевича

18 вересня 1940	Народився в селі Травлин Шепетівського району Хмельницької (Кам'янець-Подільської) області
1947-1954	Навчання в Травлинській семирічній школі Шепетівського району Хмельницької області
1954-1958	Навчання в Новочорторийському зооветеринарному технікумі на ветеринарному відділенні. Отримав диплом ветеринарного фельдшера
1958-1960	За Державним направленням працював ветеринарним фельдшером у колгоспі ім. Сталіна с. Озера Брусилівського району Житомирської області
1960-1961	Працював ветеринарним фельдшером у колгоспі «Новий шлях» с. Криве Попільнянського району Житомирської області
1961-1966	Навчання в Українській сільськогосподарській академії (УСГА) на ветеринарному факультеті. Отримав диплом з відзнакою за спеціальністю «Ветеринарний лікар»
Червень - серпень 1962	Помічник директора з культурно-масової роботи літнього піонерського табору «Зелений бір», с. Жорнівка Київської області
1963-1966	Відповідальний за культурно-масову роботу на факультеті
Вересень - листопад 1965	Мобілізований на боротьбу із ящуром великої рогатої худоби типу «А» у колгоспах Сквирського району Київської області в складі студентів 5 курсу
6 травня 1966 року	День одруження з випускницею агрохімічного факультету УСГА Бондаренко Людмилою Іванівною
Липень - вересень 1966	Заступник головного ветеринарного лікаря Сагайдацької птахофабрики Долинського району Кіровоградської області в період проходження виробничої практики
Листопад 1966 року	Закінчив навчання на ветеринарному факультеті УСГА, отримав диплом ветеринарного лікаря з відзнакою
1966-1968	За Державним направленням працював ветеринарним лікарем у Кагарлицькій станції по боротьбі з хворобами тварин Київської області. Очолював профспілкову організацію ветеринарних фахівців району
1968-1971	Навчання в очній аспірантурі при кафедрі фармакології і патофізіології УСГА, науковий керівник професор Баженов С.В. Дисертаційну роботу подав до захисту достроково
16.12.1971	Зарахований на посаду асистента кафедри патофізіології і фармакології УСГА згідно з направленням МСГ СРСР після закінчення аспірантури
10.03.1972	Успішно захистив дисертацію з отриманням наукового ступеня кандидата ветеринарних наук

1969-1973	Відповідальний за культурно-масову роботу на факультеті
Червень - серпень 1974	Керівник культурно-масової роботи на базі відпочинку УСГА «Академічна» у м. Іллічівськ Одеської області
1974-1975	Відповідальний за роботу редколегії факультету
03.01.1976	Призначений заступником декана ветеринарного факультету по роботі з іноземними студентами (на громадських засадах)
31.05.1977	Обраний за конкурсом на посаду старшого викладача кафедри фармакології і паразитології
06.09.1978	Переведений на посаду доцента кафедри фармакології і паразитології після обрання за конкурсом
1978-1984	Науково-педагогічна діяльність на посаді доцента кафедри фармакології і патофізіології
18.07.1979	Отримав вчене звання доцента по кафедрі фармакології і паразитології
10.05.1978	Призначений заступником декана по роботі з іноземними студентами (за сумісництвом)
09.01 1984	Призначений на посаду декана ветеринарного факультету УСГА і за сумісництвом – доцента кафедри фармакології і патофізіології
05.09.1988-05.09.1990	Старший науковий співробітник (для підготовки до захисту докторської дисертації)
05.09.1990	Переведений на посаду декана ветеринарного факультету УСГА (згодом Українського державного аграрного університету – УДАУ) та за сумісництвом доцента кафедри фармакології і патофізіології
1990-2000	Декан факультету ветеринарної медицини УДАУ
1992-2000	Голова навчально-методичної комісії напряму «Ветеринарна медицина» України
04.01.1993	Переведений на посаду завідувача кафедри фармакології УДАУ (за сумісництвом)
11.03.1993	Успішно захистив докторську дисертацію з отриманням наукового ступеня доктора ветеринарних наук
30.06.1993	Обраний за конкурсом і переведений на посаду професора з виконанням обов'язків завідувача новоствореної кафедри нормальної і патологічної фізіології
16.10.1993	Переведений на посаду декана факультету ветеринарної медицини УДАУ, за сумісництвом – завідувача кафедри нормальної і патологічної фізіології
1994.31.03-28.04.1995	Стажування в Айовському університеті (США) за програмою «Лінкедж» по обміну досвідом та порівнянням навчальних програм підготовки спеціалістів ветеринарної медицини
1997-2000	Участь в роботі Міжнародного форуму BSAWA
	Робота в експертній комісії Комітету з Державних премій

	України
	Робота в експертній комісії ВАК України
З 1998 і донині	Президент Всеукраїнського товариства ветеринарних патологів (товариство зареєстровано в Міністерстві юстиції України)
25.09.2000	Звільнений з посади декана у зв'язку з виходом на пенсію
26.09.2000	Призначений на посаду декана факультету ветеринарної медицини та за сумісництвом, на посаду завідувача кафедри нормальної і патологічної фізіології за умовами контракту
12.12.2000	Звільнений з посади декана факультету та на постійній основі призначений завідувачем кафедри нормальної і патологічної фізіології
16.03.2001-31.01.2008	Академік-секретар Відділення ветеринарної медицини УААН та за сумісництвом – завідувач кафедри фізіології, патофізіології та імунології тварин НУБіП України
01.07.2008	Директор науково-дослідного інституту Здоров'я тварин факультету ветеринарної медицини НУБіП України та за сумісництвом – завідувач кафедри фізіології, патофізіології, патофізіології та імунології тварин
2018-2022	Голова локальної комісії з біоетики НУБіП України
01.10.2010-10.07.2011	Проректор НУБіП України з наукової та інноваційної діяльності
11.07.2011	Звільнений з посади проректора та призначений на постійній основі професором кафедри фізіології, патофізіології та імунології тварин
01.09.2017 і донині	Професор кафедри хірургії і патофізіології ім. акад. І.О. Поваженка (реорганізація кафедри; навчальні дисципліни «Патофізіологія тварин» та «Ветеринарна імунологія» переведені до складу кафедри хірургії ім. акад. І.О. Поваженка, 2017).

1. Етапи життєвого шляху

Народився Анатолій Йосипович Мазуркевич 18 вересня 1940 року в селі Травлин Шепетівського району Кам'янець-Подільської (нині Хмельницької) області. Після закінчення семирічки в рідному селі у 1954 році подав документи до Новочорторійського зооветеринарного технікуму, на ветеринарне відділення. Після закінчення навчання у 1958 році за Державним направленням працював ветеринарним фельдшером у колгоспах на Житомирщині. Бажання продовжити освіту за спеціальністю «Ветеринарія» привели його до Української сільськогосподарської академії, що у місті Києві, де навчався на ветеринарному факультеті з 1961 по 1966 роки.

Після закінчення навчання з 1966 по 1968 роки працював ветеринарним лікарем-терапевтом у Кагарлицькій станції по боротьбі з хворобами тварин, що у Київській області. У 1968 році вступив до аспірантури на кафедру фармакології і паразитології УСХА, науковим керівником був професор С.В. Баженов. Після закінчення аспірантури у 1971 році та успішного захисту дисертації у 1972 році отримав науковий ступінь кандидата ветеринарних наук і був запрошений на роботу викладача кафедри. Упродовж 1971-1977 років працював на кафедрі фармакології і патофізіології НАУ на посаді асистента, а потім старшого викладача (1977-1978), доцента (1978-1993). Далі для підготовки докторської дисертації А.Й. Мазуркевич переходить на посаду старшого наукового співробітника (1988-1991), після чого, перебуваючи на посаді доцента (1991-1993), завершує написання дисертації.

У 1993 році успішно захистив дисертацію з присвоєнням наукового ступеня доктора ветеринарних наук. Працював на посаді завідувача кафедри фармакології і патофізіології (1993), а згодом – новоствореної кафедри нормальної і патологічної фізіології (1993-2005). Вчене звання професора отримав у 1993 році.

Працював за сумісництвом на посаді заступника декана (1976-1984), декана факультету ветеринарної медицини (1984-1988 та 1994-2000).

У 2001 році був обраний на посаду академіка-секретаря Відділення ветеринарної медицини УААН та за сумісництвом працював професором кафедри (2005-2008). З 2008 по 2010 роки працював на посаді директора науково-дослідного інституту Здоров'я тварин НУБіП України. У 2010-2011 роках працював проректором з наукової та інноваційної діяльності НУБіП України та по сумісництву – професором кафедри фізіології, патофізіології та імунології тварин. З 2011 по 2017 роки працював професором кафедри фізіології, патофізіології та імунології тварин, а після реорганізації кафедри, з 2017 року і донині – професором кафедри хірургії і патофізіології ім. акад. І.О. Поваженка.

У своїй роботі А.Й. Мазуркевич поєднав навчально-виховний процес із активною науково-дослідною діяльністю. Він є науковим керівником навчально-наукової лабораторії «Центр клітинних технологій у ветеринарній медицині».

**В ННЛ «Центр клітинних технологій
у ветеринарній медицині»**

Його наукові дослідження мають фундаментальний характер і спрямовані на вивчення на експериментальних моделях реактивності організму тварин у відповідь на вплив чинників довкілля, на дослідження властивостей стовбурових клітин залежно від їх видової приналежності, способів отримання, культивування, зберігання та застосування у ветеринарній медицині для стимуляції регенеративних процесів у патологічно змінених тканинах в організмі тварин.

Мазуркевич А.Й. є автором та співавтором більше 450 друкованих праць, у тому числі, 24 підручників, навчальних посібників та монографій для студентів ВНЗ II-III-IV рівнів акредитації та науковців і спеціалістів галузі ветеринарної медицини. Він є співавтором Закону України «Про ветеринарну медицину» (1996, 2001, 2006), Державного стандарту вищої освіти з напрямку «Ветеринарна медицина», ряду рекомендацій науково-методичного та науково-практичного змісту. Має більше 30 патентів та авторських свідоцтв, трьох нових лікарських препаратів, зареєстрованих в Україні. Під його керівництвом проходять підготовку аспіранти, докторанти та здобувачі наукового ступеня кандидата і доктора ветеринарних наук.

Для України Мазуркевич А.Й. підготував 9 докторів та 20 кандидатів ветеринарних наук.

Упродовж тривалого часу очолює науково-дослідну тематику кафедри, координує розширення творчих зав'язків з вченими НААН, НАН України та АМН України, фахівцями ветеринарної медицини з виробництва, виконує великий обсяг науково-методичної роботи з питань вищої школи.

Працюючи на посаді декана факультету ветеринарної медицини, Мазуркевич А.Й. проводив ґрунтовні дослідження і впровадження в організацію освітньо-виховного процесу актуальні питання вищої школи. За його безпосередньою участю на факультеті створені навчальна, методична, матеріальна, клінічна та комп'ютерна бази для підготовки і перепідготовки спеціалістів ветеринарного профілю; розроблена освітньо-професійна

програма спеціальності «Ветеринарна медицина»; навчальні плани і типові програми для факультетів ветеринарної медицини вищих аграрних закладів освіти України; два Державних Стандарти вищої освіти із спеціальності «Ветеринарна медицина». За його ініціативи Міністерством освіти і науки України було продовжено термін підготовки майбутніх лікарів ветеринарної медицини у ВНЗ III-IV рівнів акредитації до 5 років 6 місяців, проведено ряд заходів з реформування ветеринарної освіти України для її інтеграції в світову освітянську систему.

Діяльність А.Й. Мазуркевича на посаді академіка-секретаря УААН була спрямована на консолідацію зусиль наукових колективів Інститутів УААН, підпорядкованих Відділенню, а також наукових підрозділів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації, Державних науково-контрольних інститутів МінАП України на здійснення наукової діяльності. Ним була ініційована і розроблена «Галузева науково-технічна програма» з наукового супроводу у вирішенні проблем ветеринарної медицини. Це дало можливість зосередити кошти Державного та спеціального бюджету, в тому числі, іноземних інвестицій, незалежно від джерел фінансування, на проведення наукових досліджень, на зміцнення матеріально-технічної бази та поліпшення кадрового складу колективів-виконавців наукових завдань.

Завдячуючи активній роботі А.Й. Мазуркевича, поліпшилася співпраця Відділення із Держдепартаментом ветеринарної медицини МінАП України з усіх напрямків діяльності. За наслідками внутрішньої акредитації НДІ УААН за підсумками діяльності у 2006 році Відділення ветеринарної медицини було відзначене Президією УААН, як одне із передових, за комплексними показниками; Інститут експериментальної та клінічної ветеринарної медицини Указом Президента України отримав статус Національного наукового центру. Більше 70 % усіх заявлених на 2006-2010 роки наукових проектів були оцінені НАН України як фундаментальні. Крім того, розширилась співпраця науково-дослідних установ ветеринарної медицини УААН із зарубіжними партнерами, започатковано залучення міжнародних грантів за програмою біоконверсії, яка фінансувалася урядом США. За пропозицією Відділення у 2006 році на розгляд американській стороні було передано 24 заявки на виконання партнерських проектів, з них частина була профінансована американськими установами і виконувалася у науково-дослідних інститутах, зокрема IBM та НЦ «ІЕКВМ». Співробітники цих інститутів взяли участь у Міжнародних виставках Біо-2004 та Біо-2006 у рамках виконання завдань за програмою «Біоконверсія та біобезпека». При цьому Національному центру (НЦ) «ІЕКВМ» УААН була надана матеріальна допомога від уряду США на облаштування референс-лабораторії для діагностики та моніторингу високопатогенного грипу птиці в Україні.

На посаді директора НДІ Здоров'я тварин у НУБіП України А.Й. Мазуркевич ініціював та організовував перебудову діяльності наукових підрозділів інституту, спрямовану на підвищення актуальності наукових досліджень та ефективності фундаментальних і прикладних наукових розробок, на залучення вітчизняних і зарубіжних інвестицій. За його

ініціативою в НУБіП України була розроблена і прийнята до виконання програма наукового супроводу ветеринарного сервісу технологій отримання якісної та безпечної продукції тваринництва, а також заходи з вдосконалення діяльності наукових підрозділів НДІ за сучасними вимогами у зв'язку з набуттям університету статусу дослідницького. Завдяки впровадженню вченими інституту наукових розробок у 2009-2010 роках покращилися господарські показники у тваринництві у ВП НДГ «Великоснітинське», «Агрономічна дослідна станція», «Ворзель»; надані пропозиції Київській обласній адміністрації до регіональної програми: «Підтримка та відродження українського села до 2015 року»; поліпшилось співробітництво з навчальними закладами та науковими установами НАН і НААН України. У 2010 році була підписана угода з Гентським університетом (Нідерланди) на виконання спільної науково-навчальної програми з питань запровадження ветеринарного сервісу за європейськими стандартами.

На посаді проректора НУБіП України А.Й. Мазуркевич провів ряд заходів із вдосконалення організації наукової діяльності та інновацій в Університеті, як вищого навчального закладу дослідницького типу. Особлива увага науково-інноваційного підрозділу приділялась вирішенню питань наукового супроводу з розвитку тваринництва і рослинництва в навчально-дослідних господарствах та посиленню зав'язків між академічною і вузівською наукою аграрного сектора економіки в рамках виконання завдань «Галузевої науково-технічної програми».

Тривалий час А.Й. Мазуркевич був членом експертної ради ВАК України, членом експертної ради Комітету України з державних премій, міжгалузевої ради НАН України з питань аграрного сектора; член науково-технічної ради Міністерства аграрної політики України, членом колегій: Державного департаменту ветеринарної медицини при МінАП України та Управління ветеринарної медицини Київської міської держадміністрації, членом Надзвичайних протиепізоотичних комісій при Кабінеті Міністрів України та при Київській міській держадміністрації, членом редакційної ради журналу «Ветеринарна медицина України», редколегії наукового збірника «Вісник аграрної науки», міжвідомчих наукових збірників «Ветеринарна медицина», «Біологія тварин», членом науково-методичної ради Державного департаменту ветеринарної медицини, Міжвідомчої комісії з біоетики та біобезпеки; спочатку головою, а пізніше – заступником голови та членом спеціалізованої вченої ради із захисту докторських дисертацій Д 26.004.03 (НУБіП України), головою спеціалізованої вченої ради Д 26.004.14 (до 2021 року); членом ради заслужених вчених НУБіП України, членом науково-технічної ради НДІ Здоров'я тварин факультету ветеринарної медицини, членом редакційної ради збірника «Науковий вісник НУБіП України», серія «Ветеринарна медицина, якість і безпека продукції тваринництва», обраний академіком громадської АН вищої школи.

Нині А.Й. Мазуркевич є головою Всеукраїнського товариства ветеринарних патологів та головою локальної комісії НУБіП України з питань біоетики; членом експертної комісії НУБіП України з оцінки

безпеки пестицидів. Бере активну участь у роботі Відділення ветеринарної медицини НААН, є науковим консультантом реферативного журналу «Агропромисловий комплекс України» НААН, серія «Ветеринарна медицина».

2. Науковий внесок

Ранній період наукових досліджень Мазуркевича А.Й. (1971-2005) присвячений вивченню порушень обміну речовин в окремих органах і тканинах цілісного організму за отруєння великої рогатої худоби сечовиною та нітратами. Основним методом досліджень був експеримент. Наукові дослідження були спрямовані на вивчення змін в організмі жуйних тварин, зокрема молодняка великої рогатої худоби, які виникають за впливу продуктів трансформації сечовини та нітратів в умовах гострого і хронічного експериментального отруєння, а також за експериментального моделювання диспепсії, диروفіляріозу та ситаріозу.

Використання комплексного підходу в дослідженнях на тваринах із застосуванням методів ізольованих органів, ангіостомії, фістули, біопсії, а також сучасних методів лабораторних аналізів, дали можливість підтвердити наявність в організмі великої рогатої худоби молекулярних механізмів поетапного перетворення малотоксичного нітрату через проміжні сполуки до окису азоту (NO_2 , NO , N_2O , NH , NH_2). Встановити зажиттєві зміни в окремих органах, зокрема печінці, серці, легенях, нирках, передшлунках, кишечнику, молочній залозі великої рогатої худоби за умов навантаження організму надлишком сечовини та нітратів.

Наукова новизна проведених експериментальних досліджень полягає у виявленні особливостей реакції окремих органів і систем організму тварини у відповідь на дію токсичних сполук відновленого і окисненого азоту у формі аміаку та нітриту.

Одержані нові дані стосуються розподілу нітратів і нітритів та їх трансформації в тканинах і органах за умов надходження в організм цих сполук в підвищених кількостях. Доведено, що процеси взаємоперетворення нітратів в аміак, які відбуваються в організмі тварин за фізіологічних умов, значно посилюються за нітратного отруєння з утворенням проміжних сполук, серед яких є й особливо небезпечні. Встановлена участь тканин печінки, легень, нирок і серця в регуляції рівня вказаних речовин у крові за фізіологічних умов та отруєнні; одержані прямі докази участі тканин різних органів у знешкодженні надлишку нітратів і нітритів, що надходять в організм, причому, швидкість знешкодження нітратів і нітритів в анаеробних та аеробних умовах суттєво відрізняється в залежності від виду тканин. Вперше доведено, що метгемоглобіноутворення за отруєння жуйних тварин нітратами, коли із передшлунків у кров резорбується надлишок нітриту – продукту, який походить із нітратів внаслідок відновлювальної діяльності рубцевої мікрофлори. Вже в капілярній системі ворітної вени, саме, в капілярах стінки травного каналу в результаті взаємодії нітритів і

гемоглобіну утворюється метгемоглобін. Така реакція є одночасно своєрідним захистом тканин від шкідливого впливу надлишку нітритів, знижуючи їх рівень і, як наслідок, зниження рівня активних форм кисню та гідроперекисів. Разом з тим, накопичення метгемоглобіну в крові призводить до порушення дихальної функції крові, втрати її здатності переносити кисень до тканин та вуглекислий газ від тканин до легень (гемічна гіпоксія).

Вперше встановлено активну участь мікросомального апарату клітин печінки великої рогатої худоби у знешкодженні нітритів, виявлена висока активність перекисного окиснення та активізація ним розвитку патологічних процесів; встановлений характер зміни активності основних гормонів; вперше відмічено суттєві порушення електронно-мікроскопічної будови гепатоцитів в умовах хронічного отруєння нітритами. Розроблено нові високоефективні препарати (нітритопротектори) для профілактики нітратних отруєнь.

Наукові дослідження були проведені А.Й. Мазуркевичем упродовж 1972-1993 років, а у подальшому – його учнями. Всі ці дослідження були спрямовані на вивчення змін в організмі жуйних тварин, що виникають під впливом продуктів трансформації сечовини та нітратів за фізіологічних умов та за гострої і хронічної інтоксикації.

Результати цих досліджень використані для написання та захисту докторської дисертації за темою: «Пошкоджуючі фактори і адаптаційно-компенсаторні реакції в організмі великої рогатої худоби при експериментальному отруєнні нітратами і сечовиною» (Київ, 1993. 327 с.).

Наукова новизна проведених експериментальних досліджень полягає у визначенні рівня участі тканин окремих органів і систем організму жуйних тварини, їх реакції у відповідь на ушкодження продуктами трансформації сполук азоту за показниками артеріовенозної різниці у притікаючій та відтікаючій крові. Експериментальні дослідження проводили на бугайцях віком від 4 до 6 місяців, яких підбирали в дослідні групи за методом аналогів (вік, маса тіла, екстер'єр, конституція тощо).

Перед досліддами в зрівняльній період (40-45 діб) створювали спеціальну модель дослідних тварин, а саме: в декілька етапів хірургічним способом накладали спочатку фістулу на дорзальний мішок рубця, а пізніше – канюлі на різні судини (метод ангіостомування). Підготовлених таким чином тварин по закінченню відповідного підготовчого та післяопераційного періодів використовували в досліддах для визначення участі окремих органів (печінки, нирок, серця, легень, передшлунків, кишечника, молочної залози) в обміні речовин за гострого експериментального отруєння сечовиною та нітритами.

Застосування цього методу дозволило встановити рівень використання досліджуваних метаболітів органами і тканинами організму жуйних тварин за різницею їх вмісту у притікаючій та відтікаючій крові.

Операцію з ангіостомії сонної артерії проводить професор А.Й.Мазуркевич із співробітниками та гуртківцями. 1997 р.

Отримання зразків крові для лабораторних досліджень не викликало у дослідних тварин особливого занепокоєння, що мало велике значення в отриманні об'єктивності концентрації глюкози, рівня аміаку та інших показників, які під час стресу зазвичай сильно коливаються. Дослідження динаміки вмісту показників у крові, що притікає до органу та крові, що відтікає від нього, яку отримували через кожні 30 хв експерименту, дозволило відслідковувати в часовому просторі участь тканин органу в накопиченні, знешкодженні чи видаленні з нього досліджуваних сполук: сечовини, нітратів, продуктів їх перетворення – аміаку та нітритів за фізіологічних умов (до введення токсикантів) та після експериментального отруєння тварин сечовиною чи нітратами. Одночасно визначали динаміку показників білкового, ліпідного, вуглеводного обмінів, ферментної активності за показниками сироватки крові. Також, за морфологічними показниками крові, визначали загальний стан організму дослідних тварин.

В окремих експериментах отримували зразки печінки для гістологічних і гістохімічних досліджень. Крім того, використовували метод ізольованих органів для вивчення бар'єрних можливостей печінки у знешкодженні токсичних сполук азоту.

Завдяки використанню комплексного підходу в дослідженнях на жуйних тваринах із застосуванням методів ангіостомії, фістули, біопсії, ізольованих органів, а також сучасних методів лабораторних аналізів, було встановлено наявність в їх організмі поетапного перетворення нетоксичного нітрату (NO_3) через проміжні сполуки (NO_2 , NO , N_2O , NH) до NH_2 , серед яких є і високотоксичний нітрит.

Доведено, що процеси, які відбуваються за фізіологічних умов і спрямовані на використання утвореного амінного азоту у біосинтезі амінокислот, для регуляції фізіологічних процесів (NO) в умовах гострого експериментального отруєння, значно активізуються. В певній мірі активізація цих природних процесів нейтралізації виявляється малоефективною і призводить до поступового накопичення в крові і тканинах органів жуйних тварин надлишку продуктів трансформації нітратів. Серед цих проміжних продуктів особливого значення набуває накопичення токсичного нітриту (NO_2), який через свою надзвичайно високу активність

як окиснювач, викликає швидке окиснення біологічних субстратів та спричиняє важкі патологічні процеси в організмі, що мають летальні наслідки для тварин. За допомогою методів ангіостомії та біопсії такі специфічні зміни виявлені в окремих органах, зокрема серці, легенях, нирках, органах травлення (печінці, передшлунках, кишечнику), молочній залозі за умов навантаження організму надлишком сечовини або нітратів.

Доведено, що процеси взаємоперетворення нітратів в аміак, які відбуваються в організмі за фізіологічних умов, значно посилюються за нітратного отруєння з утворенням проміжних сполук, серед яких є й особливо небезпечні. Так після експериментального навантаження організму бугайців надлишком нітратів були виявлені особливості резорбції в кров іонів нітрату та утвореного в організмі шкідливого нітриту, розподілу їх в тканинах та виведення із тканин у відтікаючу кров. Встановлено хвилеподібне наростання та зниження рівня досліджуваних сполук в окремих органах. Через одну годину після введення нітратів у рубець їх рівень у рубцевій рідині збільшився в 45 разів проти вихідного і був максимальним порівняно з такими в інших середовищах організму. Рівень їх у крові сонної артерії і яремної вени також підвищувався, але ще не досягав свого максимуму. Через дві години наставало поступове зниження їх рівня в рубцевій рідині. Це зниження продовжувалося упродовж наступного часу, але до четвертої години отруєння не досягало вихідного рівня. Відмічено, що рівень нітратів у крові сонної артерії досягав свого максимуму на другій годині, а в крові яремної вени – на третій годині отруєння і поступово знижувався до четвертої години.

Вірогідна негативна артеріо-венозна різниця сонної артерії – яремної вени рівня нітратів вказує, що останні як у вихідному стані, так і упродовж однієї-чотирьох годин отруєння не затримуються в тканинах голови.

Очевидно, нітрати, які, як відомо, не мають високої токсичності у таких концентраціях, утворюються в тканинах з інших сполук азоту, і насамперед, із токсичних нітритів у процесі їх окиснення.

У вихідному стані спостерігається вірогідна позитивна артеріо-венозна різниця рівня нітритів сонної артерії – яремної вени, яка засвідчує, що ці сполуки із притікаючої крові переходять у тканини голови. Через одну годину отруєння різниця практично була відсутня. Через дві і три години після введення нітратів у рубець, коли рівень нітритів у крові цих судин був максимальним, різниця ставала негативною, що свідчить про віддачу їх тканинами голови у відтікаючу кров.

У першу годину отруєння організму ще вдається підтримувати гомеостаз, незважаючи на високий рівень нітритів у притікаючій крові. Цей період можна розглядати як період компенсації. Гомеостаз порушувався тоді, коли рівень нітритів у крові сонної артерії збільшувався вище 3 мг/л. За цих умов тканини через виснаження захисно-компенсаторних процесів поступово втрачали здатність поглинати нітрити із крові і знешкоджувати їх, посилювалося значне нагромадження їх у тканинах порівняно з кров'ю, а далі вони елімінувалися у відтікаючу кров.

Таким чином, за експериментального отруєння жуйних тварин нітратами, джерелом нагромадження нітратів і нітритів у тканинах є органи травлення. Вже в перші 50-60 хв після введення нітратів у рубець жуйних тварин останні резорбуються у кров і розподіляються в тканинах, не встигаючи виділитися з організму. Упродовж однієї-чотирьох годин отруєння нітратами відбувається хвилеподібне наростання рівня нітратів та нітритів спочатку в рубцевій рідині, а потім в артеріальній і пізніше, у венозній крові. Причому, рівень нітритів досягає свого максимуму в крові сонної артерії і яремної вени одночасно через дві години після отруєння.

Упродовж першої години отруєння тканини ще зберігають можливість підтримувати рівень нітритів у крові, що відтікає від органів. Це є період повної компенсації. Встановлено, що між максимальним рівнем нітритів у крові сонної артерії і яремної вени та клінічними проявами отруєння існує латентний період. За цього періоду захисно-компенсаторні процеси в тканинах, які спрямовані на нейтралізацію нітратів і нітритів та продуктів взаємодії цих сполук із субстратами тканин, поступово виснажуються. Тривалість цього періоду складає в середньому три-чотири години і залежить від індивідуальних особливостей організму в межах одного виду.

Визначено особливості участі тканин окремих органів (печінки, легень, нирок, серця) в регуляції рівня вказаних речовин у крові за фізіологічних умов. Одержано прямі докази участі тканин цих органів у знешкодженні надлишку нітратів і нітритів. Причому, швидкість знешкодження нітратів і нітритів в анаеробних та аеробних умовах суттєво відрізняється в залежності від виду тканин.

Вперше доведено, що в умовах експериментального отруєння жуйних тварин нітратами інтенсивне утворення метгемоглобіну відбувається вже в капілярах стінки органів травлення внаслідок взаємодії резорбованих із нього нітритів та гемоглобіну крові. Очевидно, це перший і найбільш ефективний етап знешкодження нітритів, який за фізіологічних умов встигає зменшити рівень нітритів до мінімальних показників і, тим самим, забезпечує гомеостаз в організмі жуйних тварин. На підставі аналізу отриманих результатів впливає важливий висновок про особливу роль метгемоглобіноутворення як одного із основних механізмів детоксикації організму жуйних тварин за умов надходження нітритів із органів травлення. Разом з тим, значне утворення метгемоглобіну становить небезпеку для тварин, оскільки за цих умов значно знижується дихальна функція їх крові, що призводить до розвитку гіпоксемії та гіпоксії і часто завершується їх загибеллю. Встановлено, що нітрити, які надходять в кров ворітної вени, не тільки продовжують реагувати із наявним там гемоглобіном, а одночасно, надходять в клітини печінки, долаючи гістогематичний бар'єр. За впливу окиснювальної дії нітритів у клітинах виникають суттєві порушення їх структури і відповідно, функції окремих субклітинних структур, які, як відомо, стають беззахисними перед сильним окиснювачем. Вперше встановлено активну участь мікросомального апарату клітин печінки у знешкодженні нітритів. Виявлено високу активність перекисного окиснення, яке сприяє активізації патологічних процесів у

клітинах і тканині печінки. За експериментального хронічного отруєння нітратами жуйних тварин вперше відмічено суттєві порушення електронно-мікроскопічної будови гепатоцитів, як наслідок шкідливої дії продуктів їх біотрансформації, зокрема нітритів, на субклітинні структури.

За результатами експериментальних досліджень розроблено і запропоновано виробництву ряд нових високоефективних препаратів – нітритопротекторів для профілактики нітратних отруєнь у жуйних тварин.

В подальших дослідженнях з вивчення обміну речовин в організмі великої рогатої худоби із зміною показників крові дозволило визначити роль окремих органів (тканин) у знешкодженні та виведенні токсичних сполук азоту та продуктів їх трансформації, а також дослідити характер і силу захисно-приспосовних реакцій негайного і віддаленого типів за гострого та хронічного нітрато-нітритного отруєння.

Наступним етапом наукової діяльності А.Й. Мазуркевича стало освоєння нового і досить актуального напрямку у ветеринарній медицині – вивчення властивостей стовбурових клітин для використання їх у ветеринарній клітинній регенеративній терапії. У 2005 році у лабораторії кафедри фізіології, патофізіології та імунології тварин за державної фінансової підтримки розпочалися ці фундаментальні наукові дослідження, які продовжуються і донині.

Основні напрямки цих наукових досліджень – вивчення біологічної активності стовбурових клітин залежно від видової їх приналежності; визначення способів отримання, зберігання та застосування; встановлення безпечності (нешкідливості) введених клітин для організму тварин-реципієнтів; підтвердження ефективності використання клітин для лікування з відновлення у тварин ушкоджених чи патологічно змінених тканин.

У неймовірно складних умовах створювалися інформаційна та матеріально-технічна бази цих наукових досліджень, проводились перші експерименти. Для досліджень у лабораторії кафедри використовувалися переважно орендовані прилади. Згодом була створена навчально-наукова лабораторія «Центр клітинних технологій у ветеринарній медицині». Це була перша і єдина в Україні лабораторія, яка оснащена сучасним і самим необхідним обладнанням. В упродовж останніх п'ятнадцяти років у цій лабораторії проведено величезну кількість наукових досліджень, доклінічних випробувань на лабораторних і хворих тваринах різних видів з дотриманням вимог, орієнтованих на міжнародні стандарти.

Вже перші отримані результати переконливо показали високу стимулюючу дію трансплантованих мезенхімальних стовбурових клітин (МСК) на активність регенеративних процесів в експериментально ушкоджених чи в патологічно змінених тканинах спонтанного походження порівняно з контрольною групою та за лікування тварин традиційними методами. Публікації отриманих результатів та їх презентації на різних форумах, викликали зацікавленість у широкого кола фахівців з ветеринарії, медицини і біології. Як висловилася журналістка Світлана Чернецька в одному із випусків новин каналу «Інтер» у грудні 2012 року в своєму

репортажі із новоствореної лабораторії «В умовах ХХІ століття вчені із факультету ветеринарної медицини НУБіП України створюють медицину майбутнього. Над створенням нових засобів клітинних технологій працюють японські, американські та ізраїльські вчені. Українські вчені також намагаються йти «в ногу» і, як не дивовижно, досить таки успішно».

За підтримки керівництва університету лабораторія отримувала порівняно високе фінансування, що давало змогу розвивати наукові дослідження та постійно розширювати матеріальну базу Центру. Цьому сприяло створення в МОН України напряму наукових досліджень № 23 «Наукові проблеми сільського, лісового і садово-паркового господарства, ветеринарії», підсекції 6.48 «Дослідження біологічних властивостей стовбурових клітин тварин та перспектив їх застосування у ветеринарній медицині».

За результатами проведених досліджень встановлено, що висока стимулююча активність мезенхімальних стовбурових клітин залежить від джерел їх походження, методів отримання, способів зберігання та застосування. Трансплантовані аlogenні клітини (МСК) стимулюють відновлення ушкоджених тканин шляхом заповнення дефекту спеціалізованими клітинами за досить короткий термін, ніж за традиційного лікування. Доведено, що тривалість відновлювальних процесів залежить від способу застосування клітин (МСК) та від виду ушкодженої тканини. Зокрема, регенерація швидше завершується у шкірі, м'язах, міокарді, тканинах ока, хрящовій та кістковій тканинах, дещо повільніше – у печінці, нирках, щитоподібній та підшлунковій залозах. Результати проведених досліджень використовуються у навчальному процесі, в підготовці наукових кадрів вищої кваліфікації, впроваджуються у практику, висвітлюються в публікаціях, презентуються на вітчизняних та міжнародних форумах.

За результатами досліджень станом на 1 січня 2022 року опубліковано більше 140 наукових публікацій, серед них «Концепція наукового супроводу розвитку клітинних технологій у ветеринарній медицині», монографії, науково-методичні рекомендації, протоколи з отримання мезенхімальних стовбурових клітин та лікування тварин засобами клітинних технологій, наукові звіти, 25 патентів на винахід та корисну модель. За результатами досліджень захищено 3 докторські та 9 кандидатських дисертацій, підготовлено 13 магістрів-науковців.

3. Учні, послідовники

Наукову школу експериментальної патології у ветеринарній медицині заснував у 1993 році А.Й. Мазуркевич, вже тоді відомий вчений, доктор ветеринарних наук, професор, а нині академік НААН України, Заслужений діяч науки і техніки України. Це було продовженням наукової школи професора С.В. Баженова, учителя А.Й. Мазуркевича.

Основним напрямком наукової школи на той час було вивчення токсикології небілкових сполук азоту. З часом напрямки наукових досліджень змінювалися.

Нині наукові праці учнів та послідовників наукової школи експериментальної патології у ветеринарній медицині спрямовані на вивчення захисно-приспосовних реакцій організму тварин у відповідь на вплив ушкоджуючих факторів (хімічних, фізичних, біологічних) та розробку способів і засобів хімічного, біологічного, у тому числі, клітинного і тканинного походження, для підвищення активності захисних механізмів.

Експериментальні дослідження адаптивних реакцій в організмі тварин в умовах гострих і хронічних експериментальних отруєнь, проведені під керівництвом А.Й. Мазуркевича, значно розширили розуміння механізмів глибинних метаболічних та структурних змін, які лежать в основі формування захисно-приспосовних реакцій в організмі жуйних тварин, дали можливість розробити низку заходів організаційного характеру, запропонувати фармакологічні лікувально-профілактичні засоби.

Вивчення властивостей мезенхімальних стовбурових клітин дозволило отримати та впровадити у практику ветеринарної медицини методи, схеми та засоби клітинної регенеративної терапії для лікування високо цінних службових, спортивних, племінних та комунікативних тварин. Перш за все, це алогенні (донорські) мезенхімальні стовбурові клітини, які виявилися ефективними за цілого ряду хвороб, навіть за тих, що нині вважаються невиліковними. Подальші наукові дослідження у цьому напрямку дозволили запровадити систему використання алогенних мезенхімальних стовбурових клітин у ветеринарній клітинній регенеративній терапії як одного із найефективніших, екологічно чистих і безпечних лікувальних засобів на заміну хімічних, синтетичних препаратів. Безумовно, умовою цього має стати розвиток клітинних технологій та висока обізнаність і готовність фахівців до використання такого методу лікування тварин. Слід відмітити, що ряд дослідників із наукової школи експериментальної патології вже працюють у цьому напрямку, а окремі – готові до реалізації цих важливих для суспільства питань.

Нижче наведено досягнення науковців і послідовників наукової школи експериментальної патології у ветеринарній медицині А.Й. Мазуркевича.

Для зручності публікації про вчених подаються в алфавітному порядку, спочатку доктори наук, а далі – кандидати наук.

Наукова школа експериментальної патології

*Вся гордість учителя в учнях,
у зростанні посіяних ним зерен
(Дмитро Менделєєв)*

Доктори наук

Голопура Сергій Іванович. Доктор ветеринарних наук, доцент директор НДІ Здоров'я тварин.

Народився в 1974 році у селі Лебедин Шполянського району Черкаської області. У 1991 році закінчив Лебединську середню школу № 2. З 1991 по 1996 роки навчався на ветеринарному факультеті Національного аграрного університету. Після закінчення навчання «з відзнакою», з 1996 по 1997 роки працював завідувачем Капітанівської ветеринарної дільниці в Новомиргородському районі Кіровоградської області.

З листопада 1997 року по лютий 1998 року працював на посаді молодшого наукового співробітника кафедри нормальної і патологічної фізіології. З лютого 1998 року по лютий 2001 року навчався в аспірантурі при кафедрі нормальної та патологічної фізіології.

У червні 2002 року під керівництвом професора А.Й. Мазуркевича успішно захистив дисертацію на тему: «Участь молочної залози в обміні речовин при гострому отруєнні лактуючих корів нітратами (за даними ангіостомії)» та здобув науковий ступінь кандидата ветеринарних наук за спеціальністю 16.00.02 «Патологія, онкологія і морфологія тварин». Дисертаційна робота присвячена висвітленню особливостей обміну сполук азоту між тканинами молочної залози корів та кров'ю в умовах гострого нітратного отруєння, а також роль молочної залози у зменшенні токсичного впливу продуктів трансформації нітратів в організмі.

З березня 2001 року по квітень 2005 року працював на посаді асистента кафедри терапії і клінічної діагностики Національного аграрного університету.

З 2004 по 2006 роки був стипендіатом Кабінету Міністрів України для молодих вчених.

З 2005 року працює на посаді доцента кафедри терапії і клінічної діагностики НУБіП України. У квітні 2006 року отримав вчене звання доцента. З 2021 року він – директор НДІ Здоров'я тварин і за сумісництвом – доцент кафедри. За цей період підготував більше 60 дипломників та магістрантів.

З грудня 2005 року по серпень 2008 року та з вересня 2011 року по червень 2014 року виконував обов'язки завідувача кафедри терапії і клінічної діагностики НУБіП України.

Упродовж 17 років займався науково-дослідною роботою на кафедрі. У 2002-2003 роках був виконавцем науково-дослідної роботи на тему «Вивчення біологічної активності фосфоліпідів молока при лікуванні ентеропатологій тварин»; у 2003-2005 роках – «Вивчити особливості метаболічної і функціональної адаптації телят до поза утробного життя і розробити способи профілактики і корекції виявлених порушень»; у 2006-2008 роках – «Розробити лікувально-профілактичні заходи при внутрішніх хворобах молодняку тварин, викликаних порушенням біогеоценозу»; у 2009-2011 роках був керівником теми «Забезпечення здоров'я тварин на основі диспансеризації стада»; у 2012-2014 роках був відповідальним виконавцем «Розробити препарати з використанням нанотехнологій у ліпосомальній та мікрокапсулярній формах і дослідити їх клінічну ефективність при незаразній патології тварин»; у 2015-2019 роках був керівником ініціативної наукової теми «Роль колострального імунітету в системі профілактики розладів травлення у новонароджених телят»; з 2015 року є відповідальним виконавцем ініціативної теми «Механізми формування колострального імунітету у тварин, їх порушення та розробка засобів корекції».

Також займався науковою роботою разом із зарубіжними колегами з Польщі (Вроцлав), Нідерландів (Утрехт), Швейцарії та інших країн. Брав участь у міжнародних проектах: нідерландсько-український «Інфомолоко» та швейцарсько-український «Створення системи контролю за безпекою харчових продуктів на основі оцінки ризиків у циклі виробництва та збуту молочних продуктів в Україні».

У листопаді 2020 року успішно захистив докторську дисертацію на тему: «Теоретичне і експериментальне обґрунтування порушень метаболізму та колострального імунітету у великої рогатої худоби і їх корекція» (науковий консультант, доктор ветеринарних наук, академік НААН, професор М.І. Цвіліховський) та здобув науковий ступінь доктора ветеринарних наук за спеціальністю 16.00.01 «Діагностика і терапія тварин». У 2021 році призначений директором науково-дослідного інституту Здоров'я тварин факультету ветеринарної медицини.

У науковій роботі визначив механізми формування колострального імунітету та його ролі в системі профілактики хвороб новонароджених телят. Дослідив патогенез, запропонував схеми лікування тварин та профілактики за шлунково-кишкових і респіраторних хвороб. Визначив вплив препарату Мембраностабіл на обмінні процеси і неспецифічну резистентність організму тварин.

Опублікував самостійно та у співавторстві понад 155 навчально-наукових праць, з них 8 навчальних посібників, 3 монографії, 26 методичних вказівок, у тому числі, 5 англійською мовою; отримав 4 патенти на винахід, 1 технічні умови на ветеринарний препарат, 4 практичні рекомендації та

2 типові програми навчальної дисципліни для підготовки фахівців ветеринарної медицини III-IV рівнів акредитації.

За високий професіоналізм, досягнення у науці, створення екологічно чистих препаратів, вагомий особистий внесок у підготовку фахівців ветеринарної медицини нагороджений Подяками ректора Національного університету біоресурсів і природокористування України; Навчально-наукового інституту ветеринарної медицини та якості і безпеки продукції АПК; Департаменту аграрної освіти, науки та дорадництва Міністерства аграрної політики України; Департаменту науково-освітнього забезпечення АПВ та розвитку сільських територій Міністерства аграрної політики та продовольства України; Голови Голосіївської районної в місті Києві державної адміністрації та Почесною грамотою Державного комітету ветеринарної медицини України.

Журенко Олена Василівна. Доктор ветеринарних наук, доцент.

Народилася в 1972 році у місті Потсдам, що у Німеччині. Після закінчення середньої школи у 1989 році працювала лаборантом на кафедрі фармакології та патофізіології тварин Української сільсько-господарської академії. У 1990 році вступила на ветеринарний факультет УСХА, який закінчила у 1995 році «з відзнакою» та отримала кваліфікацію лікаря ветеринарної медицини.

З 1995 по 2007 роки працювала асистентом кафедри фізіології, патофізіології та імунології тварин Національного аграрного університету.

Кандидатську дисертацію успішно захистила у 2007 році на тему: «Клінічні прояви та морфо-функціональні зміни в організмі тварин при моделюванні ситаріозу» за спеціальністю 16.00.11 «Паразитологія, гельмінтологія» (науковий керівник, доктор ветеринарних наук, професор А.Й. Мазуркевич). У дисертаційній роботі довела, що в організмі лабораторних тварин після введення їм суспензії із ситарій виникають зміни, аналогічні змінам в організмі корів, хворих на ситаріоз. Дослідила, що анафілактоген, який міститься в суспензії ситарій, має термостабільні властивості.

Вчене звання доцента кафедри фізіології, патофізіології та імунології тварин отримала у 2009 році. З 2009 року і донині працює на посаді доцента кафедри біохімії і фізіології тварин імені академіка М.Ф. Гулого Національного університету біоресурсів і природокористування України.

З 2009 по 2012 роки була вченим секретарем Проблемної вченої ради НДІ Здоров'я тварин; з 2010 по 2015 роки – заступником відповідального секретаря Наукового вісника НУБіП України, серія «Ветеринарна медицина, якість і безпека продукції тваринництва»; з 2014 по 2021 роки – секретарем спеціалізованої вченої ради Д 26.004.14 з правом прийняття до розгляду та проведення захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора

(кандидата) ветеринарних наук за спеціальностями 16.00.09 «Ветеринарно-санітарна експертиза», 16.00.11 «Паразитологія» та 03.00.13 «Фізіологія людини і тварин».

Опублікувала самостійно та у співавторстві понад 320 наукових та навчально-методичних праць, з них 5 навчальних підручників та посібників з грифом Міністерства аграрної політики України та Міністерства освіти і науки України, 8 патентів, 4 монографії, навчальні програми «Фізіологія сільськогосподарських тварин» і «Фізіологія тварин» та є науковим керівником магістерських робіт дослідницького спрямування.

Докторську дисертацію на тему «Кортико-вегетативна регуляція мінерального обміну в організмі корів та його корекція» захистила у 2020 році за спеціальністю: 03.00.13 «Фізіологія людини і тварин» (науковий консультант, доктор ветеринарних наук, професор В.І. Карповський, який є учнем А.Й. Мазуркевича).

За результатами досліджень кортико-вегетативних механізмів регуляції встановила особливості взаємозв'язків і взаємовідношень між типами вищої нервової діяльності у молочних корів та динамікою макро- і мікроелементів в їх організмі у різні пори року. Розробила новий підхід до корекції мінерального обміну і молочної продуктивності у корів згодовуванням мікроелементної добавки Гермацинк. Запропонувала експрес-методику, яка дозволяє упродовж 20-30 хв у корів отримувати вірогідні показники типу вищої нервової діяльності.

Журенко О.В. є членом українського фізіологічного товариства імені П.Г. Костюка. Нагороджена Почесною грамотою за заслуги перед Національним університетом біоресурсів і природокористування України.

Камбур (Замазій) Марія Дмитрівна. Доктор ветеринарних наук, професор, академік Академії наук Вищої освіти України, Лауреат премії імені С.З. Гжицького, завідувач кафедри анатомії, нормальної та патологічної фізіології Сумського національного аграрного університету.

Свій виробничий, науковий та педагогічний шлях Камбур М.Д пов'язала із ветеринарною медициною і впродовж всього життя є її палким прихильником. Народилася у 1953 році. У 1972 році «з відзнакою» закінчила технікум, а в 1979 році «з відзнакою» закінчила навчання у Харківському зооветеринарному інституті.

У 2004 році під науковим консультуванням доктора ветеринарних наук, професора А.Й. Мазуркевича підготувала та успішно захистила дисертаційну роботу на тему: «Секреторна функція молочної залози корів у різні стадії лактації та методи її корекції» на здобуття наукового ступеня доктора ветеринарних наук за спеціальністю «Фізіологія людини і тварин».

Наукова робота стосується виявлення критичних етапів у функціональній активності молочної залози корів і встановлення лімітуючих факторів біосинтезу компонентів молока, що є основою для розробки науково обґрунтованих способів цілеспрямованої корекції функціональних можливостей у корів-первісток та підвищення їх лактації.

Камбур М.Д. внесла вагомий внесок у розвиток фізіології сільськогосподарських тварин. Вона є співавтором типових програм з фізіології тварин для навчальних закладів III-IV рівнів акредитації. Автор та співавтор понад 620 наукових праць (з них 180 у закордонних виданнях, 460 статей у фахових журналах). Нею у співавторстві видано 23 підручники, довідники, монографії, навчальні посібники з грифом Міністерства аграрної політики та Міністерства освіти, науки, молоді та спорту України. Вона є співавтор 21 патенту на корисну модель України та ДСТУ України. Співпрацює з відомою міжнародною організацією «Інтернич» з питань втілення альтернативних методів навчання студентів з фізіології сільськогосподарських тварин. Була членом експертної ради із зоотехнії та ветеринарної медицини Вищої атестаційної комісії та Атестаційної колегії Міністерства освіти, науки, молоді та спорту України. Член спеціалізованих Вчених рад Д 26.004.14 у Національному університеті біоресурсів і природокористування України, Д 55.859.04 у Сумському національному аграрному університеті та Державному науково-контрольному інституті біотехнології і штамів мікроорганізмів.

Була Головою Державної атестаційної комісії на факультеті ветеринарної медицини Полтавської державної аграрної академії, Сумського національного аграрного університету. Є головним редактором фахового журналу Сумського національного аграрного університету, серії «Ветеринарна медицина». Бере участь у роботі вченої і методичної ради факультету ветеринарної медицини, Науково-навчального інституту тваринництва і ветеринарної медицини Сумського національного університету. Читає лекції та проводить лабораторні заняття на факультеті ветеринарної медицини з фізіології сільськогосподарських тварин. Бере активну участь у підготовці та проведенні Всеукраїнських олімпіад з біології, а також у Міжнародних науково-практичних конференціях, щорічних нарадах-семінарах, формуванні планів щодо видання навчальної та наукової літератури з фізіології тварин. Керує науковою роботою студентів. Підготувала 5 кандидатів ветеринарних наук. Нині вона є науковим керівником п'яти аспірантів і науковим консультантом трьох докторантів.

За сумлінну працю, видання підручників нагороджена Почесними грамотами від керівників навчальних та наукових установ України; обласної державної адміністрації управління освіти і науки; Начальника головного управління ветеринарної медицини в Сумській області; грошовими та цінними подарунками; Подякою Міністра аграрної політики України.

Карповський Валентин Іванович. Доктор ветеринарних наук, професор, академік Академії наук Вищої освіти України, Лауреат премії

імені С.З. Гжицького, Заслужений науково-педагогічний працівник Національного університету біоресурсів і природокористування України, академік-секретар Відділення біології Національної Академії наук Вищої освіти України.

Народився в 1955 році у місті Бершадь Вінницької області. Після закінчення Гайсинського медичного училища та служби на Балтійському флоті вступив до Української сільськогосподарської академії, яку закінчив «з відзнакою» у 1982 році та отримав диплом ветеринарного лікаря. З 1982 по 1994 роки працював асистентом кафедри фармакології та патофізіології Українського державного аграрного університету. Кандидатську дисертацію захистив у 1994 році на тему: «Патологія обміну речовин при хронічному отруєнні великої рогатої худоби нітратами і способи її профілактики» за спеціальностями 16.00.02 «Патологія, онкологія і морфологія тварин» і 16.00.04 «Ветеринарна фармакологія і токсикологія» (науковий керівник, доктор ветеринарних наук, професор, академік НААН України Г.О. Хмельницький). Вчене звання доцента по кафедрі нормальної і патологічної фізіології отримав у 1995 році. У цей період працював ще й заступником декана факультету ветеринарної медицини, а деканом на той час був професор А.Й. Мазуркевич.

Талант і мудрість, порядність і доброта, організаторські здібності декана, сильно вплинули на подальшу кар'єру В.І. Карповського. У жовтні 2001 року його обрано на посаду завідувача кафедри фізіології тварин, а з червня 2007 по грудень 2017 років – завідувача кафедри фізіології, патофізіології та імунології тварин. В цей же період працював на посадах заступника декана, а потім декана факультету якості та безпеки продукції АПК.

Докторську дисертацію захистив у 2011 році на тему: «Типи вищої нервової діяльності великої рогатої худоби та характер адаптаційних реакцій на дію зовнішніх подразників» за спеціальностями 16.00.02 «Патологія, онкологія і морфологія тварин» і 03.00.13 «Фізіологія людини і тварин» (науковий консультант, доктор ветеринарних наук, професор, академік НААН України, заслужений діяч науки і техніки України А.Й. Мазуркевич).

У дисертаційній роботі виявлена залежність рівня реакцій організму корів з різними типами вищої нервової діяльності на дію стрес-факторів фізичного, хімічного та біологічного характеру: за змінами показників у пробах крові, одержаної одночасно з аорти та яремної вени, виявлені характерні зміни метаболічних процесів за впливу хімічного подразника, взаємозв'язок окремих ланок системи гемостазу із типологічними особливостями вищої нервової діяльності.

У 2012 році став Лауреатом премії імені С.З. Гжицького та обраний академіком Національної Академії наук Вищої освіти України. Вчене звання професора по кафедрі фізіології, патофізіології та імунології тварин отримав

у 2013 році. З грудня 2017 року і донині працює на посаді професора кафедри біохімії і фізіології тварин імені академіка М.Ф. Гулого.

На високому науково-методичному рівні читає лекції та проводить лабораторні заняття з дисципліни «Фізіологія тварин» для студентів за спеціальностями «Ветеринарна медицина», «Гігієна, санітарія та ветеринарно-санітарна експертиза», «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва». Є ініціатором створення нових дисциплін для студентів і аспірантів, зокрема «Нейрофізіологія з основами зоопсихології» та «Порівняльна фізіологія тварин».

Упродовж багатьох років є науковим керівником держбюджетних тематик, зокрема: «Дослідити участь окремих органів і систем організму тварин у формуванні адаптаційно-компенсаторних реакцій під впливом чинників довкілля», «Вивчити особливості нейроендокринної регуляції фізіологічних функцій організму продуктивних тварин за умов дії антропогенних чинників довкілля», «Вивчити центральні регуляторні механізми формування реактивності, резистентності та продуктивності сільськогосподарських тварин і розробити шляхи їх фізіологічної корекції», «Вивчити механізми регуляції фізіологічних функцій та розробити методи їх корекції у свиней за умов промислового вирощування».

Значну роботу професор В.І. Карповський здійснює як член редколегій фахових наукових журналів «Ветеринарний часопис», «Науковий вісник Причорномор'я», «Наукові доповіді НУБіП України», «Тваринництво України», а також видавництва РУП НІЦ НАН Білорусі з тваринництва. Він є членом центральної ради Українського фізіологічного товариства імені П.Г. Костюка, Асоціації ветеринарних патологів України та Президентом Асоціації фізіологів тварин вищих навчальних закладів та наукових установ України аграрного профілю.

Опублікував самостійно та у співавторстві 410 наукових та навчально-методичних праць, з них 17 монографій, 11 навчальних підручників та посібників з грифом Міністерства аграрної політики України та Міністерства освіти і науки України, 34 патенти на винаходи та корисні моделі; підготував дві навчальні програми «Фізіологія сільськогосподарських тварин» і «Фізіологія тварин». Слід відмітити, що більше 200 праць, з них 7 підручників і навчальних посібників, 1 монографія, 12 патентів та навчальні програми опублікував разом з академіком А.Й. Мазуркевичем.

Він є засновником наукової школи «Кортико-вегетативні механізми регуляції фізіологічних функцій в організмі тварин». Під його керівництвом захищено 5 докторських, 13 кандидатських дисертацій та 24 магістерські роботи дослідницького спрямування. Нині він є консультантом 1 докторської дисертації і науковим керівником 2 аспірантів, членом спеціалізованих вчених рад по захисту кандидатських і докторських дисертацій при Національного університету біоресурсів і природокористування України та Львівському національному університеті ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького.

Карповський В.І. – вчений у галузі фізіології та патофізіології тварин. Він постійно підвищує свій науково-педагогічний рівень з фізіології тварин. Бере активну участь у наукових, науково-виробничих конференціях і з'їздах як учасник, так і організатор. Для вивчення новітніх засобів лікування тварин та профілактики у них хвороб, скринінгу біологічно активних речовин створив науково-дослідний центр із випробування ветеринарних препаратів і кормових добавок.

За високий професіоналізм і сумлінну працю нагороджений Почесними грамотами Національного університету біоресурсів і природокористування України (2005, 2010, 2015, 2017), медаллю «За співпрацю з внутрішніми військами МВС України» (2004), ювілейними медалями від Президента Академії наук Вищої освіти України: імені О. О. Богомольця (2016, 2019), імені Святого Володимира (2018), імені Ярослава Мудрого (2020).

Кладницька Лариса Володимирівна. Доктор ветеринарних наук, доцент.

Народилася в 1970 році. Після закінчення середньої школи вступила до Української сільськогосподарської академії, яку закінчила в 1993 році й отримала кваліфікацію ветеринарного лікаря. У 1994-1997 роках навчалася в аспірантурі при кафедрі фізіології тварин Національного аграрного університету. У 1998 році успішно захистила кандидатську дисертацію на тему: «Фізіологічна відповідь організму собак за різних способів уведення антигенного подразника» за спеціальністю 03.00.13 «Фізіологія людини і тварин» (науковий керівник, доктор біологічних наук, професор В.В. Науменко).

З 1998 по 2003 роки працювала асистентом кафедри фізіології тварин. Вчене звання доцента по кафедрі фізіології тварин отримала у 2003 році. З 2003 по 2017 роки працювала на посаді доцента кафедри фізіології, патофізіології та імунології тварин, а з грудня 2017 року і донині – доцентом кафедри біохімії і фізіології тварин імені академіка М.Ф. Гулого Національного університету біоресурсів і природокористування України.

У 2020 році була членом комісії з біоетики факультету ветеринарної медицини, конкурсної комісії проведення I туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт та головою комісії II етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук.

Упродовж всіх років роботи на кафедрі займалася науковими дослідженнями і у 2020 році успішно захистила докторську дисертацію на тему: «Біологічні властивості мезенхімальних стовбурових клітин та їх вплив на пухлинний процес» за спеціальністю 16.00.02 «Патологія, онкологія і морфологія тварин» (науковий консультант, доктор ветеринарних наук, професор А.Й. Мазуркевич).

За результатами досліджень розробила нові методи отримання стовбурових клітин із культури жирової тканини собаки, коня, миші та визначила оптимальний склад середовища для її кріоконсервування; метод отримання стовбурових клітин культури нервової тканини kota. Встановила, що жирова тканина більшого сальника і підшкірна клітковина є придатними для отримання адгезивної фракції моноклеарних клітин з високою проліферативною активністю. Провела оптимізацію умов обробки та отримання стовбурових клітин культури червоного кісткового мозку миші.

Визначила вміст стовбурових клітин культури червоного кісткового мозку та жирової тканини за фазами клітинного циклу та вміст анеуплоїдів за ранніх та пізніх пасажів культивування. Довела причинно-наслідкову залежність експресії ядерних та цитоплазматичних білків стовбурових клітин за збільшення пасажів культивування. Встановила, що стовбурові клітини культури червоного кісткового мозку, жирової та нервової тканин мають спільні властивості спектру жирних кислот, які характерні для клітин з високим проліферативним потенціалом, резистентних до апоптозу.

Дослідила, що трансплантація стовбурових клітин культури жирової тканини та кісткового мозку спричинює підвищення активності сукцинатдегідрогенази мітохондрій гепатоцитів мишей-реципієнтів. За системного впливу алогенних мезенхімальних стовбурових клітин у тварин-реципієнтів з експериментально змодельованим пухлинним процесом збільшується маса первинної пухлини, загальний об'єм метастазів, відбувається швидший перехід пухлинного процесу до васкулярної стадії. Довела причинно-наслідкову залежність трансплантації стовбурових клітин на загальний об'єм метастазів. Отримала нові наукові дані щодо зниження генетичної стабільності клітин первинної пухлини мишей C57BL/6 з перещепленою метастатичною карциномою легені Льюїс.

Опублікувала самостійно та у співавторстві 195 наукових та навчально-методичних праць, з них 3 монографії, 6 навчальних підручників та посібників із грифом Міністерства аграрної політики України та Міністерства освіти та науки України, 5 патентів на винахід, 5 методичних рекомендацій, 3 навчальних програми для підготовки спеціалістів за напрямками «Ветеринарна медицина», «Технологія виробництва та переробки продуктів тваринництва» та 1 робочої програми третього освітньо-наукового рівня PhD доктора філософії зі спеціальності 211 «Ветеринарна медицина» – «Порівняльна фізіологія».

На високому навчально-методичному рівні викладає дисципліни: «Фізіологія тварин», «Нейрофізіологія з основами зоопсихології», «Професійна етика», «Клітинні технології у ветеринарній медицині» для студентів факультету ветеринарної медицини. Вона є автором навчально-методичних комплексів із вказаних дисциплін. За її наукового керівництва успішно захищено 5 магістерських робіт дослідницького спрямування з питань морфо-функціональних властивостей стовбурових клітин. З 2001 року і донині є керівником студентського гуртка «Фізіологія тварин».

Бере активну участь в організації та проведенні науково-практичних українських та міжнародних конференцій з фізіології тварин і людини, патології, онкології і морфології тварин, клітинних технологій. Вона є членом Українського фізіологічного товариства імені П.Г. Костюка, асоціації ветеринарних фізіологів України, Ортопедичної комісії Кінологічної спілки України.

За сумлінну працю і високий професіоналізм нагороджена Грамотами Національного університету біоресурсів і природокористування України (2010, 2016, 2020); «За виховання талановитої молоді» від голови адміністрації Голосіївського району (2017); Управління освіти Голосіївської районної в місті Києві державної адміністрації (2017); Президії Національної академії наук України (2017); Департаменту освіти і науки, молоді та спорту виконавчого органу Київської міської ради (2017); відзнакою Державного комітету ветеринарної медицини України «За заслуги в розвитку ветеринарної медицини України III ступеня» (2010); Дипломом Інституту біології тварин (2012); ювілейною відзнакою «100 років факультету ветеринарної медицини НУБіП України» (2020).

Ковпак Віталій Васильович. Доктор ветеринарних наук, доцент.

Народився в 1980 році у селі Кобринова Гребля Тальнівського району Черкаської області. У 1997 році закінчив Тальнівську загальноосвітню середню школу № 1. З 1998 по 2004 роки навчався на ветеринарному факультеті Національного аграрного університету. Після закінчення університету працював молодшим науковим співробітником відділу координації науково-дослідних робіт Інституту ветеринарної медицини НААН України (Київ).

Упродовж 2006-2009 років навчався в аспірантурі на кафедрі фізіології, патофізіології та імунології тварин Національного університету біоресурсів і природокористування України. Після закінчення аспірантури працював науковим співробітником на кафедрі.

У червні 2010 року успішно захистив кандидатську дисертацію на тему: «Біологічні властивості стовбурових клітин залежно від способу їх отримання та видової належності» за спеціальністю 16.00.02 «Патологія, онкологія і морфологія тварин» (науковий керівник, доктор ветеринарних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України А.Й. Мазуркевич).

За результатами досліджень вперше визначив оптимальні умови отримання мезенхімальних стовбурових клітин із кісткового мозку тварин; підібрав склад культуральних середовищ для їх культивування, які забезпечували високу проліферативну активність без втрати диференційного потенціалу. Дослідив *in vitro* диференційний потенціал мезенхімальних стовбурових клітин кроля, собаки та kota в остеогенному напрямі. Експериментально довів можливість ізоляції проліферуючих колоній

ембріональних стовбурових клітин із вирощених *in vitro* ембріонів свині та визначив умови їх культивування.

З 2011 по 2014 роки працював старшим викладачем на кафедрі фізіології, патофізіології та імунології тварин Національного університету біоресурсів і природокористування України.

З 2014 по 2017 роки навчався у докторантурі при кафедрі. У 2019 році успішно захистив докторську дисертацію на тему: «Порівняльна характеристика стовбурових клітин та ефективність їх застосування за експериментального цукрового діабету у тварин» за спеціальністю 16.00.02 «Патологія, онкологія і морфологія тварин» (науковий консультант, доктор ветеринарних наук, професор, академік НААН України А.Й. Мазуркевич).

За результатами досліджень вперше провів порівняльний аналіз генетичної стабільності стовбурових клітин, отриманих із різних джерел (червоний кістковий мозок, жирова тканина, підшлункова залоза) та на основі імуноцитохімічних досліджень виявив відмінності в експресії маркерів між клітинами у процесі культивування *in vitro*. Встановив позитивний вплив трансплантації стовбурових клітин на відновлення фізіологічних показників за експериментального інсулінозалежного цукрового діабету у тварин. Вперше провів порівняльний аналіз біологічної активності стовбурових клітин, отриманих з червоного кісткового мозку, жирової тканини та підшлункової залози kota. Розробив технології виділення та умов культивування *in vitro* стовбурових клітин щура та kota з червоного кісткового мозку, жирової тканини та підшлункової залози.

На основі імуноцитохімічних досліджень встановив відмінності у експресії маркерів між клітинами червоного кісткового мозку, жирової тканини та підшлункової залози, а також зміну ступеня їх прояву у процесі культивування.

Вперше провів порівняльний аналіз генетичної стабільності стовбурових клітин, отриманих з різних джерел (червоний кістковий мозок, жирова тканина, підшлункова залоза), від kota та щура у процесі культивування *in vitro*.

Довів позитивний вплив трансплантації клітин на відновлення фізіологічних показників за експериментального інсулінозалежного цукрового діабету у тварин.

Наукова новизна отриманих результатів підтверджена патентами на корисні моделі: № 102631 від 10.11.2015 р. «Спосіб отримання епітеліальних клітин підшлункової залози»; № 118933 від 28.08.2017 р. «Спосіб отримання культури клітин стромально-васкулярної фракції жирової тканини котів».

Результати експериментальних досліджень рекомендовано використовувати у клінічній ветеринарній практиці для лікування котів з інсулінозалежним цукровим діабетом.

Провів дослідження з трансплантації стовбурових клітин та виявив нові ланки патогенезу цукрового діабету, які визначили можливості корекції інсулінової недостатності за рахунок стимулювання проліферації клітин, що синтезують інсулін, а також прогеніторних клітин підшлункової залози з їх

трансформацією у β -клітини. Різна активність відновлювальних процесів за трансплантації стовбурових клітин підшлункової залози, кісткового мозку та жирової тканини дає можливість вибору найбільш раціонального напряму терапії тварин, хворих на цукровий діабет.

Результати оцінки каріотипової та цитогенетичної стабільності стовбурових клітин у культурі залежно від тривалості культивування *in vitro* мають важливе значення в оцінці їх безпечності. Отримані результати можуть бути використані у наукових дослідженнях властивостей стовбурових клітин тваринного організму та для надання методичних рекомендацій практикуючим ветеринарним лікарям.

Результати досліджень увійшли до науково-методичних рекомендацій «Методи видоспецифічної оцінки стовбурових клітин та їх застосування у ветеринарній клітинній регенеративній терапії», до монографії: «Стовбурові клітини у ветеринарній медицині», 2 томи, навчального посібника «Клітинні технології у ветеринарній медицині», «Концепції наукового супроводу розвитку клітинних технологій у ветеринарній медицині».

Нині працює доцентом кафедри акушерства, гінекології та біотехнології відтворення тварин факультету ветеринарної медицини Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Наукові інтереси стосуються вивчення біологічних властивостей стовбурових клітин та біотехнології відтворення тварин.

Опублікував самостійно та у співавторстві понад 120 наукових праць, з них 2 підручники, 5 монографій, 6 навчальних посібників, 12 методичних рекомендацій та 20 патентів України на корисну модель.

Малюк Микола Олексійович. Доктор ветеринарних наук, професор, завідувач кафедри хірургії і патофізіології імені академіка І.О. Поваженка Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Народився в 1973 році у селі Лебедин Шполянського району Черкаської області. Закінчив Національний аграрний університет за спеціальністю «Ветеринарна медицина» у 1995 році та два роки працював на виробництві. Потім був запрошений до університету і два роки працював молодшим науковим співробітником кафедри нормальної та патологічної фізіології.

З 1999 по 2002 роки навчався в аспірантурі. Після закінчення аспірантури у 2003 році успішно захистив кандидатську дисертацію на тему: «Адаптаційно-компенсаторні процеси в організмі великої рогатої худоби під впливом надлишку нітратів залежно від типу вищої нервової діяльності (за даними артеріовенозної різниці)» за спеціальністю 16.00.02 «Патологія, онкологія і морфологія тварин» (науковий керівник, доктор ветеринарних наук, професор А.Й. Мазуркевич).

За результатами досліджень встановив характер метаболічних процесів в організмі телиць з різними типологічними особливостями вищої нервової діяльності за умов навантаження їх надлишком нітратів.

З 2002 по 2006 роки працював асистентом кафедри патофізіології та імунології тварин, а з 2006 по 2016 роки – доцентом кафедри фізіології, патофізіології та імунології тварин. У 2008-2011 роках за сумісництвом, працював заступником директора НДІ Здоров'я тварин з наукової та інноваційної діяльності.

З 2011 року проводив наукові дослідження із вивчення властивостей стовбурових клітин і 2016 році успішно захистив докторську дисертацію на тему: «Властивості стовбурових клітин та науково-експериментальне використання їх у ветеринарній медицині» за спеціальністю 16.00.02 «Патологія, онкологія і морфологія тварин» (науковий консультант, професор А.Й. Мазуркевич).

Дослідження за темою докторської дисертації присвячені вивченню біологічних властивостей стовбурових клітин тваринного походження (морфологічної, імунофенотипової характеристики, імуномодулюючих властивостей, стабільності каріотипу), залежно від видової їх приналежності, способу отримання, культивування *in vitro*, а також впливу їх на перебіг репаративного процесу *in vivo*, залежно від способу застосування.

Вперше дослідив біологічну активність мультипотентних стовбурових клітин коня залежно від способу отримання мононуклеарних клітин із аспірату червоного кісткового мозку. Провів оптимізацію технології виділення мезенхімальних клітин із пупкового канатика цуценят і лошат: встановив, що за допомогою механічної дезагрегації тканин пупкового канатика цуценят вдається отримати фібробластоподібні клітини з високими адгезивними та проліферативними властивостями; для пупкового канатика лошат оптимальними умовами отримання фібробластоподібних клітин є метод ферментативної дезагрегації (36-годинна холодна трипсинізація).

На основі імуноцитохімічних досліджень довів, що мезенхімальні стовбурові клітини кісткового мозку щурів, кролів, собак, коней і пупкового канатика лошат на ранніх пасажах культивування експресують маркери мезенхімальних (віментин, актин), м'язових, епітеліальних і нервових (Е-кадгерин, N-кадгерин) клітин, з домінуванням маркерів мезенхімального походження.

За допомогою цитогенетичного аналізу вперше встановив, що використання хелатуючої дисоціації клітинного матеріалу культури мезенхімальних стовбурових клітин кролів на ранніх пасажах культивування має переваги над застосуванням ферментативного методу дисоціації, оскільки дає можливість отримати культуру клітин із меншими кількісними змінами хромосомного апарату. Показав, що під час культивування *in vitro* культури мезенхімальних стовбурових клітин кісткового мозку кролів, собак і пупкового канатика лошат із збільшенням числа пасажів (від I до IV), збільшується кількість клітин із зміненим каріотипом.

Вперше дослідив, що у кістковому мозку кролів існує резистентна фракція стовбурових клітин, яка здатна до активного клонування після 48 годин зберігання клітинної маси за $t=4^{\circ}\text{C}$.

Довів позитивний вплив алогенних стовбурових клітин кісткового мозку на перебіг репаративних процесів в експериментально ушкодженому загальному п'ятковому сухожилку кролів.

Наукова новизна отриманих результатів підтверджена патентами на корисну модель: № 40805 від 27.04.2009 р. «Спосіб прижиттєвого отримання стромальних стовбурових клітин кісткового мозку тварин»; № 46600 від 25.12.2009 р. «Спосіб отримання фракції моноклеарних клітин кісткового мозку кролів із високою проліферативною активністю»; № 50905 від 25.06.2010 р. «Спосіб отримання фракції моноклеарних клітин кісткового мозку собак із високою проліферативною активністю»; № 95207 від 10.12.2014 р. «Спосіб отримання мезенхімальних стовбурових клітин із пупкового канатику коней»; № 93756 від 10.10.2014 р. «Спосіб отримання мезенхімальних стовбурових клітин із пупкового канатику собак» № 86839 від 10.01.2014 р. «Спосіб прижиттєвого отримання кісткового мозку у дрібних тварин»; № 89267 від 10.04.2014 р. «Спосіб отримання фракції моноклеарних клітин кісткового мозку коней із високою проліферативною активністю».

Результати експериментальних досліджень використовуються у клінічній практиці для лікування коней та дрібних тварин із патологією апарату руху різного генезу в умовах кінних заводів та клінік ветеринарної медицини.

Встановив, що мезенхімальні стовбурові клітини кісткового мозку тварин різних видів і пупкового канатика лоша мають перехресно-реагуючі антигени. Це дає можливість використовувати моноклональні антитіла одного клону гібридомних клітин для виявлення експресії специфічних маркерів. Довів зв'язок цитогенетичних порушень (поліплоїдія, анеуплоїдія) та змін мікроядерного тесту від кількості пасажів культивування *in vitro* мезенхімальних стовбурових клітин тваринного походження, що має важливе значення в оцінці безпеки культури клітин перед їх застосуванням із лікувальною метою. Виявив, що порушення цитогенетичного апарату культивованих клітин залежить від різних методів дисоціації клітинного матеріалу. Визначив ефективність клонування первинних мультипотентних мезенхімальних стовбурових клітин кролів за різних умов зберігання аспірату кісткового мозку. Довів вплив алогенних мезенхімальних стовбурових клітин кісткового мозку тварин на відновлення експериментально ушкодженого загального п'яткового сухожилка кролів.

Отримані результати можуть бути використані в подальших наукових дослідженнях біологічних властивостей мезенхімальних стовбурових клітин тварин залежно від видового їх походження та джерел отримання.

Результати досліджень увійшли до науково-методичних рекомендацій: «Отримання, культивування, кріоконсервування та використання стовбурових клітин тваринного організму» (2010); «Використання

мезенхімальних стовбурових клітин для корекції репаративних процесів в організмі тварин-реципієнтів» (2012).

Матеріали досліджень увійшли до монографії «Стовбурові клітини у ветеринарній медицині», том 1 (2013); підручника «Патологічна фізіологія і патологічна анатомія тварин» для підготовки фахівців вищих аграрних навчальних закладах I-II рівнів акредитації (2008); підручника «Патофізіологія тварин» для студентів вищих навчальних закладів за напрямом підготовки «Ветеринарна медицина» (2013); посібника «Ветеринарна імунологія» для студентів вищих навчальних закладів за спеціальністю «Ветеринарна медицина» (2014); навчальний посібник «Клітинні технології у ветеринарній медицині» для студентів за спеціальністю «Ветеринарна медицина» вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації (2014).

У листопаді 2016 року переведений на посаду доцента кафедри хірургії і виконувача обов'язків завідувача цієї кафедри. З березня 2017 року переведений на посаду професора кафедри хірургії імені академіка І.О. Поваженка та у травні обраний завідувачем цієї кафедри.

Читає лекції та проводить лабораторні заняття для студентів факультету ветеринарної медицини із дисциплін «Патофізіологія тварин», «Ветеринарна імунологія», «Загальна і спеціальна хірургія», «Молекулярні механізми клітинного і гуморального імунітету», «Клінічна лабораторна діагностика».

У 2017, 2019, 2020 роках був головою державної екзаменаційної комісії у Національному університеті біоресурсів і природокористування України; у 2017-2018 роках – у Полтавській державній аграрній академії. Член редакційної колегії Українського часопису ветеринарних наук («Ukrainian Journal of Veterinary Sciences»), науково-практичного журналу «Ветеринарія, технології тваринництва та природокористування», спеціалізованої Вченої ради Д 26.004.03 (2017-2019) та Д 26.004.14 (2019-2021) у Національному університеті біоресурсів і природокористування України.

Розробив робочу програму для третього освітньо-наукового рівня – PhD доктора філософії спеціальності 211 – «Ветеринарна медицина» «Клітинні технології і трансплантологія у ветеринарній медицині» та керує науковою роботою чотирьох аспірантів.

Опублікував самостійно та у співавторстві більше 180 наукових праць, у тому числі, навчальні посібники, науково-методичні рекомендації, патенти на винахід і корисну модель. Упродовж 2005-2020 років був співвиконавцем державних наукових тематик кафедри.

Малюк М.О. постійно підвищує свій професійний рівень та здійснює наукову роботу. Він є одним із засновників нового наукового напрямку – вивчення біологічних властивостей стовбурових клітин тваринного організму. Розробив наукові основи виділення, культивування та зберігання стовбурових клітин тваринного організму, а також використання клітинних технологій для відновлення втрачених функцій органів і тканин.

Упродовж останніх років, наукові розробки спрямовані на створення «Банку крові тварин», а також вивчення і впровадження безпечних методів гемотрансфузії у ветеринарній медицині.

За сумлінну працю і високий професіоналізм нагороджений Почесними грамотами Державного комітету ветеринарної медицини України (2010), Національного університету біоресурсів і природокористування України (2018), Подякою Міністерства освіти і науки України (2020), ювілейною відзнакою «100 років факультету ветеринарної медицини НУБіП України» (2020).

Ніщепенко Микола Прокопович. Доктор ветеринарних наук, професор Білоцерківського національного аграрного університету, академік Академії наук Вищої освіти України.

Народився в 1946 році у селі Озерна Білоцерківського району Київської області. Після закінчення Озерянської середньої школи у 1964 році вступив до Білоцерківського сільськогосподарського інституту на ветеринарний факультет. Закінчив навчання у листопаді 1969 року за спеціальністю «Ветеринарія». За державним направленням поїхав працювати у радгосп «Дружба» Новоодеського району Миколаївської області. Господарство (трест Миколаївських м'ясо-молочних радгоспів) було потужним, мало 10500 гектарів орної землі, 5500 голів великої рогатої худоби, з них 2000 корів, а також 10000 свиней та 15000 курей-несучок. Радгосп щороку здавав державі понад вісім тисяч зернових та заплановану кількість молока і м'яса.

У радгоспі відпрацював шість років, а потім, за наказом обласного управління ветеринарної медицини, перейшов на посаду директора Арбузинської ветеринарної лабораторії, що у Миколаївській області. У лабораторії працював п'ять років, звільнився у 1980 році, у зв'язку зі вступом до аспірантури на кафедру нормальної і патологічної фізіології тварин Білоцерківського сільськогосподарського інституту.

У 1981 році був зарахований до аспірантури. Під керівництвом професора Журбенка А.М., підготував дисертацію на тему «Стимуляція м'ясної продуктивності молодняка свиней лизином, хлорпропамідом и бетазином». Дисертацію успішно захистив у квітні 1984 року у спеціалізованій вченій раді Львівського зооветеринарного інституту. За результатами досліджень визначив механізми впливу застосованих препаратів хлорпропаміду та бетазину, які залежали від активності підшлункової та щитоподібної залоз.

У 1992 році був призначений на посаду доцента кафедри нормальної та патологічної фізіології тварин ветеринарного факультету. У 1997 році отримав вчене звання доцента.

Працюючи на кафедрі нормальної та патологічної фізіології тварин Білоцерківського аграрного інституту, визначився з темою докторської дисертації, яку в силу різних обставин виконував упродовж багатьох років. За наукового консультування доктора ветеринарних наук, професора А.Й. Мазуркевича, дослідження та написання роботи набули інтенсивного характеру. З рештою, була визначена та затверджена кінцева тема докторської дисертаційної роботи «Фізіолого-біохімічне обґрунтування використання амінокислоти та препарату Мікорм для підвищення продуктивності тварин».

Дисертаційну роботу успішно захистив у 2006 році у спеціалізованій вченій раді Д 35.826.03. за спеціальністю 03.00.13 «Фізіологія людини і тварин» у Національному аграрному університеті. За результатами досліджень застосування незамінних амінокислот та препарату Мікорм, як кормових добавок, сприяло підвищенню продуктивності молодняка сільськогосподарських тварин та поліпшувало якість отриманої продукції. На той час було розроблено та запропоновано у виробництво методичні рекомендації «Використання імплантованих амінокислот лізину, метіоніну для підвищення м'ясної продуктивності молодняка великої рогатої худоби», затверджені на Науково-технічній раді Мінагрополітики України 14.07.2004 року.

Звання професора отримав у 2010 році. З 2007 по 2017 роки працював завідувачем кафедри нормальної та патологічної фізіології тварин Білоцерківського національного аграрного університету.

Ніщенко Н.П. – провідний спеціаліст з фізіології тварин. Його розробки присвячені вивченню процесів обміну речовин у сільськогосподарських тварин і птиці, зокрема. Основним завданням цих розробок є підвищення продуктивності тварин та недопущення використання неякісної продукції тваринництва.

Підготував п'ять кандидатів ветеринарних наук з фізіології тварин. В аспірантурі нині навчається два аспіранти.

Опублікував самостійно та у співавторстві понад 250 наукових і навчально-методичних праць, з них 4 підручники, 6 навчальних посібників, 2 довідники, 3 монографії, 8 навчально-методичних вказівок і рекомендацій, 10 патентів на винаходи.

Сорока Наталія Михайлівна. Доктор ветеринарних наук, професор, академік Академії наук Вищої освіти України, Заслужений науково-педагогічний працівник Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Народилася в 1959 році у селі Двірець Із'яславського району Хмельницької області. Після закінчення Завадівської восьмирічної школи Корсунь-Шевченківського району Черкаської області у 1974 році вступила до Черкаського медичного училища, після закінчення якого у 1977 році отримала кваліфікацію фельдшера-лаборанта. Працювала за фахом у клінічній лікарні № 9, а потім № 10 міста Києва впродовж 5 років. У 1982

році вступила до Української сільськогосподарської академії, яку закінчила у 1987 році за спеціальністю «Ветеринарія». У цьому ж році була зарахована на посаду старшого лаборанта кафедри фармакології і патофізіології ветеринарного факультету, а у 1990 році переведена на посаду асистента кафедри тропічної ветеринарії та паразитології.

У 1994 році під керівництвом професора А.Й. Мазуркевича успішно захистила дисертацію на тему: «Роль органів і тканин в знешкодженні нітратів і нітритів в залежності від функціонального стану організму тварин і введених препаратів нітритопротекторної дії» на здобуття наукового ступеня кандидата ветеринарних наук за спеціальністю 16.00.02 «Патологія, онкологія і морфологія тварин». За результатами досліджень з'ясувала, що механізми впливу нітратів і нітритів на клітинному рівні та на рівні органів і тканин залежать від функціонального стану організму тварин. Встановила, що лабораторні тварини з наявними у них патологічними процесами, мають високу чутливість до гострого нітритного отруєння. Висвітлила роль окремих органів і тканин в знешкодженні нітратів і нітритів. Вивчила ефективність препаратів для профілактики гострого і хронічного нітрато-нітритного токсикозу у тварин. Відмітила, що попереднє введення фенобарбіталу в значній мірі підвищує стійкість організму тварин до нітритного отруєння.

У 1995 році була призначена на посаду доцента кафедри паразитології та тропічної ветеринарії ветеринарного факультету. У 1997 році отримала вчене звання доцента.

На початку 2004 року під науковим консультуванням доктора ветеринарних наук, професора А.Й. Мазуркевича успішно захистила дисертацію «Етіологічні і патогенетичні фактори у виникненні та розвитку ситаріозу великої рогатої худоби» на здобуття наукового ступеня доктора ветеринарних наук за спеціальностями 16.00.11 «Паразитологія, гельмінтологія» і 16.00.02 «Патологія, онкологія і морфологія тварин».

Дослідження за темою докторської дисертації присвячені вивченню механізмів впливу збудників ситаріозу на організм великої рогатої худоби. Було досліджено стан природної резистентності та імунологічної реактивності організму хворих на ситаріоз тварин. Визначено функціональні і структурні зміни в їх організмі, що носять руйнівний та захисно-компенсаторний характер. З'ясовано, що характер прояву інвазії тісно пов'язаний із ступенем ураження тварин мікросетаріями (гострий та хронічний перебіг ситаріозу). Розроблено способи життєвої діагностики ситаріозу та науково обґрунтовано схему лікування великої рогатої худоби. Показана ефективність застосування вітчизняних антигельмінтиків та вушних бірок з репелентом тривалої дії за ситаріозу великої рогатої худоби.

У 2005 році отримала вчене звання професора. З 2007 по 2020 роки працювала завідувачем кафедри паразитології та тропічної ветеринарії

факультету ветеринарної медицини Національного університету біоресурсів і природокористування України.

У 2008-2012 роках працювала директором Навчально-наукового інституту ветеринарної медицини та якості і безпеки продукції тваринництва.

Тривалий час була членом експертної ради Державного комітету України, ДАК Міністерства освіти і науки України, науково-технічної ради і колегії Державної ветеринарної та фітосанітарної служби України, редколегії наукових журналів і збірників, головою Державних атестаційних комісій з випуску спеціалістів і магістрів у Білоцерківському національному аграрному університеті та Національному університеті біоресурсів і природокористування України, а також офіційним опонентом в 11 здобувачів докторського і 17 кандидатського наукового ступеня з біології і ветеринарної медицини у п'яти спеціалізованих радах – Інституту зоології НАН України, Інституту рибного господарства НААН України, ННЦ «Інститут експериментальної і клінічної ветеринарної медицини», Білоцерківському національному аграрному університеті, Львівському національному університеті ветеринарної медицини і біотехнологій ім. С.З. Гжицького.

З 2005 до 2021 років була заступником голови спеціалізованої вченої ради Д 26.004.14 із захисту кандидатських і докторських дисертацій за спеціальностями «Ветеринарно-санітарна експертиза», «Паразитологія», «Фізіологія людини і тварин» у Національному університеті біоресурсів і природокористування України та з 2011 року – членом спеціалізованої вченої ради Д 35.826.03 у Львівському національному університеті ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького за спеціальностями «Патологія, онкологія і морфологія тварин», «Ветеринарна фармакологія та токсикологія», «Паразитологія».

Опублікувала самостійно та у співавторстві понад 400 наукових і навчально-методичних праць, з них 11 підручників, 14 навчальних посібників, 6 довідників, 12 монографій, 48 навчально-методичних вказівок і рекомендацій, 32 патенти на винахід та корисну модель, 3 технічні умови.

Сорока Н.М. – провідний спеціаліст у галузі ветеринарної паразитології. Її наукові роботи присвячені вивченню збудників, розробці сучасних науково обґрунтованих методів діагностики, лікуванню та профілактиці паразитарних хвороб у тварин і людини. Вперше в Україні вона виявила і дослідила збудників філяріатозів та спричинені ними патологічні зміни в організмі тварин. Розробила методи діагностики, лікування та профілактики за сетапіозу жуйних тварин і коней та дирофіляріозу собак.

Підготувала 2 доктори та 17 кандидатів ветеринарних наук, серед них один – лауреат премії Президента України для молодих вчених 2011 року. Нині до попереднього захисту дисертацій підготовлено трьох здобувачів – одного доктора ветеринарних наук та двох докторів філософії з паразитології. В аспірантурі у неї навчається два аспіранти.

У 2019 році нагороджена відзнакою «За заслуги перед факультетом ветеринарної медицини НУБіП України».

За вагомі здобутки у галузі ветеринарної медицини нагороджена Почесними грамотами ректора Національного університету біоресурсів і природокористування України, Голови державного комітету ветеринарної медицини та фітосанітарної служби України, Міністра аграрної політики України, Міністра освіти і науки України, Прем'єр-міністра України; трудовими відзнаками «Заслужений науково-педагогічний працівник Національного університету біоресурсів і природокористування України» та «Знак пошани» Міністерства аграрної політики України; ювілейними медалями від Президента Академії наук Вищої освіти України; Орденом Святої великомучениці Варвари від Святійшого Патріарха України.

Трокоз Віктор Олександрович. Доктор сільськогосподарських наук, професор, академік Академії наук Вищої освіти України, Лауреат премії імені С.З. Гжицького.

Народився в 1959 році у селі Стовпець Дубенського району Рівненської області. Після закінчення Житомирської середньої школи № 1 вступив до Української сільськогосподарської академії, яку закінчив у 1981 році й отримав кваліфікацію зооінженера. Кандидатську дисертацію на тему: «Вплив масажу молочної залози на багатоплідність, молочність і умовно-рефлекторну діяльність у свиноматок» захистив 1989 році і отримав науковий ступінь кандидата біологічних наук за спеціальністю 03.00.13 «Фізіологія людини і тварин» (науковий керівник, доктор біологічних наук, професор В.В. Науменко). Вчене звання доцента по кафедрі фізіології тварин отримав у 2005 році.

Докторську дисертацію на тему: «Стимуляція фізіологічних процесів у організмі тварин біологічно активними речовинами різного походження» захистив у 2013 році за спеціальністю: 03.00.13 «Фізіологія людини і тварин» (науковий консультант, доктор ветеринарних наук, професор, академік НААН України, Заслужений діяч науки і техніки України А.Й. Мазуркевич). Вчене звання професора по кафедрі фізіології, патофізіології та імунології тварин отримав у 2014 році.

Вперше встановив характер динаміки фізіологічних процесів у організмі дубового шовкопряда на всіх стадіях розвитку за різних умов живлення, в тому числі і, при використанні природних і синтезованих біологічно активних речовин для обробки грени і корму. В експериментальних і виробничих дослідженнях за різних умов вигодівлі дубового шовкопряда визначив характерні зміни процесів метаболізму, вірогідне підвищення показників продуктивності і життєздатності комах; вперше у шовківництві довів стимулюючий вплив нових біологічно активних речовин на організм комах на споживання і засвоєння ними корму, на співвідношення клітин гемолімфи, вміст загального білка в гемолімфі; встановив ефективні концентрації стимуляторів для застосування в якості

біостимуляторів; запропонував нові способи підвищення продуктивності, стимуляції обміну речовин і резистентності дубового шовкопряда шляхом застосування біологічно активних речовин.

Розробив нові способи, зокрема з використанням нанотехнологій, одержання комплексів біологічно активних речовин із дубового шовкопряда та дослідив показники їх впливу на фізіологічні процеси в організмі продуктивних тварин; розробив нові способи одержання нативних білків шовку та гідрофільного екстракту із лялечок дубового шовкопряда, які мають цінний біохімічний склад та високу біологічну активність (Патенти «Спосіб одержання лікувального екстракту», «Спосіб отримання нативних білків коконів шовкопрядів»); встановив, що гідрофільний екстракт із лялечок дубового шовкопряда має антитоксичні властивості й може бути використаний для корекції фізіологічних параметрів та підвищення продуктивності тварин різних видів, оскільки володіє загальною дією. Дослідив, що гідрофільний екстракт із лялечок дубового шовкопряда впливає, підвищує реакції природної (неспецифічної) реактивності організму тварин, їх продуктивність як в інтактному стані, так і за умов дії біологічних подразників.

Встановлені особливості прояву реакцій організму дубового шовкопряда на усіх стадіях його розвитку за різних умов живлення у залежності від дії біологічно активних речовин природного та синтетичного походження відкривають можливість для використання ряду отриманих і досліджених речовин або їх комплексів у лісовому шовківництві з метою підвищення продуктивності та життєздатності дубового шовкопряда.

Запропоновані нові способи і засоби фізіологічної корекції продуктивності та реактивності дубового шовкопряда шляхом обробки грени і корму природними (екстракт пилку дуба, білково-вітамінний препарат грибного походження, препарат гумусової природи «Ріверм», екстракт із лялечок дубового шовкопряда у вигляді біологічно активного препарату «Антерин-ТАД» та синтезованими (дигідрофосфати мікроелементів, йодіс-концентрат, азотвмісні фосфати мікроелементів, наночитрати біогенних металів, зокрема «Мікростимулін») біологічно активними речовинами (науково-методичні рекомендації «Виробництво та використання коконів дубового шовкопряда Поліський тасар», затверджені Радою корпорації «Український шовк» Міністерства аграрної політики України; «Фізіолого-біохімічні основи вирощування дубового шовкопряда і використання коконної сировини у тваринництві», затверджені секцією виробництва та переробки продукції тваринництва і птахівництва Науково-технічної ради Міністерства аграрної політики України; «Раціональне використання технічної зелені у лісовому шовківництві та застосування його продукції у тваринництві», затверджені НТР Міністерства аграрної політики України; «Використання наноаквахелатів біогенних металів у лісовому шовківництві», затверджені секцією тваринництва науково-технічної ради Міністерства аграрної політики та продовольства України. Всі рекомендовані методи корекції фізіологічного стану та підвищення продуктивності дубового

шовкопряда захищені 58 патентами України на винаходи та корисні моделі.

Встановлення біохімічного складу та біологічної активності гідрофільних та гідрофобних продуктів на різних стадіях розвитку дубового шовкопряда стають основою для поглибленого вивчення вказаних комплексів з метою створення високоефективних лікувально-профілактичних препаратів, кормових добавок та функціональних біоматеріалів для медико-біологічних досліджень.

Розробив та запропонував у виробництво новий біологічно активний препарат Антерин-ТАД у вигляді гідрофільного екстракту із лялечок дубового шовкопряда для корекції фізіологічного стану та підвищення продуктивності сільськогосподарських тварин.

У 2012 році став Лауреатом премії імені С.З. Гжицького, а у 2014 році обраний академіком Академії наук Вищої освіти України.

У 1981-1986 роках працював на посаді асистента кафедри фізіології сільськогосподарських тварин Української сільськогосподарської академії, у 1986-1987 роках був аспірантом цієї ж кафедри. У 1987-2003 роках працював старшим науковим співробітником та завідувачем лабораторії лісового шовку Боярської лісової дослідної станції, провідним науковим співробітником Національного аграрного університету.

З 2003 по 2013 роки працював доцентом кафедри фізіології, патофізіології та імунології тварин Національного університету біоресурсів і природокористування України. З 2013 до грудня 2017 року – професором цієї ж кафедри. У зв'язку з реорганізацією на факультеті ветеринарної медицини, з грудня 2017 року і донині, працює професором кафедри біохімії і фізіології тварин імені академіка М.Ф. Гулого.

Трокоз В.О. – відомий вчений в галузі фізіології тварин. До його наукових інтересів відносяться фізіологія вищої нервової діяльності тварин та фізіологія корисних комах, а також фізіологічні основи використання біологічно активних речовин.

Він вперше, використавши об'єктивну методику дослідження умовно-рефлекторної діяльності професора В.В. Науменка, встановив тісний взаємозв'язок сили, врівноваженості та рухливості процесів збудження і гальмування в корі півкуль великого мозку з функцією молочної залози свиноматок. Показав, що методом зовнішнього адекватного подразнення молочної залози можливо підвищити не лише молочність і багатоплідність свиноматок, але й поліпшити їх життєдіяльність. Створив ряд нових методів дослідження умовно-рефлекторних реакцій тварин та способів корекції стану їх організму.

На наступному етапі наукової діяльності професор Трокоз В.О. вивчав фізіологію моновольтинної породи дубового шовкопряда Поліський тасар, яка була виведена в університеті під керівництвом професора М.М. Синицького. Встановив особливості життєдіяльності дубового шовкопряда при вирощуванні на різних кормових рослинах та із застосуванням біологічно активних речовин різного походження. Вперше запропонував ряд способів підвищення продуктивності і стресостійкості та

використання його як лабораторної моделі для скринінгу новітніх біологічно активних речовин. Розробив нові способи одержання нативних білків шовку, які мають цінний амінокислотний склад; визначив жирнокислотний склад ліпідів лялечок, які стали підставою використання його для стимуляції фізіологічних процесів в організмі людини і тварин.

Опублікував самостійно та у співавторстві понад 700 наукових та навчально-методичних праць, у тому числі, 10 монографій, 8 навчальних підручників та посібників з грифом Міністерства аграрної політики України та Міністерства освіти і науки України, 3 навчальні програми за напрямками «Ветеринарна медицина», «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва», «Лісове господарство», 117 патентів (авторських свідоцтв) на винаходи, корисні моделі, ДСТУ, ТУ на ряд біологічно активних речовин.

Бере активну участь в організації та проведенні міжнародних і українських науково-практичних конференцій, виконавець ряду держбюджетних тематик, а також член центральної ради Українського фізіологічного товариства імені П.Г. Костюка, асоціації ветеринарних фізіологів України, редакційної колегії видавництва РУП «НПЦ НАН Білорусі з тваринництва» (Жодіно, Білорусь), спеціалізованої вченої ради по захисту докторських і кандидатських дисертацій Д 26.004.14; заступник директора НДІ Здоров'я тварин у Національному університеті біоресурсів і природокористування України.

Підготував три кандидати наук за спеціальністю 03.00.13 «Фізіологія людини і тварин». Нині здійснює підготовку аспіранта очної форми навчання зі спеціальності «Ветеринарна медицина» (спеціалізація «Фізіологія людини і тварин»).

На високому навчально-методичному рівні викладає дисципліни: «Фізіологія тварин» і «Професійна етика» для студентів факультету ветеринарної медицини та «Фізіологія сільськогосподарських тварин» – для студентів факультету тваринництва та водних біоресурсів, а також є співавтором навчально-методичних комплексів із вказаних дисциплін.

За сумлінну працю і високі досягнення у науково-педагогічній діяльності нагороджений Почесними грамотами Національного університету біоресурсів і природокористування України, Українського фізіологічного товариства імені П.Г. Костюка, Академії наук Вищої освіти України; відзнакою Державного комітету ветеринарної медицини України «За заслуги в розвитку ветеринарної медицини України III ступеня»; Золотою медаллю XXII Міжнародної агропромислової виставки «АГРО-2010»; премією імені С.З. Гжицького.

Чумаченко Володимир Володимирович. Доктор ветеринарних наук, старший науковий співробітник, завідувач сектору науково-інформаційного забезпечення, стандартизації Державного науково-контрольного інституту біотехнології і штамів мікроорганізмів.

Народився в 1966 році у місті Жодіно Мінської області, що у Білорусі. У 1983-1988 роках навчався на ветеринарному факультеті Української сільськогосподарської академії. По закінченню навчання був направлений на роботу в Український науково-дослідний ветеринарний інститут (нині Інститут ветеринарної медицини Національної академії аграрних наук України) і зарахований на посаду старшого ветеринарного лікаря лабораторії профілактики неінфекційної патології. В 1988 році витримав конкурс і поступив в заочну аспірантуру

при Всесоюзному науково-дослідному ветеринарному інституті патології, фармакології та терапії ВАСГНІЛ за спеціальністю 03.00.04 «Біохімія».

З 1990 по 1999 роки працював на посаді молодшого наукового співробітника, наукового співробітника. В 1998 році на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.004.08 у Національному аграрному університеті, успішно захистив дисертацію «Енергетичний обмін у свиней при технологічному та транспортному стресі і профілактиці його натрієм янтарнокислим» та здобув науковий ступінь кандидата ветеринарних наук за спеціальністю 03.00.04 «Біохімія» (науковий керівник, доктор біологічних наук, професор, академік РАСГН Самохін В.Т.).

У 1999 році був переведений на посаду старшого наукового співробітника, а у 2002 році отримав вчене звання.

Наукові дослідження пов'язані з вивченням молекулярних основ розвитку стресу в свиней, розробки методів його профілактики. Проведені фундаментальні дослідження з вивчення ролі природної резистентності та генетичних факторів організму в патогенезі, лікуванні й профілактиці незаразних хвороб тварин, які набули широкого визнання не тільки в Україні, але далеко за її межами. Розроблено критерії оцінки імунного стану організму тварин, вивчено фармакокінетику багатьох лікарських засобів, впроваджено у ветеринарну медицину ряд вискоєфективних імунобіологічних препаратів.

За результатами досліджень у 2007 році, на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.004.08 у Національному аграрному університеті, захистив дисертацію на тему: «Біохімічні та імунологічні основи системи профілактики стресу в свиней» та здобув науковий ступінь доктора ветеринарних наук за спеціальністю 03.00.04 «Біохімія» (науковий консультант, доктор ветеринарних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України А.Й. Мазуркевич). За результатами досліджень за темою дисертаційної роботи вперше встановив комплексні зміни показників білкового і ліпідного обміну, пероксидного окиснення ліпідів, антиоксидантного захисту в організмі свиней за умов стресу, які підтверджують катаболічну спрямованість цих процесів як засіб забезпечення енергетичного гомеостазу та життєдіяльності їх організму при адаптації до дії стрес-факторів; ним запропоновано вискоєфективні добавки

в корм вітамінів Е, С і селену та імуномодулятора «Поркавірекс» для профілактики технологічного стресу у поросят.

З 2002 року працює у Державному науково-контрольному інституті біотехнології і штамів мікроорганізмів на посаді завідувача відділу біохімії та імунології; з 2005 року, в зв'язку з реорганізацією структури – завідувачем відділу державного контролю та нагляду за якістю ветеринарних імунобіологічних препаратів; з грудня 2009 року, в зв'язку з реорганізацією структури – завідувачем науково-навчального відділу; з липня 2011 року, в зв'язку з реорганізацією структури – завідувачем відділу науково-інформаційного забезпечення, стандартизації та патентно-ліцензійних досліджень; з листопада 2016 року, в зв'язку з реорганізацією структури – завідувачем відділу науково-інформаційного забезпечення та стандартизації Центру наукового забезпечення процесів стандартизації, метрології та оцінки відповідності; з січня 2020 року, в зв'язку з реорганізацією структури – завідувачем сектору науково-інформаційного забезпечення, стандартизації та забезпечення єдності вимірювань відділу наукового забезпечення процесів стандартизації, метрології та оцінки відповідності.

Чумаченко В.В. є членом вченої ради, науково-методичної комісії, експертної ради інституту з реєстрації, контролю та реклаमाцій на ветеринарні імунобіологічні засоби, Державної фармакологічної комісії ветеринарної медицини, редакційних колегій наукових журналів, спеціалізованих вчених рад (в інституті із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата ветеринарних наук за спеціальністю 16.00.03 «Ветеринарна мікробіологія, епізоотологія, інфекційні хвороби та імунологія» (з 11 липня 2016 року – у Сумському національному аграрному університеті; в інституті із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора (кандидата) ветеринарних наук за спеціальностями 16.00.03 «Ветеринарна мікробіологія, епізоотологія, інфекційні хвороби та імунологія», 16.00.06 «Гігієна тварин та ветеринарна санітарія» та 16.00.09 «Ветеринарно-санітарна експертиза»; у Національному університеті біоресурсів і природокористування України на здобуття наукового ступеня доктора (кандидата) біологічних і ветеринарних наук за спеціальностями 03.00.04 «Біохімія» і 16.00.06 «Гігієна тварин та ветеринарна санітарія».

Працював за сумісництвом професором у Луганському національному аграрному університеті, з вересня 2013 року – професором у Житомирському національному агроєкологічному університеті. З 2014 року був призначеним головою Екзаменаційної комісії (незаразні хвороби тварин) факультету ветеринарної медицини Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Опублікував самостійно та у співавторстві більше 100 наукових праць, з них 6 монографій, 1 довідник, 1 ДСТУ і 10 методичних рекомендацій та вказівок.

За сумлінну працю і високий професіоналізм нагороджений Почесними грамотами Державного комітету ветеринарної медицини України, Державної ветеринарної та фітосанітарної служби України, Кабінету Міністрів України,

Верховної Ради України, Київської міської професійної спілки працівників агропромислового комплексу, Київського міського голови, Національної академії аграрних наук України, Інституту біології тварин НААН, Київської міської державної адміністрації; Подяками Київського міського голови; Солом'янської районної в місті Києві державної адміністрації, декана факультету ветеринарної медицини Національного університету біоресурсів і природокористування України; Дипломом Державної ветеринарної та фітосанітарної служби України; трудовими відзнаками Міністерства аграрної політики України «Знак Пошани» і «Відмінник аграрної освіти та науки».

Кандидати наук

Бобось Олександр Леонідович. Кандидат ветеринарних наук.

Народився у 1987 році у Києві. Навчався у Київській загальноосвітній середній школі № 207. Повну загальну середню освіту, знання та досвід здобув у Київському військовому лицейі імені І. Богуна (раніше Київське суворовське військове училище). У 2010 році «з відзнакою» закінчив Національний університет біоресурсів і природокористування України за спеціальністю – «Лікар ветеринарної медицини» зі спеціалізації «Ветеринарно-санітарна експертиза».

Після закінчення навчання був запрошений на роботу на посаду молодшого наукового співробітника проблемної науково-дослідної лабораторії кафедри фізіології, патофізіології та імунології тварин Національного університету біоресурсів і природокористування України.

У жовтні 2010 року вступив до аспірантури на цю ж кафедру. За час навчання в аспірантурі опублікував більше 20 наукових статей у фахових виданнях, у тому числі і, в закордонних та отримав патент на корисну модель «Спосіб лікування котів за гострої ниркової недостатності».

У 2013 році успішно захистив дисертацію на тему: «Вплив стовбурових клітин на відновлювальні процеси в організмі тварин за експериментальної гострої ниркової недостатності» та отримав науковий ступінь кандидата ветеринарних наук за спеціальністю 16.00.02 «Патологія, онкологія і морфологія тварин» (науковий керівник, доктор ветеринарних наук, професор А.Й. Мазуркевич).

Вперше в Україні дослідив активність репаративних процесів в організмі котів і щурів за експериментальної гострої ниркової недостатності під впливом алогенних мезенхімальних стовбурових клітин; встановив динаміку біохімічних, ферментативних та морфо-функціональних змін в тканинах нирок та цілісному організмі; виявив залежність особливостей репаративних процесів у тканинах нирок від дози введених клітин та терміну їх застосування; провів порівняльний аналіз ефективності застосування алогенних мезенхімальних стовбурових клітин з традиційними методами лікування. Наукова новизна дисертаційної роботи захищена патентом

України на корисну модель «Спосіб лікування гострої ниркової недостатності у тварин». Окремі результати досліджень автора увійшли до Методичних рекомендацій «Використання мезенхімальних стовбурових клітин для корекції репаративних процесів в організмі тварин-реципієнтів», затверджених науково-методичною радою Державної та фітосанітарної служби України (2012).

У 2013 році за підтримки професора А.Й. Мазуркевича, відповідно до рішення Науково-методичної ради Державної ветеринарної та фітосанітарної служби України, був висунутий на отримання щорічної премії Президента України для молодих учених.

З 2013 по 2020 роки працював головним фахівцем – лікарем ветеринарної медицини, державним інспектором ветеринарної медицини Київського прикордонного інспекційного пункту Південно-Західної регіональної служби державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду на державному кордоні і транспорті.

Крім того, упродовж 2014-2016 років за сумісництвом працював асистентом кафедри технології і організації ресторанного господарства Київського національного торговельно-економічного університету. У ці ж роки опублікував самостійно та у співавторстві кілька наукових статей, монографію і опорні конспекти для студентів університету.

У 2018 році був представником України в Європейській комісії по обміну досвідом щодо особливостей міжнародного перевезення тварин. Тренінг відбувся у Греції за програмою «Better Training for Safer Food – Controls of movements of dogs and cats».

У 2021 році призначений на посаду головного спеціаліста відділу прикордонного інспекційного контролю «Бориспіль» Північного міжрегіонального головного управління Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів на державному кордоні.

За сумлінну працю та наукові досягнення нагороджений відзнакою Міністерства оборони України – медаллю «10 років Збройним Силам України» та Почесною грамотою Київського міського голови Олександра Омельченка.

Бокотько Роман Романович. Кандидат ветеринарних наук, старший викладач кафедри хірургії і патофізіології ім. акад. І.О. Поваженка.

Народився в 1987 році у селищі Гвіздець Коломийського району Івано-Франківської області. У 2014 році закінчив Національний університет біоресурсів і природокористування України, здобув ступінь магістра та отримав кваліфікацію «Лікар ветеринарної медицини».

Після закінчення навчання працював у господарстві «Жуківське» Коломийського району

Івано-Франківської області на посаді лікаря ветеринарної медицини з одночасним виконанням обов'язків техника штучного осіменіння.

Упродовж 2014-2017 років навчався в аспірантурі на кафедрі фізіології, патофізіології та імунології тварин Національного університету біоресурсів і природокористування України.

З лютого 2017 року і по вересень 2018 року працював на посаді завідувача навчально-наукової лабораторії «Центр клітинних технологій у ветеринарній медицині» на факультеті ветеринарної медицини Національного університету біоресурсів і природокористування України.

З вересня 2018 року і донині працює на посаді старшого викладача кафедри хірургії і патофізіології імені академіка І.О. Поваженка.

У 2019 році успішно захистив кандидатську дисертацію на тему: «Регенеративні процеси у щитоподібній залозі тварин за гіпотиреозу та їх стимуляція мезенхімальними стовбуровими клітинами» за спеціальністю 16.00.02 «Патологія, онкологія і морфологія тварин» (науковий керівник, доктор ветеринарних наук, професор А.Й. Мазуркевич).

За результатами досліджень визначив вплив аlogenних мезенхімальних стовбурових клітин на перебіг репаративного процесу за експериментально змодельованого гіпотиреозу у тварин. Встановив активізацію та прискорене відновлення щитоподібної залози внаслідок дії трансплантованих аlogenних мезенхімальних стовбурових клітин.

Вперше в Україні дослідив вплив аlogenних мезенхімальних стовбурових клітин на перебіг репаративних процесів у щитоподібній залозі щурів за експериментального гіпотиреозу, а також у собак та котів за спонтанного гіпотиреозу. Наукова новизна результатів досліджень підтверджена патентами на корисну модель «Спосіб моделювання гіпотиреозу у щурів» та «Спосіб активізації відновлювальних процесів з відновленням структури ушкодженої щитоподібної залози за гіпотиреозу у тварин мезенхімальними стовбуровими клітинами».

Результати експериментальних досліджень та клінічного випробування використовуються в навчальному процесі та наукових дослідженнях кафедр вищих навчальних закладів України: гістології, цитології та ембріології Національного університету біоресурсів і природокористування України; нормальної та патологічної фізіології Національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького; нормальної та патологічної фізіології сільськогосподарських тварин Білоцерківського національного аграрного університету; анатомії, нормальної та патологічної фізіології Сумського національного аграрного університету; фізіології та біохімії сільськогосподарських тварин Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету.

На високому навчально-методичному рівні нині викладає дисципліни: «Патофізіологія тварин» і «Ветеринарна імунологія» для студентів факультету ветеринарної медицини. Постійно підвищує свій професійний і науковий рівень, бере участь у науково-практичних конференціях, круглих столах.

Наразі тематика наукових досліджень спрямована на вивчення властивостей стовбурових клітин тварин залежно від їх видової приналежності, умов отримання, культивування, зберігання та застосування в клітинній терапії для відновлення структури патологічно змінених тканин тваринного організму.

Опублікував самостійно та у співавторстві 36 наукових праць, з них 3 монографії, 1 посібник, 3 науково-методичні рекомендації та 16 патентів України на корисну модель.

Василик Наталія Степанівна. Кандидат ветеринарних наук.

Народилася у 1978 році у селі Золотий Потік, що на Тернопільщині.

Упродовж 1985-1995 років навчалася в Золотопотіцькій загальноосвітній школі, яку закінчила із золотою медаллю. Після закінчення школи вступила до Національного аграрного університету на факультет ветеринарної медицини. Тут пройшли найкращі роки студентського життя, загартування характеру та осмислення людських цінностей в процесі проживання у гуртожитку, а головне – виснажливо-цікавий процес формування

майбутнього лікаря ветеринарної медицини.

Перші практичні ветеринарні навички Наталія набула в клініці ветеринарної медицини Печерського району міста Києва. На базі цієї клініки під керівництвом кандидата біологічних наук С.В. Величка та кандидата ветеринарних наук, доцента А.І. Поживіла написала дипломну роботу на тему: «Епізоотологія, диференційна діагностика та заходи боротьби із дирофіляріозом собак в місті Києві». На той час дирофіляріоз був маловивченою і екзотичною хворобою собак в Україні. Паразити, які поширились із тропічних країн у помірні широти, спричиняли хворобу. Виникала необхідність у розробленні методів діагностики та лікування хворих тварин.

У 2000 році закінчила навчання та отримала диплом з відзнакою і здобула кваліфікацію ветеринарного лікаря.

З серпня по жовтень 2000 року працювала лікарем ветеринарної медицини у міській комунальній ветеринарній лікарні міста Тернополя.

У 2000-2003 роках навчалася в аспірантурі на кафедрі фізіології, патофізіології та імунології тварин під керівництвом доктора ветеринарних наук, професора А.Й. Мазуркевича. За підтримки наукового керівника продовжила вивчення дирофіляріозу собак, зокрема дослідження етіопатогенетичних факторів у розвитку структурно-функціональних змін в організмі собак та розробці науково обґрунтованих способів діагностики і лікування. Вперше в Україні ідентифікувала гельмінта – *Dirofilaria repens*, а також провела експериментальні зараження комарів різних видів (*An. m. artoparvus*, *C. p. molestus*, *Aedes aegypti* L) мікрофіляріями і підтвердила їх

здатність слугувати проміжними хазяями збудника в умовах України. Публікація наукової статті в співавторстві в журналі «*Veterinary Record*» у 2004 році і донині отримує посилання на неї вітчизняних і зарубіжних фахівців.

У 2004 році успішно захистила кандидатську дисертацію на тему: «Морфофункціональні зміни та адаптаційно-компенсаторні реакції в організмі собак за дирофіляріозу» і отримала науковий ступінь кандидата ветеринарних наук за спеціальністю «Патологія, онкологія і морфологія тварин» (науковий керівник, доктор ветеринарних наук, професор А.Й. Мазуркевич).

За результатами досліджень опублікувала вісім наукових праць.

Упродовж 2004-2008 років працювала асистентом на кафедрі фізіології, патофізіології та морфології тварин факультету ветеринарної медицини Національного університету біоресурсів і природокористування України.

З 2008 року і донині працює лікарем ветеринарної медицини у клініці для дрібних домашніх тварин «WSW» у місті Києві.

У 2016 році здобула професію бджоляра у Боярському коледжі екології і природних ресурсів. У 2017 році отримала сертифікат Європейського університету з апітерапії. Нині впроваджує методи апітерапії у ветеринарну медицину, а також вивчає вплив апітоксинотерапії за різних патологічних процесів у домашніх тварин.

Грищук Андрій Вікторович. Кандидат ветеринарних наук, доцент, член-кореспондент академії наук Вищої освіти України, Начальник Лубенського міськрайонного управління Головного управління Держпродспоживслужби в Полтавській області, державний інспектор.

Народився в 1972 році у місті Харкові. У 1997 році «з відзнакою» закінчив Полтавський сільськогосподарський інститут за спеціальністю «Ветеринарна медицина» та розпочав трудову діяльність на посаді лікаря-терапевта Лубенської райветлікарні. У 2000 році був призначений заступником начальника, а у 2003 році – Начальником районної державної лікарні ветеринарної медицини. У 2006 році обійняв посаду Начальника управління ветеринарної медицини у Лубенському районі, Головного державного ветеринарного інспектора району.

Після реформування служби в 2016 році призначений Начальником Лубенського міськрайонного управління Головного управління Держпродспоживслужби в Полтавській області.

Грищук А.В. створив сучасну ветеринарну клініку для дрібних тварин у місті Лубнах. Сам неодноразово стажувався в кращих клініках Києва та Львова, здобував майстерність за кордоном, а набутий досвід передавав Лубенським лікарям ветеринарної медицини. У клініці лікарі успішно

освоїли методи діагностики й лікування тварин за більшості хвороб незаразної та інфекційної патології. Для ефективної роботи клініки були придбані рентген установка, УЗ апарат, скелер, біохімічний аналізатор крові, електроніж тощо.

У 2001 році вступив до аспірантури на заочне відділення у Національному аграрному університеті. У 2006 році під керівництвом доктора ветеринарних наук, професора А.Й. Мазуркевича успішно захистив дисертацію на тему «Клініко-експериментальне обґрунтування ролі функціональних структурних змін печінки і нирок у патогенезі аліментарної диспепсії телят» на здобуття наукового ступеня кандидата ветеринарних наук за спеціальністю 16.00.02 «Патологія, онкологія і морфологія тварин».

У науковій роботі на підставі комплексного біохімічного аналізу крові, сечі, гомогенатів печінки і нирок, запропонував схему поетапного розвитку метаболічних та патофізіологічних змін в організмі, що ведуть до виникнення гепаторенальної недостатності. Вперше у телят семидобового віку застосував біопсію органів, як додатковий захід для діагностики їх стану, а також для вибору схеми лікування та прогнозу хвороби.

За сумісництвом працював викладачем кафедри терапії Полтавської державної аграрної академії. У 2015 році отримав вчене звання доцента та вступив на навчання у докторантуру до Національного університету біоресурсів і природокористування України. Наукову тему «Морфо-функціональні зміни при маститах корів та ефективність застосування мезенхімальних стовбурових клітин для їх корекції», обрав не випадково, оскільки науковий консультант, доктор ветеринарних наук, професор А.Й. Мазуркевич вже мав досвід у цьому напрямку досліджень.

Опублікував самостійно та у співавторстві більше 40 наукових праць, з них 2 патенти на корисну модель. У 2020 році отримав диплом член-кореспондента академії наук Вищої освіти України.

За значні досягнення у ветеринарній медицині, високу професійну майстерність і вагомі результати праці нагороджений Почесними грамотами, Подяками, Дипломами Голови Держпродспоживслужби України; Головного управління ветеринарної медицини в Полтавській області; Головного управління АПК Полтавської обласної держадміністрації; Лубенської районної державної адміністрації; районної ради.

Данілов Василь Бенедиктович. Кандидат ветеринарних наук, доцент.

Народився в 1961 році у селі Озеро Володимирецького району Рівненської області. В період з 1969 по 1977 роки навчався в Озерській середній школі і закінчив 8 класів. З 1 вересня 1977 року вступив на навчання до Млинівського зооветеринарного технікуму, що у Рівненській області. Закінчив технікум «з відзнакою» у 1981 році та отримав диплом фельдшера ветеринарної медицини. За відмінне навчання та активну громадську

діяльність упродовж трьох років отримував Ленінську стипендію. Після закінчення технікуму працював на посаді головного лікаря ветеринарної медицини колгоспу «Зоря» села Хорупань Млинівського району Рівненської області.

Упродовж двох років (1981-1983) служив у лавах Радянської армії у званні сержанта, у місті Рава-Руська Прикарпатського військового округу. Після звільнення в запас працював фельдшером на Каноничській ветеринарній ділянці Володимирецького району Рівненської області.

З 1983 по 1988 роки навчався в Українській сільськогосподарській академії. Упродовж цих років був старостою курсу. Після закінчення академії «з відзнакою» був запрошений на роботу на кафедру. Надалі проходив один рік стажування на кафедрі фармакології і патофізіології, а потім був призначений на посаду асистента. У період з 1990 по 1993 роки навчався в аспірантурі. По закінченню аспірантури у 1993 році під керівництвом А.Й. Мазуркевича захистив кандидатську дисертацію на тему: «Обмін речовин між кров'ю і тканинами при гострому експериментальному отруєнні бугайців нітратами» та здобув наукову ступінь кандидата ветеринарних наук.

Наукові дослідження В.Б. Данілова виконані із використанням експериментального методу з ангіостомією судин. В його дисертаційній роботі «Обмін речовин між кров'ю і тканинами при гострому експериментальному отруєнні бугайців нітратами» (1993) висвітлена роль окремих органів і тканин у знешкодженні надлишку продуктів трансформації нітратів і, зокрема нітритів, у жуйних тварин.

Після захисту дисертації працював асистентом, а з 1996 і до 2021 років – доцентом кафедри. У зв'язку з реорганізацією кафедри і факультету дисципліна «Патофізіологія тварин» читалась і була приєднана до різних кафедр. Нині це кафедра хірургії і патофізіології імені академіка І.О. Поваженка.

З 2001 до 2021 років працював заступником декана факультету ветеринарної медицини з навчально-виховної роботи. Також працював заступником відповідального секретаря Приймальної комісії Національного університету біоресурсів і природокористування України, заступником проректора з питань діяльності ЗВО I-III рівнів акредитації університету. Крім того, на громадських засадах з 1996 року був обраний Генеральним секретарем Всеукраїнського товариства ветеринарних патологів та з 2010 до 2021 років – секретарем Ради роботодавців факультету ветеринарної медицини.

Опублікував самостійно та у співавторстві більше 150 наукових та науково-методичних праць: з них 3 підручники «Патологічна фізіологія і патологічна анатомія тварин» (2008), «Патофізіологія тварин» (2013), «Ветеринарна імунологія» (2018); 1 навчальний посібник «Клітинні технології у ветеринарній медицині» (2014); 2 навчальні практикуми «Патофізіологія тварин» (2003), «Ветеринарна імунологія» (2014); 12

патентів на винахід і корисну модель та 35 методичних рекомендацій і вказівок.

Данілов В.Б. – висококваліфікований науково-педагогічний фахівець. Він професійно виконує поставлені завдання, бере активну участь у наукових розробках кафедри, систематично підвищує кваліфікацію за напрямком «Науково-педагогічні працівники аграрних ЗВО III-IV рівнів акредитації» та інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі. Разом із співробітниками кафедри активно працював над виконанням наукової тематики, яка пов'язана із вивченням властивостей стовбурових клітин тваринного походження в процесі їх отримання, культивування та застосування у ветеринарній медицині.

За високий професіоналізм, принциповість, доброзичливе ставлення його шанують і поважають студенти, викладачі і співробітники факультету і університету. Він користується авторитетом та є прикладом належного виконання службових обов'язків.

За заслуги перед університетом нагороджений Почесними грамотами ректора НУБіП України (2001, 2011), Київського міського голови (2005), Голови Державного департаменту ветеринарної медицини України (1998), Міністра освіти і науки України (2006), медаллю Державного комітету ветеринарної медицини України «За заслуги у ветеринарній медицині» (2010), відзнаками «Відмінник освіти України» (2018) та «Заслужений працівник освіти України» (2020). Нині перебуває на заслуженому відпочинку.

Журба (Прядченко) Віталіна Ігорівна. Кандидат ветеринарних наук.

Народилася у 1985 році у селищі Мирне, що на Київщині. У 2004 році вступила на навчання до Національного університету біоресурсів і природокористування України. У 2009 році отримала диплом «з відзнакою» за спеціальністю «Ветеринарна медицина» та вступила до аспірантури на кафедру фізіології, патофізіології та імунології тварин Національного університету біоресурсів і природокористування України. Упродовж навчання в аспірантурі працювала молодшим науковим співробітником за науковими тематиками кафедри.

Після завершення аспірантури у 2012 році запрошена на роботу на посаду молодшого наукового співробітника лабораторії патології бджіл, а з вересня 2013 року – вченого секретаря Національного наукового центру «Інститут бджільництва імені П.І. Прокоповича».

У травні 2013 року успішно захистила дисертацію на тему: «Науково-експериментальне обґрунтування ефективності застосування стовбурових клітин для відновлення патологічно зміненого суглобового хряща у тварин» за спеціальністю 16.00.02 «Патологія, онкологія і морфологія тварин» та

здобула науковий ступінь кандидата ветеринарних наук (науковий керівник, доктор ветеринарних наук, професор А.Й. Мазуркевич).

За результатами досліджень вперше в Україні дослідила *in vitro* вплив диференційованих у хондрогенному напрямі, а також недиференційованих алогенних (залежно від дози) і ксеногенних (собаки) мезенхімальних стовбурових клітин кісткового мозку на перебіг репаративного хондрогенезу в експериментально змодельованому дефекті суглобового хряща кроля; встановила особливості макроскопічних та мікроскопічних змін суглобового хряща, а також фізичних, цитологічних і біохімічних властивостей синовіальної рідини ушкодженого суглоба після введення алогенних і ксеногенних мезенхімальних стовбурових клітин; дослідила характер сумісності трансплантованих алогенних та ксеногенних мезенхімальних стовбурових клітин після їх введення у кровоносне русло тварин-реципієнтів.

Опублікувала одноосібно та у співавторстві 10 наукових статей у фахових виданнях та 2 патенти України на корисну модель.

З лютого 2016 року і донині у відпустці по догляду за дитиною.

Кляп (Золтан) Надія Іванівна. Кандидат ветеринарних наук.

Народилася в 1987 році у селі Оболонь Семенівського району Полтавської області. Закінчила Національний університет біоресурсів і природокористування України за спеціальністю «Ветеринарна медицина» у 2010 році. Після закінчення університету півроку працювала старшим лаборантом кафедри фізіології, патофізіології та імунології тварин Національного університету біоресурсів і природокористування України. З 2010 по 2013 роки навчалася в аспірантурі при кафедрі. Упродовж цих років займалася науковими дослідженнями із вивчення морфофункціональних особливостей патологічно змінених тканин у тварин-реципієнтів при застосуванні стовбурових клітин.

У 2014 році під науковим керівництвом доктора ветеринарних наук, професора А.Й. Мазуркевича успішно захистила кандидатську дисертацію на тему: «Вплив мезенхімальних стовбурових клітин на відновлювальні процеси у печінці щурів і собак за експериментального хронічного токсичного гепатиту» за спеціальністю 16.00.02 «Патологія, онкологія і морфологія тварин».

Вперше в Україні у моделюванні хронічного токсичного гепатиту у щурів і собак дослідила ступінь ураження печінки після тривалого введення їм різних доз карбону тетраклориду (CCl₄); встановила високу активність відновлювальних процесів у печінці хворих тварин під впливом введених алогенних мезенхімальних стовбурових клітин за зміною біохімічних показників сироватки крові та структури цього органа порівняно із традиційним методом лікування; довела залежність досліджуваної активності

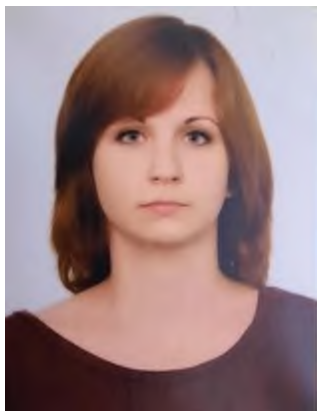
репаративних процесів від способу введення алогенних мезенхімальних стовбурових клітин тваринам-реципієнтам.

З 2014 року працює на посаді головного фахівця – лікаря ветеринарної медицини патоморфолога лабораторії мікроструктурних досліджень науково-дослідного патоморфологічного відділу Державного науково-дослідного інституту з лабораторної діагностики та ветеринарно-санітарної експертизи. З 2017 року призначена головним фахівцем – лікарем ветеринарної медицини ветсанекспертом відділу органолептичних досліджень, а з 2019 року – науковим співробітником лабораторії органолептичних та фізико-хімічних досліджень науково-дослідного хіміко-токсикологічного відділу цього ж інституту.

Розробила нові та удосконалила існуючі методи лабораторних випробувань показників якості продуктів рослинного і тваринного походження. З 2020 року є засновником і науковим керівником науково-технічної розробки «Удосконалення методів досліджень та вивчення кореляції показників якості риби, рибних продуктів і морських гідробіонтів залежно від технології виробництва та умов зберігання».

Опублікувала самостійно та у співавторстві 14 наукових статей і методичні рекомендації.

Ковпак Оксана Сергіївна. Кандидат ветеринарних наук.

Народилася у 1991 році в селі Розсошенці Полтавського району Полтавської області. У 2008 році закінчила навчання у Новосанжарському навчально-виховному комплексі, смт. Нові Санжари. З 2008 до 2015 років навчалася на факультеті ветеринарної Національного університету біоресурсів і природокористування України, який закінчила з відзнакою. З 2015 року вступила до аспірантури на кафедру фізіології, патофізіології та імунології тварин. У 2020 році успішно захистила кандидатську дисертацію на тему: «Біологічні властивості стовбурових клітин та їх вплив на відновлення міокарда тварин за експериментального ішемічного інфаркту» (науковий керівник, доктор ветеринарних наук, професор А.Й. Мазуркевич).

За результатами досліджень вперше проведено аналіз біологічної активності стовбурових клітин культур, отриманих із міокарда щура, у процесі культивування в системі *in vitro*. Удосконалено технології виділення та культивування в системі *in vitro* стовбурових клітин kota з червоного кісткового мозку, жирової тканини та міокарда. Вперше проведено фенотиповий та генетичний аналіз культури стовбурових клітин червоного кісткового мозку, що піддавалася спрямованій диференціації за впливу 5-азацитидину. Доведено вплив трансплантації стовбурових клітин культур, отриманих із різних джерел, на зменшення площі некротизованої тканини міокарда щура за експериментального інфаркту.

Опублікувала самостійно та у співавторстві 26 наукових праць, в тому числі, методичні рекомендації та патент України на корисну модель.

Розстальний Андрій Васильович. Кандидат ветеринарних наук, доцент, експерт зі здоров'я тварин EMPRES.

Народився в 1976 році у місті Києві. Після закінчення Київської середньої школи у 1993 році вступив до Української сільськогосподарської академії. У 1998 році закінчив факультет ветеринарної медицини Національного аграрного університету та отримав диплом лікаря ветеринарної медицини і вступив до аспірантури на кафедру нормальної та патологічної фізіології.

У 2001 році під керівництвом доктора ветеринарних наук, професора А.Й. Мазуркевича успішно захистив кандидатську дисертацію на тему: «Показники специфічної та неспецифічної резистентності організму бугайців після надмірного одноразового та тривалого навантаження організму нітратами» за спеціальністю 16.00.02 «Патологія, онкологія і морфологія тварин».

За результатами досліджень з'ясував роль окремих імунокомпетентних клітин та гуморальних факторів неспецифічної резистентності за гострого та хронічного нітрато-нітритного токсикозу у бугайців. Дослідив вплив опромінення тварин хвилями міліметрового діапазону на показники специфічної та неспецифічної резистентності.

З 2001 по 2003 роки працював на посаді асистента та старшого викладача кафедри патофізіології та імунології Національного аграрного університету, а із 2003 по 2005 роки – на кафедрі ветеринарно-санітарної експертизи. У 2005 році отримав вчене звання доцента.

З 2005 по 2018 роки працював експертом з тваринництва та здоров'я тварин у Регіональному Офісі для Європи та Центральної Азії Продовольчої та сільськогосподарської організації (ФАО) у Будапешті (Угорщина). Розробляв та виконував проекти технічної допомоги країнам регіону щодо профілактики та боротьби з транскордонними хворобами тварин – ящур, високо патогенний грип птиці, африканська чума свиней, заразний вузликовий дерматит великої рогатої худоби; ензоотичні зоонози: бруцельоз і сказ; вирішення проблем зниження ризику антимікробної резистентності; розробки і модернізації систем ідентифікації та простежуваності тварин; завдань щодо сталого розвитку тваринництва та збереження генетичних ресурсів у тваринництві.

В рамках регіональних та національних проектів ФАО, зокрема Україні, було надано допомогу щодо протидії високо патогенному грипу птиці, африканській чумі свиней; посиленню готовності та запобіганню заразному вузликовому дерматиту великої рогатої худоби; розвитку системи ідентифікації та електронної системи простежуваності тварин; збереженню карпатської бурої породи корів.

З 2018 року і донині працює експертом зі здоров'я тварин, Системи попередження надзвичайних ситуацій транскордонних шкідників і хвороб тварин та рослин (EMPRES) Продовольчої та сільськогосподарської організації у Римі (Італія).

Автор та співавтор понад 30 наукових та навчально-методичних праць.

Савчук Тарас Любомирович. Кандидат ветеринарних наук, старший викладач, заступник декана факультету ветеринарної медицини НУБіП України.

Народився в 1989 році у селі Джурків Коломийського району Івано-Франківської області. У 2015 році закінчив Національний університет біоресурсів і природокористування України і здобув ступінь «Магістр» за напрямом підготовки «Ветеринарна медицина» та отримав кваліфікацію «Лікар ветеринарної медицини».

Після закінчення навчання працював у фермерському господарстві «Прометей» Івано-Франківської області на посаді лікаря ветеринарної медицини. З 2015 по 2018 роки навчався в аспірантурі при кафедрі хірургії і патофізіології імені академіка І.О. Поваженка. Після закінчення аспірантури у 2019 році успішно захистив кандидатську дисертацію на тему: «Регенеративні процеси в експериментально ушкодженій кістковій тканині кролів та вплив стовбурових клітин на їх стимуляцію» за спеціальністю 16.00.02 «Патологія, онкологія і морфологія тварин» (науковий керівник, доктор ветеринарних наук, професор А.Й. Мазуркевич).

За результатами наукової роботи дослідив вплив алогенних мезенхімальних стовбурових клітин на перебіг репаративного остеогенезу в експериментально змодельованому дефекті великогомілкової кістки кроля. Встановив активізацію і прискорення всіх фаз репаративного остеогенезу.

Дослідив, що алогенні мезенхімальні стовбурові клітини прискорюють перебіг репаративного остеогенезу кісткової тканини та загоєння дефекту на 14 днів раніше, ніж у тварин контрольної групи.

Використання комплексного підходу до оцінки змін в зоні ушкодження кісткової тканини за рентгенологічними, макроскопічними, гістологічними та гематологічними показниками дозволило отримати об'єктивні результати впливу введених алогенних мезенхімальних стовбурових клітин, що є важливим для клінічної практики. Встановлено, що за впливу трансплантованих алогенних мезенхімальних стовбурових клітин вже на третю добу відбувається розростання волокнистої сполучної тканини в місці дефекту, інтенсивніше перебігають процеси загоєння, реакція м'яких тканин, утворення кісткового мозоля, консолідація кісткової тканини і на 28 добу місце дефекту вже не візуалізується. Одночасно відбувається нормалізація біохімічних показників сироватки крові.

Вперше проведено випробовування ефективності двох методів застосування алогенних мезенхімальних стовбурових клітин на репаративний остеогенез. За введення алогенних мезенхімальних стовбурових клітин безпосередньо в місце експериментального ушкодження кісткової тканини, процеси відновлення на всіх фазах репаративної регенерації більш інтенсивно виражені, ніж після введення алогенних мезенхімальних стовбурових клітин в яремну вену. Починаючи вже з третьої доби експерименту, дефект заповнюється новоутвореною волокнистою сполучною тканиною, місце ушкодження кістки прикривається досить товстим шаром щільної волокнистої сполучної тканини, зафіксована більша активність процесів остеогенезу, що має велике значення для консолідації тканини кісткового дефекту саме в цей період.

Вдосконалено спосіб життєвого отримання кісткового мозку у дрібних тварин, який рекомендований для використання у клінічній практиці ветеринарної медицини як низько травматичний та безпечний у виконанні. Наукова новизна методу захищена патентом на корисну модель «Спосіб життєвого отримання кісткового мозку у дрібних тварин».

Отримані результати наукових досліджень можуть бути використані для поглиблення знань щодо впливу стовбурових клітин на регенеративні процеси в кістковій тканині, як один із альтернативних методів лікування тварин за ушкодження кісткової тканини, а також у навчальній роботі для визначення особливостей регенерації кісткової тканини у тварин за впливу алогенних мезенхімальних стовбурових клітин.

Основні результати досліджень увійшли до методичних рекомендацій «Методи видоспецифічної оцінки стовбурових клітин та їх застосування у ветеринарній клітинній регенеративній терапії», затверджених вченою радою Національного університету біоресурсів і природокористування України (2017) та використовуються у навчальному процесі під час викладання дисциплін кафедри хірургії і патофізіології ім. акад. І. О. Поваженка і кафедри анатомії, гістології і патоморфології тварин ім. акад. В. Г. Касьяненка Національного університету біоресурсів і природокористування України; кафедри нормальної та патологічної фізіології тварин Білоцерківського національного аграрного університету; кафедри нормальної та патологічної фізіології ім. С.В. Стояновського Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнології ім. С.З. Гжицького; кафедри нормальної і патологічної анатомії та фізіології тварин Полтавської державної аграрної академії; кафедри нормальної і патологічної фізіології тварин Харківської державної зооветеринарної академії; кафедри фізіології та біохімії сільськогосподарських тварин Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету; кафедри анатомії, нормальної та патологічної фізіології тварин Сумського національного аграрного університету.

З 2018 по 2019 роки працював на посаді завідувача навчально-наукової лабораторії «Центр клітинних технологій у ветеринарній медицині» факультету ветеринарної медицини Національного університету біоресурсів і

природокористування України. З 2020 року і донині працює на посаді старшого викладача кафедри хірургії і патофізіології ім. акад. І.О. Поваженка та заступника декана факультету ветеринарної медицини Національного університету біоресурсів і природокористування України.

На високому навчально-методичному рівні викладає навчальні дисципліни: «Патофізіологія тварин» і «Ветеринарна імунологія» для студентів факультету ветеринарної медицини. Постійно підвищує свій професійний і науковий рівень, бере активну участь у науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах.

Упродовж останніх років тематика наукових досліджень спрямована на вивчення властивостей стовбурових клітин тварин та застосування їх в клітинній терапії.

Опублікував самостійно та у співавторстві 20 наукових праць, з них 2 монографії, 4 науково-методичні рекомендації та 5 патентів України на корисну модель.

За сумлінну працю відзначений Подякою та Почесною грамотою Національного університету біоресурсів і природокористування України (2015, 2020).

Саулко Вячеслав Володимирович. Кандидат ветеринарних наук, міський голова Переяславської міської ради.

Народився у 1961 році у селі Гибалівка Шаргородського району Вінницької області. В 1976 році закінчив Муровано-Куриловецьку школу-інтернат Вінницької області та вступив до Тульчинського ветеринарного технікуму, який закінчив «з відзнакою» у 1980 році. У 1980-1982 роках служив на флоті, був морським піхотинцем.

У 1982 році вступив до Української сільськогосподарської академії, яку закінчив у 1987 році «з відзнакою» за спеціальністю «Ветеринарія». За відмінні успіхи в навчанні отримував Ленінську стипендію, брав активну участь в студентському житті та спортивних змаганнях.

Упродовж 1987-2004 років працював у Головному селекційному центрі України (місто Переяслав-Хмельницький Київської області) на посадах головного ветеринарного лікаря, головного технолога та першого заступника генерального директора по тваринництву.

З 1990 по 2019 роки більше тридцяти разів побував у Канаді – навчався у міжнародній школі тваринництва (міста Оттава, Ріджайна, Квебеку).

З 2001 по 2003 роки навчався у Національному аграрному університеті та здобув другу вищу освіту за спеціальністю «Облік і аудит».

У 2004 році по направленню ветеринарної асоціації України проходив двохмісячне стажування у Франції (місто Ліон).

У 2004 році заснував та очолив підприємство «Сімекс Альянс Україна», ексклюзивний український дистриб'ютор всесвітньо відомої

канадської компанії «Сімекс Альянс Канада» в Україні по забезпеченню племінних господарств спермою бугаїв-плідників, ембріонами та нетелями світового рівня. Працював директором підприємства до листопада 2020 року. За ці роки відібрав більше десяти тисяч нетелей в Україну з країн Європи (Німеччина, Угорщина, Нідерланди, Бельгія), Канади, США; загалом більше як з 1500 ферм.

Нині підприємство забезпечує високоякісною генетичною продукцією 350 господарств України усіх форм власності, що займаються молочним скотарством. За результатами роботи підприємство відзначено Торгово-промисловою палатою України найкращим у номінації «Флагман економіки України».

В місті Переяславі побудував приватну ветеринарну аптеку з клінікою для лікування дрібних тварин. У 2006 році Ветеринарна асоціація України, Державний комітет ветеринарної медицини визнали найкращим у номінації «Кращий практикуючий лікар ветеринарної медицини України» та нагородили почесним званням «Кращий підприємець року».

У 2006 році упродовж двох місяців навчався у Нідерландах за Програмою сучасних технологій виробництва молока, менеджменту, управління та розведення великої рогатої худоби.

У 2009 році був обраний і донині є Головою асоціації практикуючих лікарів ветеринарної медицини у Київській області.

Упродовж 2014-2018 років за власні кошти в місті Переяслав-Хмельницькому збудував Храм Святого Рівноапостольного князя Володимира Великого Переяслав-Хмельницької єпархії Української православної церкви Київського патріархату.

У жовтні 2018 року у Львівському національному університеті ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Ґжицького успішно захистив кандидатську дисертацію на тему: «Патофізіологічні зміни в організмі корів і телят за мікроелементозів та їх корекція» за спеціальністю 16.00.02 «Патологія, онкологія і морфологія тварин» (науковий керівник, доктор ветеринарних наук, професор А.Й. Мазуркевич).

За результатами досліджень вперше у порівняльному аспекті представив характер прояву патофізіологічних змін за мікроелементозів у тільних корів із західної, північно-східної та південної біогеохімічної зони. Встановив ефективність наноаквахелатів біогенних металів для коригування патофізіологічних змін в організмі сухостійних корів за мікроелементозів та отриманих від них телят. Дослідив, що застосування кормової добавки Мікростимулін ВРХ-2 тільним коровам з проявами мікроелементозів сприяє усуненню клінічних ознак у них і у новонароджених телят та підвищує резистентність і збільшення маси тіла в останніх на 8,1-19,8 %.

Опублікував 13 друкованих праць, з них 8 статей у наукових фахових виданнях України та 5 тез наукових доповідей у матеріалах конференцій.

У листопаді 2020 року був обраний міським головою Переяславської міської ради.

За заслуги з відродження духовності в Україні та утвердження Помісної Української Православної Церкви удостоєний нагород: Ордена Христа Спасителя, Ордена Святого Рівноапостольного князя Володимира Великого III ступеня, Ордена Святого Юрія Переможця та двох Орденів Святого Миколая Чудотворця.

Тричі був обраний депутатом до Переяслав-Хмельницької міської ради по мажоритарному окрузі № 1. Почесний громадянин міста Переяслава-Хмельницького.

Солонін Павло Костянтинович. Кандидат ветеринарних наук, доцент.

Народився в 1973 році у місті Хмельницький. Після закінчення Хмельницької середньої школи № 24 у 1990 році вступив до Української сільськогосподарської академії. У 1995 році закінчив факультет ветеринарної медицини Національного аграрного університету за спеціальністю «Лікар ветеринарної медицини».

З 1995 по 1997 роки працював завідувачем Гулівецької дільничної лікарні ветеринарної медицини Білогірського району Хмельницької області.

У 1997 році вступив до аспірантури на кафедру нормальної та патологічної фізіології Національного аграрного університету.

У 2000 році під керівництвом доктора ветеринарних наук, професора А.Й. Мазуркевича успішно захистив кандидатську дисертацію на тему: «Порушення обміну речовин між нирками і кров'ю в організмі великої рогатої худоби під впливом нітратів (за даними ангіостомії)» у спеціалізованій вченій раді Національного аграрного університету за спеціальністю 16.00.02 «Патологія, онкологія і морфологія тварин».

За результатами досліджень вперше використав методику дослідження обміну речовин за складом крові, одержаної одночасно з різних судин (сонної артерії, яремної вени та ниркової вени) методом ангіостомії, а також сечі та вмісту рубця. Запропонував методику ангіостомії ниркової вени у великої рогатої худоби. Отримав нові результати щодо вивчення ролі нирок в обміні, розподілі та виведенні з організму нітратів і нітритів за нормальних умов та за умов надходження їх у надмірній кількості. Відзначив роль нирок, їх регульовальну функцію в підтримці гомеостазу у великої рогатої худоби.

З вересня 1999 до лютого 2001 року працював асистентом кафедри хірургії і хвороб дрібних тварин, а з жовтня 2001 до жовтня 2004 року – асистентом кафедри хірургії імені академіка І.О. Поваженка. З жовтня 2004 року і донині працює на посаді доцента кафедри хірургії і патофізіології імені академіка І.О. Поваженка.

На високому професійному рівні проводить лабораторні заняття та читає лекції з дисциплін «Оперативна хірургія з основами топографічної анатомії та анестезіології» та «Анестезіологія» для студентів факультету ветеринарної медицини. Бере активну участь у виконанні науково-дослідних

робіт, зокрема «Розробити теоретичні та практичні аспекти зварювання біологічних тканин у ветеринарній хірургії» та «Розробити нові методи оперативного втручання з використанням криогенних технологій».

Опублікував самостійно та у співавторстві 132 наукові та науково-методичні праці, з них 28 методичних рекомендацій і вказівок.

Бере активну участь у багатьох міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях. Користується заслуженим авторитетом і повагою серед студентів і співробітників факультету та університету.

Харкевич Юрій Олександрович. Кандидат ветеринарних наук, доцент.

Народився у 1984 році в селищі Мізоч, що на Рівненщині. Закінчив Національний аграрний університет за спеціальністю «Ветеринарна медицина» «з відзнакою» у 2004 році. З 2008 по 2011 роки навчався в аспірантурі на кафедрі фізіології, патофізіології та імунології тварин Національного університету біоресурсів і природокористування України. Після закінчення аспірантури з листопада 2011 року був зарахований на посаду асистента кафедри фізіології, патофізіології та імунології тварин факультету ветеринарної медицини.

У вересні 2012 року успішно захистив дисертацію на тему: «Вплив мезенхімальних стовбурових клітин та ембріональних фібробластів на репаративні процеси в ушкодженій шкірі тварин-реципієнтів (експериментальні дані)» за спеціальністю 16.00.02 «Патологія, онкологія і морфологія тварин» та здобув науковий ступінь кандидата ветеринарних наук (науковий керівник, доктор ветеринарних наук, професор А.Й. Мазуркевич).

Наукові дослідження присвячені вивченню ефективності застосування стовбурових клітин для відновлення експериментально змодельованих ранових дефектів шкіри у тварин. За результатами вивчення активності репаративних процесів під впливом застосованих стовбурових клітин доведено, що мезенхімальні стовбурові клітини після їх трансплантації в зону ушкодження шкіри в більшій мірі активізують репаративні процеси в ній, порівняно з ембріональними фібробластами.

Одночасно було виявлено, що алогенні мезенхімальні стовбурові клітини після локального застосування з метою оптимізації репаративних процесів у шкірі щурів не зазнають цитотоксичного ефекту з боку лімфоцитів крові тварини-реципієнта протягом усього періоду репарації. Іншими словами вони не викликають проти себе вираженої імунної відповіді з боку організму тварини-реципієнта, в той час як ембріональні фібробласти, яких також використовують для активізації репаративних процесів, зазнають цитотоксичного ефекту лімфоцитів крові тварин на 3 добу після формування дефекту шкіри (життєздатність їх знижується на 23 %).

За результатами досліджень вперше в Україні визначив оптимальні умови отримання фракції моноклеарних клітин з високою проліферативною активністю з кісткового мозку кролів та собак; дослідив вплив алогенних мезенхімальних стовбурових клітин та ембріональних фібробластів лабораторних щурів на перебіг репаративних процесів у їх шкірі та шкірі собак після формування повношарового дефекту; встановив особливості прояву імунної сумісності алогенних мезенхімальних стовбурових клітин та ембріональних фібробластів лабораторних щурів після їх локального застосування для корекції репаративних процесів у їх шкірі, а також алогенних мезенхімальних стовбурових клітин, ембріональних фібробластів та ксеногенних мезенхімальних стовбурових клітин після їх введення в кровоносне русло.

3 травня 2015 року Харкевич Ю.О. був призначений на посаду старшого викладача кафедри фізіології, патофізіології та імунології тварин, а згодом, після реорганізації з грудня 2017 року – новоствореної кафедри хірургії і патофізіології імені академіка І.О. Поваженка. З лютого 2019 року переведений на посаду доцента цієї ж кафедри.

Харкевич Ю.О. читає лекції студентам факультету ветеринарної медицини та проводить лабораторні заняття з дисциплін «Патофізіологія тварин» та «Ветеринарна імунологія».

В період навчання в аспірантурі та під час роботи на посадах асистента, старшого викладача і доцента одночасно проводив дослідження за науковою тематикою кафедри як науковий співробітник, а згодом – науковий співробітник за відповідними договорами.

У 2018 році за програмою ERASMUS+ проходив науково-практичне стажування на ветеринарному факультеті Загребського університету (Загреб, Хорватія).

Наукові інтереси стосуються широкого кола питань біології та ветеринарної медицини, проте пріоритетними напрямками його наукової діяльності є розробка та впровадження у ветеринарну медицину клітинних технологій, а також вивчення імунітету у тварин різних видів.

Опублікував самостійно та у співавторстві понад 100 наукових праць, з них 3 навчальних посібники: «Ветеринарна імунологія», «Ветеринарна імунологія. Практикум», «Клітинні технології у ветеринарній медицині»; 3 монографії та 15 патентів України на корисну модель.

Шупик Олександр Васильович. Кандидат ветеринарних наук.

Народився в 1977 році у селі Софіївська Борщагівка Києво-Святошинського району Київської області. Упродовж 1994-1997 років навчався в Немішаївському радгоспі-технікумі та отримав освіту фельдшера ветеринарної медицини. З 1997 по 1999 роки працював у радгоспі «Совки» Києво-Святошинського району Київської області на посаді фельдшера ветеринарної медицини. Потім вступив на навчання до Національного аграрного університету, який закінчив у 2001 році та отримав диплом лікаря

ветеринарної медицини. Після закінчення навчання займався приватною ветеринарною практикою.

З 2003 по 2007 роки стажувався за напрямком свинарство та молочне скотарство у господарствах Данії. Після стажування упродовж 2008-2012 років займався приватною ветеринарною практикою.

З 2013 року і донині працює на посаді викладача та завідувача лабораторії «Хірургія сільськогосподарських тварин» у відокремленому структурному підрозділі «Немішаївський фаховий коледж» Національного університету біоресурсів і природокористування України.

У 2015 році вступив до аспірантури на заочне відділення при кафедрі фізіології, патофізіології та імунології тварин (нині кафедра хірургії і патофізіології імені академіка І.О. Поваженка) Національного університету біоресурсів і природокористування України.

У 2015 році був керівником проекту розвитку сільського господарства в Туркменістані.

Упродовж 2017-2020 років за програмою «ERASMUS» стажувався у клінічному центрі «Тіно» Ганноверського ветеринарного університету.

З 2018 працює за сумісництвом лікарем ветеринарної медицини кінологічної служби Головного управління Національної поліції України в Київській області.

Упродовж 2018-2020 років за програмою «FABU» Міністерства сільського господарства Бундестагу кілька разів стажувався у Німеччині.

У травні 2021 року успішно захистив кандидатську дисертацію на тему: «Морфо-функціональні зміни в ушкоджених тканинах ока тварин та активність репаративних процесів за впливу стовбурових клітин» за спеціальністю 16.00.02 «Патологія, онкологія і морфологія тварин» (науковий керівник, доктор ветеринарних наук, професор А.Й. Мазуркевич).

За результатами досліджень вперше дослідив вплив алогенних стовбурових клітин на перебіг репаративних процесів у оці кролів за експериментального кератиту/увеїту, а також у собак та котів за спонтанного перебігу захворювань ока. Зокрема, провів випробування ефективності різних методів трансплантації алогенних стовбурових клітин (введення в тенетовий простір, передню камеру ока, задню камеру ока, пришивання амніотичної оболонки та отримання з неї стовбурових клітин); дослідив ефективність застосування стовбурових клітин у лікуванні тварин за бактеріального кератиту.

Вперше використав комплексний підхід для оцінки змін в оці тварин за різної патології (увеїт, тотальний увеїт, кератит, гнійний кератит), який включає в себе ряд інструментальних, макроскопічних і гістологічних досліджень очного яблука. Це дозволило отримати вірогідні результати для оцінки особливостей змін на всіх періодах відновлення функціонального стану ока.

Наукова новизна дисертації підтверджена патентами на корисну модель «Спосіб застосування МСК для репаративних процесів ока у собак за різного перебігу увеїту» та «Спосіб відновлення рогівки ока у собак та котів за ерозій, виразок та хімічних опіків, за допомогою амніотичної оболонки».

Отримані результати рекомендовано для використання в експериментальній роботі для подальшого вивчення властивостей алогенних та ксеногенних мезенхімальних стовбурових клітин, трансплантованих в організм тварин-реципієнтів, а також у клінічній практиці як один із альтернативних методів лікування тварин за патології ока.

Результати експериментальних досліджень і клінічного випробування використовуються в навчальному процесі та наукових дослідженнях кафедр вищих навчальних закладів України: хірургії і патофізіології імені академіка І.О. Поваженка та анатомії, гістології і патоморфології тварин ім. академіка В.Г. Касьяненка Національного університету біоресурсів і природокористування України; нормальної та патологічної фізіології Національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького; нормальної та патологічної фізіології сільськогосподарських тварин Білоцерківського національного аграрного університету; анатомії, нормальної та патологічної фізіології Сумського національного аграрного університету; фізіології та біохімії сільськогосподарських тварин Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету.

Опублікував самостійно та у співавторстві 11 наукових праць.

Абасс (Чмель) Анна Леонідівна. Кандидат ветеринарних наук.

Громадянка Болгарії. Вступила до аспірантури у 1986 році. У 1990 році захистила дисертацію на тему: «Показатели кислотно-щелочного равновесия в организме бычков при заболеваниях с симптомокомплексом «руминит-абсцессы печени» і отримала науковий ступінь кандидата ветеринарних наук (науковий керівник, кандидат ветеринарних наук, доцент А.Й. Мазуркевич).

Провела комплексні дослідження показників кислотно-лужної рівноваги з врахуванням періодів вирощування телят та характеру їх годівлі і утримання. Встановила залежність частоти ураження печінки від масштабів порушення кислотно-лужної рівноваги в перші місяці утримання бугайців.

Виявила вірогідні зміни показників кислотно-лужної рівноваги з проявами метаболічного некомпенсованого ацидозу вже на першому місяці вирощування телят, які супроводжувалися біохімічними змінами у сироватці крові та патоморфологічними змінами у печінці. Сила та динаміка ряду біохімічних показників сироватки крові у патогенезі захворювання корелювалися із рівнем патологічних змін у печінці бугайців із симптомокомплексом «румінит-абсцеси печінки». Вперше випробувала суху білкову суміш, виготовлену на основі висушеної освітленої крові забійних тварин (великої рогатої худоби) – коригуючого засобу на ранніх стадіях порушення обміну речовин у телят на дорощуванні з явищами некомпенсованого метаболічного ацидозу із вірогідно позитивним ефектом.

За результатами досліджень були надані рекомендації щодо зміни умов годівлі і утримання телят і, зокрема про неприйнятність концентратного типу відгодівлі, а також щодо запровадження контролю стану здоров'я бугайців на дорощуванні за показниками кислотно-лужної рівноваги крові.

Результати досліджень висвітлені в двох наукових публікаціях. Після захисту дисертації взяла відпустку по вагітності і переїхала на постійне місце проживання в місто Софія (Народна республіка Болгарія).

4. Захоплення (хобі)

У важкі післявоєнні роки мало хто з дітей, народжених у 40-х роках ХХ століття, бачив щасливе дитинство. Вже у десятирічному віці Анатолію довелося взяти на себе обов'язки старшого у сім'ї. Потрібно було всьому вчитися, щоб допомагати мамі в домашньому господарстві. Нажаль, не все так легко вдавалося. Так спершу були помилки, а вже з часом набувався й життєвий досвід. Часто домашні експерименти були досить ризиковані, як наприклад, виготовлення газової лампи для освітлення кімнати із гільзи снаряда. Слід відмітити, що порівняно із звичайними газовими лампами ця, так звана лампа, мала широкий гніт і світила набагато яскравіше, хоча давала багато кіптяви. Проте одного разу під час невдалого запалювання такої лампи, а вона була досить висока та мала вузьке днище, та перекинулася на столі. При цьому загорівся пролитий з неї гас, скатертина, а полум'я перекинулося на одяг. На щастя, вся сім'я була вдома. Тому загорання на столі й одязі погасили, а мама встигла забрати Анатолія у безпечне місце. Для Анатолія запам'яталося, що у мами злегка обгоріло волосся, а йому обпекло верхню частину обличчя. Проте лікування Анатолія пройшло успішно, а життєвий досвід збагатився.

Експериментаторські здібності не покидали Анатолія. Якось перестав працювати будильник. Купили новий, такий же. Проте було велике бажання відремонтувати старий будильник. Нести в ремонт будильник було дорого. Тому Анатолій вирішив сам відремонтувати, порівнюючи його будову із новим будильником. Обережно почав його розбирати. І тут, після відкручування останньої гайки, несподівано спрацювала пружина будильника і, всі деталі розлетілись по підлозі у будинку. Ось так і закінчився ремонт будильника. Проте досвід ремонту додався у житті, адже ще тоді зрозумів, що експерименти слід ретельно планувати. Це й згодилося у майбутньому.

Найбільшим захопленням у дитинстві, а потім і в юності була пісня і баян. Захоплення піснею передалося від мамі та від великої родини. У родині майже всі мали гарний голос і красиво співали. Тому навчали своїх дітей співати правильно першим голосом (тягнути) або другим голосом (вторити). Цьому ще й сприяли певні події. Вже у третьому класі вчителька підготувала Анатолія до виступу на сцені сільського клубу, де вперше він виконав пісню «Пшениця золота» і отримав бурхливі оплески глядачів. Акомпанував йому на акордеоні тоді вчитель німецької мови. Після цього

Анатолій з великою повагою віднісся до вчителя і його інструменту. Тому й захопився вивченням німецької мови ще за рік до початку її викладання у школі. Проте про придбання акордеону на той час не могло бути й мови через малі статки у сім'ї.

Вже пізніше, аж після закінчення навчання у технікумі та отримання матеріальної допомоги, як молодому спеціалісту, що направлений на виробництво, Анатолій приїхав до Житомира. Тут він і відшукав магазин музичних інструментів. Ось тоді, він вже мав можливість вибрати для себе найкращий на той час інструмент і це був баян. Якраз на баян і хватило у нього грошей. Коштував баян тоді 1485 рублів, а це була величезна сума. Далі почалося найскладніше, адже слід навчитися грати на баяні. У селі не було вчителів, які б могли навчити грати на баяні. Тому був змушений сам вчитися і для цього купив необхідну літературу. Крок за кроком вчив ноти за «Самовчителем» та освоював всі тонкощі гри на інструменті. Вже через півроку баян став незмінним супутником всіх сільських концертів, хороших співів, а також весіль, вечірок і провів в армію друзів. Баян і спів під нього приносили неймовірне задоволення і популярність Анатолію. Проте виникали і певні складнощі. Як правило, жодна така музична подія у селі не відбувалася без вживання алкоголю. На той час популярною була горілка – самогонка, її мали у кожному домі. Нею розраховувалися селяни за будь-яку допоміжну роботу. Навіть тоді, коли запрошували додому вилікувати тварину чи допомогти зробити якусь роботу. Від вживання горілки на роботі, як основного платежу за виклик до хворої тварини, вдавалось відмовитися словами: «Залиште пляшку, за нею хтось прийде». В той же час на весіллях, вечірках чи проводах в армію хлопців мав вживати самогонку інакше говорили: «Або ти п'єш, або ти нам не товариш». Після випитої однієї чи двох склянок самогонки на наступний день вранці нестерпно боліла голова та «ломило» тіло. Ось такі були вимогливі юнацькі правила.

Колеги із ветеринарної дільниці часто відвідували господарство із перевіркою і ось одного разу вони повідомили, що у сусідньому районі в передовий колгосп потрібен хороший ветеринарний спеціаліст. Після коротких роздумів Анатолій вирішив переїхати на роботу в господарство сусіднього району, яке розташоване аж за 30 км. На новій роботі старався зарекомендувати себе досить хорошим ветеринарним спеціалістом. Тому баян брав в руки рідко, лише для виступів під час сільських концертів. Старші колеги від державної ветеринарної служби схвально віднесли до зміни місця роботи та настійливо рекомендували йти вчитися музиці, й вступати до консерваторії. Проте бажання вчитися за фахом перемагало. Анатолій мріяв про кар'єру ветеринарного лікаря.

Вже на першому курсі навчання на ветеринарному факультеті був запрошений до ансамблю баяністів академії. В ансамблі удосконалював свою музичну майстерність. На третьому курсі навчання був запрошений у хор студентського ансамблю «Колос», де також набував майстерності співака. Маючи музичний талант, деканат ветеринарного факультету доручає Анатолію підготувати студентський хор до щорічного огляду художньої

самодіяльності в академії. І так до п'ятого курсу навчання був активним учасником ансамблю «Колос» та художнім керівником студентської самодіяльності на ветеринарному факультеті. Після закінчення навчання в академії був запрошений до аспірантури і продовжив співати, навіть працюючи вже на посадах асистента, доцента, професора кафедри. Співав і грав на баяні вдома та навіть у відрядженнях закордоном.

Запам'яталося, як проєктор академії, професор А.В. Цилюрник, на різних засіданнях, називав Анатолія Йосиповича «наш співаючий декан». Так на форумі в Амстердамі (Нідерланди), коли тодішнього ректора академії Д.О. Мельничука обирали Президентом міжнародної спілки аграрних університетів GCHERA, на урочистій вечері у складі делегації був Анатолій Йосипович. Для привітання Дмитра Олексійовича на сцену запросили членів української делегації і тоді Анатолій Йосипович взяв баян і заспівав українських пісень. Після його виступу був шквал аплодисментів. На наступний день Анатолія Йосиповича впізнавали всі у готелі та весело віталися. Велике здивування було для тодішнього ректора Д.О. Мельничука, коли учасники форуму в холі готелю вітались: «Хелло Мазуркевич!» На це ректор Д.О. Мельничук жартома сказав: «Ти поглянь! Я цілий місяць готував свій виступ, виступаючи хвилювався, аж спотів, а вітають лише тебе!».

Тепер Анатолій Йосипович співає не часто. Проте окремі події без пісні під баян не обходяться на дружніх та сімейних вечірках.

Ще одним великим захопленням в Анатолія Йосиповича було фотографування. Виникло це захоплення ще в кінці п'ятдесятих років ХХ століття, коли рідний дядько, Дмитро Трохимович, подарував фотоапарат. На той час це був сучасний німецький фотоапарат, який нагадував наш «Фотокор». Тому Анатолій приклав чимало зусиль, щоб освоїти належним чином всі ази фотографування. Це захоплення приносило величезне задоволення, адже фотографія, зроблена своїми руками, дозволяла залишати у пам'яті миті прекрасного минулого.

Слід відмітити, що Анатолій Йосипович отримував задоволення ще й від того, що робив своїми руками. Перш за все, любив ремонтувати те, що ламалося, як і в дитинстві. Цікавим для Анатолія Йосиповича було проектування будівництва. Тому молоток, сокира, ножівка, стамеска, долото, електродриль, електропилка, гаєчні ключі, викрутки, електролобзик – все це і чимало іншого, завжди були під рукою, за потреби для себе і в допомогу друзям та сусідам.

У науці найбільш вживане хобі – експеримент.

Саме експеримент дозволяє отримати вірогідні та оригінальні результати і задоволення від виконаної вже наукової роботи. Так експеримент ще з дитинства навчив Анатолія Йосиповича бути зібраним, передбачуваним, уважним, а з роками ще й співчутливим до долі тварин, які відбирав для наукових досліджень. Це й спонукало з часом розробити цілий комплекс заходів щодо захисту тварин від жорстокого поводження. Тому Анатолій Йосипович вже досить тривалий час очолює в університеті локальну комісію з питань біоетики.

4. Досягнення і нагороди

Почесні нагороди й звання: Заслужений діяч науки і техніки України, Указ Президента, № 945 від 24 вересня 1998 р.; Подяка Кабінету Міністрів України, № 5118 від 4 серпня 2003 р., Почесна Грамота Міністерства агрополітики України; Почесне звання «Генерал-майор ветеринарної служби України»; Почесний професор Харківської зооветеринарної академії; Почесний професор Санкт-Петербурзького інституту ветеринарної медицини; Медаль «1500-річчя Києва»; Медаль «Ветеран ветеринарної служби України» («За заслуги в розвитку ветеринарної медицини України»); Медаль «Святого Юрія Переможця»; Медаль «Гіппократа» (Софія); Медаль «За досягнення в області ветеринарної науки» (РАСХН - ВИЭВ). Лауреат Міжнародної премії «Дружба» від товариства українсько-болгарської дружби; премії ім. С.З. Гжицького від Інституту біології тварин НААН України; першої премії Академії наук вищої освіти України в номінації «Навчальний посібник»; третьої премії в номінації «Підручники»; Ветеран ветеринарної медицини України; Почесна відзнака УААН; Почесна грамота Академії наук вищої освіти України; Почесні відзнаки асоціації спеціалістів ветеринарної медицини України в рейтингу «Символ професійності»: в номінації «За вклад в науку»; в номінації «Внесок в підготовку фахівців ветеринарної медицини»; Відзнака Американського біографічного Інституту «Золота медаль для України» – 2009; Подяка Голови Київської міської державної адміністрації «За вагомий особистий внесок у створення духовних і матеріальних цінностей та досягнення високої майстерності у професійній діяльності»; Диплом – відзнака ДНКІ ветпрепаратів і кормових добавок; Почесні відзнаки ректорату НУБіП України, факультету ветеринарної медицини. У листопаді 2021 року Організаційною радою Міжнародної програми «Наукова еліта України» відзначений медаллю та Грамотою «Дослідник року», нагорода від ГО «НАН ВО України» за заслуги у ветеринарній освіті та науці медаллю академіка Івана Омеляновича Поваженка.

6. Пам'ять

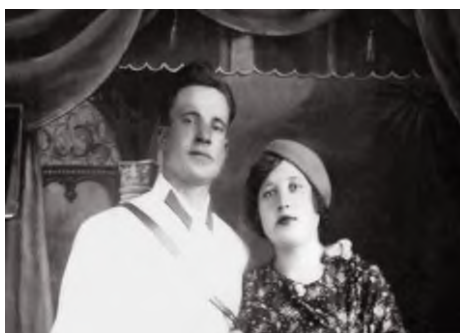
*Просить і дано буде Вам;
шукайте і знайдете;
стукайте і відкриють Вам;
бо всяк, хто просить, отримує,
хто шукає – знаходить, і хто
стукає, тому відчиняють.*

Євангеліє від Матфея

Пророчі слова з Євангеліє від Матфея є суттю життя видатного вченого в галузі ветеринарної медицини, організатора науки і вищої ветеринарної освіти, гарної, чуйної і доброї людини, доктора ветеринарних наук, професора, академіка Національної академії аграрних наук України, Заслуженого діяча науки і техніки України, Лауреата Міжнародної премії «Дружба» Мазуркевича Анатолія Йосиповича.

Життя Анатолія Йосиповича тісно пов'язано з історією України, розвитком та реформуванням аграрної науки і вищої освіти, правдиво і цілісно відображає певні етапи її становлення. До Анатолія Йосиповича, якщо можна так висловитись, доля була прихильною. Від порогу батьківської хати, що називається, босоніж пішов у великий світ нескінченних випробувань. І, без перебільшення, піднявся в рівень з багатьма зірками науки на українському небосхилі людських досягнень.

В невеликому квітучому подільському селі Травлин Шепетівського району Хмельницької області у молодого подружжя Йосипа Івановича та Ганни Трохимівни Мазуркевичів перед Великою Вітчизняною війною, 18 вересня 1940 року, народився другий син, якого назвали Анатолієм. Перший син народився у 1938 році, і теж носив ім'я Анатолій. Проте трагічно загинув, коли йому було 1,5 року. Тому другий син пішов у світ теж з ім'ям Анатолій.

*Подружжя Ганна та Йосип Мазуркевичі,
1938 р.*

Батько майбутнього вченого і педагога, Мазуркевич Йосип Іванович, народився в сусідньому селі Пліщин в 1913 році, служив у Червоній Армії як вільнонайманий солдат. Під час окупації працював у місцевому господарстві. Тут його заарештували за зв'язки з партизанами і після нелюдських катувань відправили до Німеччини на підневільні роботи.

Там, у концтаборі XII-Ф Больхен, під № 144379, він знаходився до 11 лютого 1944 року, де, за даними товариства Всесоюзного Червоного Хреста і Червоного Півмісяця, загинув під час аварії. Як пам'ять про батька, Анатолій дуже старанно вивчив німецьку мову, якою досконало володіє і донині.

Мати, Мазуркевич Ганна Трохимівна народилася в селі Травлин у 1919 році. Все життя прожила в селі, працюючи в місцевому колгоспі. Померла у 2009 році.

Від матері Анатолій унаслідував працелюбність, порядність, любов до людей і чарівний голос, яким ще й тепер може порадувати друзів.

З братом Борисом, 1957 р.

Ганна Трохимівна виховала, крім Анатолія Йосиповича, ще й Бориса Йосиповича, який народився в тому ж с. Травлин, а нині живе в місті Шепетівці та знаходиться на заслуженому відпочинку. Крім хлопців, Ганна Трохимівна разом з другим чоловіком, Чайкою Іваном Даниловичем, виховали ще й доньку – Зінаїду Іванівну, яка після закінчення Української сільськогосподарської академії працює в селі Лотівка того ж району у господарстві економістом.

Дитинство Анатолія було не з кращих. Німецька окупація, переслідування родини призвели до раннього пізнання горя і нестатків. Змалечку при звичаївся він до праці та, як і всі сільські діти, ще до школи закінчив «сільський університет» по догляду за худобою та важкою роботою в полі.

До першого класу Травлинської семирічної школи Анатолій пішов у 1947 році, одному з найважких повоєнних років. Вчився старанно і наполегливо. Подобалась йому сільська праця. Тому після закінчення школи в 1954 році він вступає до Ново-Чарторийського зооветеринарного технікуму, що на Житомирщині, на ветеринарне відділення.

Чотирнадцятирічний хлопець від рідної домівки йде у відносно далеку Нову Чарторію здобувати знання і опанувати улюблену професію.

Село Нова Чарторія (поселення з часів Трипільської культури, пам'ятка доби бронзи, раннього заліза і Черняхівської культури) розташоване за 15 км на північ від районного центру Любар на живописних берегах річки Случ, що за 10 км від залізничної станції та автошляху.

*Під час практики з терапії,
1958 р.*

Нова Чарторія – це початок самостійного життя і незабутня юність. О, скільки спогадів про технікум, про заповідний парк і палац-пам'яток садово-паркової архітектури першої половини ХІХ століття! Чотири незабутніх роки навчання.

Скільки різних дипломів потім отримає Анатолій Йосипович, але перший, і, мабуть найдорожчий диплом ветеринарного фельдшера – йому вручено в 1958 році після закінчення технікуму.

Роки навчання залишилися позаду і почалося життя спеціаліста сільського господарства. Спочатку він працює ветеринарним фельдшером колгоспу ім. Сталіна в селі Озера Брусилівського району, а потім старшим фельдшером колгоспу «Новий шлях» в селі Криве Попільнянського району Житомирської області.

Нелегка робота в сільському господарстві взагалі, а тваринників одна з найважчих, у тому числі і, ветеринарного фельдшера. Анатолій з головою поринає в роботу, вивчаючи ази улюбленої професії і, допомагає йому в

цьому любов до музики та співу. Згодом він стає незмінним учасником художньої самодіяльності. Завжди поруч був баян, якого придбав за перші гроші та мелодійна українська пісня, з якою пройшов тернистим шляхом, інколи й негараздів, усе своє свідоме життя.

Робота ветеринарного фельдшера шанована і благородна. Скільком тваринам і людям допоміг Анатолій своєю невтомною працею, не аби-яким старанням та умінням завойовував він авторитет серед односельчан і тваринників. Проте вже з досвідом молодий спеціаліст все більше і більше переконувався, що цього замало, необхідно ще багато вчитися.

Митниця. I група IV курсу після практики з паразитології, 1965 р.

Невпинне бажання і жага до знань приводить Анатолія Йосиповича аж у столицю до Києва, де в 1961 році він вступає на ветеринарний факультет Української академії сільськогосподарських наук. Знову навчання, багато теоретичного матеріалу забулося, необхідно наздоганяти згаяне, особливо загально-освітні предмети. І тут, як завжди перемагає настирливість, працелюбство, життєвий оптимізм.

Далі було відмінне опанування основних предметів, художня самодіяльність, участь у виступах відомого в Україні ансамблю «Колос», пісня, баян, чудові веселі однокурсники і, студентські п'ять років промайнули, як сон. Скільки весіль, вечірок, скільки добра і наснаги віддано друзям-студентам, однокурсникам. Так є що згадати. Невблаганно плине час, і доля подарувала зустріч з єдиною, неповторною і чарівною дівчиною – Людмилою Бондаренко з факультету агрохімії та ґрунтознавства, з якою пов'язав своє життя назавжди.

Студентські роки в той час були бурхливими. Незважаючи на важке матеріальне становище, а може й наперекір йому, відмінне навчання Анатолій тісно пов'язував з численними заняттями у наукових гуртках, спортивних секціях, гуртках художньої самодіяльності. Успіхи були на всіх етапах студентської діяльності.

В ці ж роки і відбулась перша зустріч з майбутнім вчителем, професором, доктором ветеринарних наук Баженовим Сергієм Васильовичем, який очолював кафедру фармакології і токсикології.

Навчався Анатолій Йосипович наполегливо, а тому закінчив ветеринарний факультет з відзнакою. На дошці пошани випускників

факультету ветеринарної медицини записано три прізвища Мазуркевичів – це Анатолій Йосипович і його дві доньки Тетяна та Галина, які вибрали дорогу батька та продовжили сімейну традицію. Тетяна Анатоліївна стала викладачем і донині працює на факультеті ветеринарної медицини, викладає гістологію. Спочатку захистила кандидатську, а потім докторську дисертації. Нині вона доктор ветеринарних наук, доцент. Галина Анатоліївна стала професійним лікарем ветеринарної медицини. Працювала тривалий час у клініках для дрібних тварин. Добре освоїла роботу з УЗДіагностики і нині вона одна з провідних спеціалістів з цього напрямку. Шляхом діда пішов старший онук Владислав, випускник факультету ветеринарної медицини, а нині аспірант кафедри епізоотології, мікробіології і вірусології.

Найкращі у житті безтурботні студентські роки швидко минають і, необхідно вже вставати на шлях більш важливий – практичне опанування професії ветеринарного лікаря. Після закінчення ветеринарного факультету у 1966 році Анатолій Йосипович був направлений в Кагарлицький район Київської області на посаду ветлікаря-терапевта районної станції по боротьбі з хворобами сільськогосподарських тварин, де очолював профспілкову організацію працівників державної ветеринарної служби району.

Робота була успішною, нові завдання, нові люди, але потяг до творчої праці, до науки знову приводить Анатолія Йосиповича до Української сільськогосподарської академії. У грудні 1968 року він вступив до очної аспірантури на кафедру патофізіології і фармакології, яку закінчив у визначений термін у 1971 році й успішно захистив кандидатську дисертацію. Після аспірантури був направлений на роботу на рідну кафедру, яка згодом стала ще більш своєю.

Пройшов всі шаблі нелегкого викладацького шляху, від асистента, старшого викладача, доцента до професора, члена-кореспондента, академіка НААН, завідувача кафедри, заступника декана і далі – декана факультету, проректора університету. Чимало роботи було і на громадських засадах, зокрема керівник художньої самодіяльності, масовик у піонерському таборі Жорновці та студентському пансіонаті в Іллічівську в літні місяці, редактор стінної газети, заступник декана по роботі з іноземними студентами та багато, багато іншого. І при цьому неймовірному навантаженні основна увага приділялася науці. Як результат у 1993 році Анатолій Йосипович захистив докторську дисертацію, очолив кафедру нормальної і патологічної фізіології, а в 1995 році його обирають членом-кореспондентом УААН, одночасно він Голова навчально-методичної комісії Міністерства аграрної політики України із

кафедри, заступника декана і далі – декана факультету, проректора університету. Чимало роботи було і на громадських засадах, зокрема керівник художньої самодіяльності, масовик у піонерському таборі Жорновці та студентському пансіонаті в Іллічівську в літні місяці, редактор стінної газети, заступник декана по роботі з іноземними студентами та багато, багато іншого. І при цьому неймовірному навантаженні основна увага приділялася науці. Як результат у 1993 році Анатолій Йосипович захистив докторську дисертацію, очолив кафедру нормальної і патологічної фізіології, а в 1995 році його обирають членом-кореспондентом УААН, одночасно він Голова навчально-методичної комісії Міністерства аграрної політики України із

спеціальності «Ветеринарна медицина», член колегії Державного департаменту ветеринарної медицини, член надзвичайної протиепізоотичної комісії при Кабінеті Міністрів України, член Науково-технічних рад при ДДВМ та Міністерства надзвичайних ситуацій.

В серпні 1974 року Анатолій Йосипович вперше виїжджає за кордон, до Німеччини, як керівник групи студентів на ознайомчу практику, а вже згодом він побуває в багатьох країнах світу, де і донині має однодумців, друзів та колег. За час перебування закордоном Анатолій Йосипович проводить надзвичайно важливу роботу по інтегруванню ветеринарної освіти України до міжнародного освітянського простору з тим, щоб диплом лікаря ветеринарної медицини, випускника НАУ був конвертований.

За період роботи деканом мав 6 зустрічей з колегами з Айовського університету (США), 2 – в Айові, 4 – в НАУ. Тема цих зустрічей стосувалася «Узгодженню навчальних програм і планів спеціальності для визнання диплома ветеринарного лікаря на міжнародному рівні».

Були Будапешт, Неаполь, Ліссабон, Відень, де брав участь у роботі Генеральної асамблеї Європейської асоціації ветеринарних навчальних закладів.

Амстердам – брав участь в роботі I конгресу Міжнародного консорціуму аграрних університетів світу «Глобалізація аграрної освіти».

Познань – Міжнародний семінар «Альтернативні методи навчання з біології»; Бірмінген – Міжнародний конкурс з хвороб дрібних тварин.

Постійно брав участь в організації і проведенні на ветеринарному факультеті міжнародних конференцій і семінарів: з хвороб дрібних тварин, з етики поводження з продуктивними тваринами, з хвороб коней та інших.

Велика заслуга Мазуркевича А.Й. в організації та проведенні науково-практичних конференцій з актуальних проблем ветеринарної медицини та ювілейних конференцій випускників факультету, а також у виданні Збірника наукових праць з сучасних проблем ветеринарної медицини, відповідальним редактором якого він був багато років. До речі, вказаний факультетський збірник

наукових праць було включено ВАК України у Список фахових видань з ветеринарної медицини, а наукові конференції, які проводилися на факультеті щорічно, упродовж багатьох років мали всеукраїнське та міжнародне визнання.

Анатолій Йосипович, як декан ветеринарного факультету, проявляв велику турботу про спеціалізовані вчені ради із захисту докторських і кандидатських дисертацій, адже робота цих рад сприяла оновленню професорсько-викладацького складу за рахунок приходу молодих докторів та кандидатів наук на кафедри факультетів ВУЗів і науково-дослідних установ України.

Як голова однієї із спеціалізованих вчених рад, він піклувався про високий професійний та науковий рівень дисертаційних робіт, особливо тих, які подавалися на захист співробітниками та аспірантами свого рідного факультету.

За вагомий науковий внесок у розвиток ветеринарної медицини А.Й. Мазуркевичу у 1998 році було присвоєно звання – Заслужений діяч науки і техніки України.

Багатогранною була діяльність Анатолія Йосиповича на посаді декана факультету ветеринарної медицини. Проте свій основний час він віддавав освіті. Освітня робота – це мрія і доля Анатолія Йосиповича Мазуркевича. У нього є особлива аура, яка притягує і ще буде довго притягувати на свою «орбіту» все нових і нових учнів, однодумців, друзів. Так склалося, що найкращі роки свого життя Анатолій Йосипович присвятив освіті і, насамперед, освіті сільської молоді. Як справжній педагог (про яких кажуть: «Людина від Бога»), він постійно серед людей, серед студентської молоді, ніби сам живе тим же життям, тонко відчуває їх проблеми та потреби.

Анатолій Йосипович разом зі своїми учнями

(Сорока Н.М., директор Навчально-наукового інституту ветеринарної медицини, якості і безпеки продукції тваринництва та Бісюк І.Ю., Голова державного комітету ветеринарної медицини та фітосанітарної служби України, 2012 р.)

А тому, завдяки його зусиллям, учбові показники, художня самодіяльність і спорт на факультеті ветеринарної медицини завжди були на належному або високому рівні порівняно з іншими факультетами нашого університету.

Анатолій Йосипович сповна віддавав і донині віддає себе всьому роботі. Він одним із перших приходив вранці на факультет і одним із останніх у кінці дня покидав його стіни, адже до всього у нього була справа. Не принижуючи заслуг попередніх деканів, є підстави стверджувати, що факультет ветеринарної медицини був одним із кращих, завдяки

величезним зусиллям і таланту Анатолія Йосиповича. В наші дні факультет ветеринарної медицини за рейтингом посідає перше місце серед інших факультетів ветеринарної медицини України.

Працюючи деканом, Анатолій Йосипович ставив і продовжує ставити до себе і до статусу факультету найвищі вимоги, з яких головна – готувати сучасних фахівців ветеринарної медицини найвищого гатунку. Дякуючи його зусиллям, термін підготовки лікарів ветеринарної медицини з 2000 року був подовжений до п'яти з половиною років.

Усвідомлюючи те, що без практичних навичок фахівця не виховати,

Анатолій Йосипович значну увагу приділяв організації і проведенню навчальної та виробничої практик студентів. З його ініціативи багато студентів і донині мають можливість пройти ознайомчі практики закордоном у різних країнах Європи. Підготовка висококваліфікованих спеціалістів – це альфа і омега освітньої і наукової діяльності Анатолія Йосиповича.

Крім лікарів і магістрів ветеринарної медицини під його керівництвом підготовлені і захищені докторські та кандидатські дисертації.

Чимало часу приділяв Анатолій Йосипович створенню матеріально-технічної бази на факультеті ветеринарної медицини. Це він вже разом з будівельниками завершував будівництво 12 навчального корпусу. Незважаючи на значні фінансові труднощі, він знаходив можливості для комп'ютеризації і технічного переоснащення кафедр та наукових лабораторій, що безумовно, сприяло підвищенню професійного рівня викладачів і студентів. Він сприяв залученню іноземних капіталів до розвитку наукових досліджень (Швейцарія – кафедра фармакології, Нідерланди – кафедра паразитології).

Мазуркевич А.Й. зробив вагомий внесок в організацію науково-методичної роботи. Він очолював навчально-методичну комісію з питань ветеринарної медицини вищої аграрної освіти України і безпосередньо

організовував та керував розробкою навчальних планів і освітянських програм та їх адаптацію до планів і програм провідних університетів розвинутих країн світу. Його підручником «Патофізіологія тварин», виданим ще у 2000 році державною мовою, користуються і донині у навчальних закладах усіх рівнів акредитації України.

Нині Мазуркевич А.Й. підтримує тісні ділові зв'язки з вченими багатьох університетів світу, особливо США і Німеччини.

За багаторічну сумлінну працю, підготовку лікарів ветеринарної медицини вищої кваліфікації та науково-педагогічних кадрів, вагомий внесок у розвиток ветеринарної науки і практики А.Й. Мазуркевичу вручена

Міжнародна премія «Дружба».

А яким же є наш Анатолій Йосипович у повсякденному житті? Так він може бути принциповим і навіть суворим, однак, ще ніколи в житті він був несправедливим. Якою б не була перед ним людина, він ніколи її не принизить і не образить, завжди доброзичливо шукає сам і надає їй можливість знайти «останній шанс».

Немає сумніву в тому, що йому притаманна непідробна повага та любов до людей, до всіх тих, з ким він працює, або спілкується.

А яким же є наш Анатолій Йосипович за стінами факультету? Це, насамперед, людина – трудоголік, доброзичливий та веселий. Мало хто бачив його засмученим. З друзями він завжди відкритий, веселий, співучий, може навіть вживати спиртне, але правда дуже стримано. В діда-прадіда він унаслідував велику любов та шану до землі. На власній садовій ділянці Анатолій Йосипович повністю віддається господарству, із задоволенням

працює на землі, любить домашніх тварин, постійно читає художню літературу, цікавиться і має живий інтерес до усіх аспектів сучасного неспокійного та багатогранного життя.

Він люблячий і водночас вимогливий батько та дідусь, доступний до спілкування з усіма, хто до нього звертається. За такі риси характеру його люблять в сім'ї,

Анатолій Йосипович без перебільшення вірець родинного щастя.

Напевно, саме велике щастя людини у визнанні його здобутків, почуття необхідності іншим людям. Впевнені, що Анатолій Йосипович Мазуркевич по-справжньому людина щасливої долі. Його любили і люблять, шанували і шанують рідні – мама, вітчим, сестра, дружина, доньки, зяті, внуки. Його

добре пам'ятають та поважають студенти, випускники минулих років, аспіранти і науковці, практичні лікарі ветеринарної медицини, відповідальні працівники управлінь, міністерств та відомств. З повагою відносяться сивочолі професори, члени кореспонденти та академіки. Одним словом, за його щире серце, безмежну людяність всі називають просто «наш декан». Ці слова завжди говорять колеги, друзі, випускники від душі.

Нині хочеться побажати, шановному Анатолію Йосиповичу, сили, здоров'я, наснаги, творчих успіхів в роботі та особистому житті. Хочеться закінчити цю невелику посвяту пророчими словами з Євангеліє від Луки «... не судіть і не будете судимі, не осуджуйте, і не будете осудженими; прощайте і прощені будете, давайте і дасця вам, бо якою мірою міряєте, такою і відміряється вам».

7. Наукові праці

Монографії, підручники, навчальні посібники

1. Патологическая физиология сельскохозяйственных животных. Практикум. Мазуркевич А.Й. К.: Вища школа, 1991. 212 с.
2. Болезни собак и кошек. Монография (под ред. А.И. Мазуркевича). Мазуркевич А.Й., Борисевич В.Б., Галат В.Ф., Калиновский Г.М. К.: Урожай, 1996. 428 с.
3. Патолофізіологія тварин. Підручник (за ред. А.Й. Мазуркевича). Мазуркевич А.Й., Тарасевич В.Л., Дж. Клугі. К.: Вища школа, 1999.
4. Опухоли мелких домашних животных. Монография (под ред. В.Ф. Чехуна, А.И. Мазуркевича). Величко С.В., Абраменко И.В., Чехун В.Ф., Мазуркевич А.Й. Киев: ДИА, 2001. 163 с.
5. Вчені у галузі ветеринарної медицини (за ред. В.П. Бурката, А.Й. Мазуркевича). Буркат В.П., Мазуркевич А.Й., Долецький С.П. Київ: Аграрна наука, 2001. 385 с.
6. Патолофізіологія тварин. Практикум. Мазуркевич А.Й., Данілов В.Б., Куц Н.В. Київ: Мета, 2003. 176 с.
7. Практикум з фізіології сільськогосподарських тварин. Навчальний посібник. Мазуркевич А.Й., Замазій М.Д., Грибан В.Г., Карповський В.І., Замазій А.А., Аранчій С.В. (для студ. ВНЗ III-IV рівнів акредитації). К., 2004. 274 с.
8. Фізіологія сільськогосподарських тварин (словник-довідник фізіологічних та патолофізіологічних термінів). Мазуркевич А.Й., Камбур М.Д., Лисенко М.В., Карповський В.І., Замазій А.А., Петренко М.О. Полтава: ЧП Крюков, 2007. 252 с.
9. Продукти біотрансформації нітратів та сечовини у тваринному організмі (за даними ангіостомії, біопсії). Монографія. Мазуркевич А.Й., Хмельницький Г.О. К.: Аграрна наука, 2007. 265 с.

10. Патологічна фізіологія та патологічна анатомія тварин. Підручник (за ред. А.Й. Мазуркевича). *Мазуркевич А.Й.*, Урбанович П.П., Василик Н.С., Данілов В.Б., Данкович Р.С., Жила М.І., Карповський В.І., Коцюмбас Г.І., Куц Н.В., Малюк М.О., Стояновський В.Г. Вінниця: Нова книга, 2008. 344 с.
11. Фізіологія тварин. Підручник (для бакалаврів ВНЗ III-IV рівнів акредитації; за ред. А.Й. Мазуркевича і В.І. Карповського). *Мазуркевич А.Й.*, Карповський В.І., Камбур М.Д., Трокоз В.О., Бублик В.М., Головач П.І., Грибан В.Г. Вінниця: Нова книга, 2008. 418 с.
12. Physiology of Lactation and Digestion of Animala / Фізіологія лактації і травлення (англ. мовою). Навч. посібник. *Mazurkevich A.Y.*, *Kambur M.D.*, *Zamaiiu A.A.*, *Nechiporenko O.L.*, *Oraga N.M.* Sumy: Суми: Козацький вал, ВАТ Сумська обл. друкарня, 2009. 216 с.
13. Фізіологія тварин. Підручник (під ред. А.Й. Мазуркевича і В.І. Карповського). *Мазуркевич А.Й.*, Карповський В.І., Камбур М.Д., Трокоз В.О., Бублик В.М., Головач П.І., Грибан В.Г. Вінниця: Нова книга, 2008. 418 с.
14. Фізіологія тварин. Видання друге, доопрацьоване. Підручник для бакалаврів (за ред. А.Й. Мазуркевича і В.І. Карповського). *Мазуркевич А.Й.*, Карповський В.І., Камбур М.Д., Трокоз В.О., Бублик В.М., Головач П.І., Грибан В.Г. Вінниця: Нова книга, 2012. 424 с.
15. Реакції адаптації організму великої рогатої худоби на дію зовнішніх подразників залежно від типу вищої нервової діяльності. Монографія. Карповський В.І., *Мазуркевич А.Й.* К.: ЦП «Компринт», 2012. 332 с.
16. Патолофізіологія тварин. Видання друге, доповнене. Підручник для бакалаврів та магістрів (за ред. проф. А.Й. Мазуркевича). *Мазуркевич А.Й.*, Тарасевич В.Л., Данілов В.Б., Малюк М.О., Карповський В.І., Ковпак В.В. К.: Агроосвіта. 2013. 413 с.
17. Клінічні дослідження ветеринарних препаратів та кормових добавок. Монографія (за ред. І.Я. Коцюмбаса). Коцюмбас І.Я., Бісюк І.Ю., Горжеев В.М., *Мазуркевич А.Й.* Львів: ТОВ Видавничий дім «САМ». 2013. 252 с.
18. Стовбурові клітини у ветеринарній медицині, том перший: Експериментальні дослідження з отримання, зберігання і застосування мезенхімальних стовбурових клітин. Монографія. *Мазуркевич А.Й.*, Малюк М.О., Ковпак В.В., Харкевич Ю.О., Журуба В.І. К.: ЦП «Компринт», 2013. 265 с.
19. Фізіологія сільськогосподарських тварин. Підручник для студентів ВУЗів I-IV р.а. напрямку підготовки 6.090102 «Технології виробництва і переробки продукції тваринництва» (за ред. А.Й. Мазуркевича і В.О. Трокоза). *Мазуркевич А.Й.*, Трокоз В.О., Карповський В.І., Степченко Л.М., Камбур М.Д. К., 2014. 456 с.
20. Фізіологія сільськогосподарських тварин. Практикум (за ред. А.Й. Мазуркевича і В.О. Трокоза). *Мазуркевич А.Й.*, Трокоз В.О., Карповський В.І. К.: Центр учбової літератури, 2014. 240 с.

21. Ветеринарна імунологія. Навчальний посібник. *Мазуркевич А.Й., Скибіцький В.Г., Харкевич Ю.О., Данілов В.Б., Малюк М.О., Ковпак В.В.* К.: «Агроосвіта», 2014. 168 с.
22. Кортикальні механізми регуляції адаптаційних реакцій корів на дію подразників. Монографія. *Мазуркевич А.Й., Карповський В.І., Криворучко Д.І.* Київ, 2014. 279 с.
23. Обмін речовин в молочній залозі корів за гострого отруєння нітратами (за даними ангіостомії). Монографія. *Голопура С.І., Мазуркевич А.Й.* К.: Центр учбової літератури, 2015. 144 с.
24. Фізіологія сільськогосподарських тварин. Практикум, видання друге, доопрацьоване. Для студентів напрямку підготовки «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва». *Мазуркевич А.Й., Трокоз В.О., Карповський В.І. і ін. (25 співавторів).* К.: Центр учбової літератури, 2015. 240 с.
25. Ветеринарна імунологія. Навчальний посібник. *Мазуркевич А.Й., Харкевич Ю.О., Малюк М.О., Данілов В.Б., Ковпак В.В.* К.: ЦП «Компринт», 2017. 350 с.
26. Стовбурові клітини у ветеринарній медицині. Том другий. Експериментальні дослідження з отримання, зберігання і застосування стовбурових клітин. Монографія. *Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Ковпак В.В., Харкевич Ю.О., Данілов В.Б.* К.: ЦП «Компринт», 2017. 280 с.
27. Ветеринарна імунологія. Підручник (за ред. А.Й. Мазуркевича). *Мазуркевич А.Й., Харкевич Ю.О., Малюк М.О., Данілов В.Б., Ковпак В.В.* К.: НУБіП України, 2018. 334 с.
28. Сетаріоз великої рогатої худоби. Монографія. *Сорока Н.М., Мазуркевич А.Й., Пашкевич І.Ю.* К.: ЦП «Компринт», 2016.

Авторські свідоцтва, патенти

29. Транспортное средство для перевозки животных. *Мазуркевич А.Й., Ярошенко В.Ф.* Авторське свідоцтво № 1648818. 1991.
30. Способ профилактики отравлений животных нитратами. *Мазуркевич А.Й., Карповский В.И., Данилов В.Б.* Патент на изобрет. № 1790377. 1992.
31. Спосіб годівлі поросят. *Мазуркевич А.Й., Карповський В.І., Величко С.В., Данілов В.Б.* Патент на винахід № 16978. 1997.
32. Спосіб годівлі телят. *Мазуркевич А.Й., Карповський В.І., Величко С.В., Данілов В.Б.* Патент на винахід № 16979. 1997.
33. Спосіб підвищення м'ясної продуктивності молодняка великої рогатої худоби. *Мазуркевич А.Й., Ніщененко М.П.* Деклараційний патент на корисну модель. А01К67/02 А61D7/00. 2005.
34. Спосіб підвищення м'ясної продуктивності молодняка великої рогатої худоби. *Мазуркевич А.Й., Ніщененко М.П., Ніщененко І.М.* Деклараційний патент на корисну модель А01К67/00. 2005.
35. Спосіб антитоксичної обробки тварин. *Мазуркевич А.Й., Карповський В.І., Трокоз В.О., Журенко О.В., Антрапцева Н.М.,*

Пономарьова І.Г., Криворучко Д.І. Патент України на корисну модель № 29870. Опубл. 25.01.2008. Бюл. № 2.

36. Спосіб отримання фракції мононуклеарних клітин кісткового мозку кролів із високою проліферативною активністю. *Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Ковпак В.В., Харкевич Ю.О., Сушко М.І.* Деклараційний патент на корисну модель № 46600. 2009.

37. Спосіб прижиттєвого отримання стромальних стовбурових клітин кісткового мозку тварин. *Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Ткаченко С.М., Ковпак В.В.* Патент на корисну модель № 40805 від 27.04.2009.

38. Спосіб виділення яєць *Toxosara cati* з фекалій котів. *Мазуркевич А.Й., Куц Н.В., Ковбаса Д.В.* Патент України на корисну модель, 2009.

39. Спосіб створення біологічного трансплантату на основі індукованих в остеогенному напрямку мезенхімальних стовбурових клітин собак *in vitro*. *Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Данілов В.Б., Ковпак В.В., Харкевич Ю.О.* Патент України на корисну модель № U201049229. 2010.

40. Спосіб отримання фракції мононуклеарних клітин кісткового мозку собак із високою проліферативною активністю. *Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Ковпак В.В., Харкевич Ю.О., Сушко М.І.* Патент України на корисну модель № 47783. Бюл. № 12. Опубл. 25.06.2010.

41. Спосіб отримання фракції мононуклеарних клітин кісткового мозку котів із високою проліферативною активністю. *Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Ковпак В.В., Данілов В.Б., Харкевич Ю.О.* Патент на корисну модель № 47783. 2010.

42. Спосіб лікування гострої ниркової недостатності у тварин. *Мазуркевич А.Й., Ковпак В.В., Малюк М.О., Харкевич Ю.О., Бобось О.Л.* Патент на корисну модель № 72886. Бюл. № 16. Опубл. 27.08.2012.

43. Спосіб відновлення гіалінового хряща суглобової поверхні. *Мазуркевич А.Й., Ковпак В.В., Харкевич Ю.О., Журба В.І.* Патент на корисну модель № 73430. Бюл. № 18. Опубл. 25.09.2012.

44. Середовище для кріоконсервування сперми собак. *Мазуркевич А.Й., Любецький В.Й., Ковпак В.В., Деркач С.С., Вальчук О.А.* Патент на корисну модель № 72274. 2012.

45. Спосіб стимуляції проліферативних процесів у рані шкіри щурів шляхом трансплантації в ділянку рани мезенхімальних стовбурових клітин. *Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Данілов В.Б., Ковпак В.В., Харкевич Ю.О., Журба В.І.* Патент на корисну модель № 57834. 2011.

46. Спосіб прижиттєвого отримання кісткового мозку у дрібних тварин. *Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Ткаченко С.М., Данілов В.Б., Харкевич Ю.О.* Патент на корисну модель № 86839. 2014.

47. Спосіб отримання фракцій мононуклеарних клітин кісткового мозку коней із високою проліферативною активністю. *Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Ковпак В.В., Харкевич Ю.О., Бруско Є.П.* Патент на корисну модель № 89267. 2014.

48. Спосіб отримання мезенхімальних стовбурових клітин із пупкового канатику собак. *Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Дорошук В.О., Павленко В.М., Харкевич Ю.О.* Патент на корисну модель № 93756. 2014.
49. Спосіб отримання епітеліальних клітин підшлункової залози. *Мазуркевич А.Й., Ковпак В.В., Харкевич Ю.О.* Патент України на корисну модель № 49229. Бюл. № 21. 2015.
50. Середовище для розбавлення сперми кролів «MAS-1». *Любецький В.Й., Мазуркевич А.Й., Масалович Ю.І., Ковпак В.В., Деркач С.С.* Патент на корисну модель № 101048. 2015.
51. Спосіб прижиттєвого отримання кісткового мозку у дрібних тварин. *Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Литвиненко Д.Ю., Харкевич Ю.О., Савчук Т.Л.* Патент на корисну модель № 118262. Бюл. № 14. 2017.
52. Спосіб отримання нейральних стовбурових клітин kota. *Кладницька Л.В., Мазуркевич А.Й., Величко С.В.* Патент на корисну модель № 112379. Бюл. № 23. 2016.
54. Спосіб отримання культури клітин стромально-васкулярної фракції жирової тканини котів. *Ковпак В.В., Ковпак О.С., Мазуркевич А.Й., Харкевич Ю.О.* Патент України на корисну модель № 118933. Бюл. № 16. 2017.
55. Спосіб моделювання гіпотиреозу у щурів. *Бокотько Р.Р., Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Ковпак В.В., Харкевич Ю.О., Кладницька Л.В., Данілов В.Б.* Патент України на корисну модель № 06079 2017.
56. Спосіб активізації відновлювальних процесів з відновленням структури ушкодженої щитоподібної залози за гіпотиреозу у тварин мезенхімальними стовбуровими клітинами. *Бокотько Р.Р., Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Ковпак В.В., Харкевич Ю.О., Кладницька Л.В., Данілов В.Б.* Патент України на корисну модель № 06080. 2017.
57. Спосіб прижиттєвого отримання кісткового мозку у дрібних тварин. *Мазуркевич А.Й., Савчук Т.Л., Малюк М.О., Литвиненко Д.Ю., Харкевич Ю.О.* Патент України на корисну модель. 2017.
58. Спосіб прижиттєвого отримання кісткового мозку у дрібних тварин. *Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Харкевич Ю.О., Дем'янцева Ю.В., Савчук Т.Л.* Патент України на корисну модель № 128818. Бюл. № 19. 2018.
59. Спосіб діагностики яєць гельмінтів за допомогою флоатації та обеззолених фільтрів. *Стець О.В., Сорока Н.М., Семенко О.В., Мазуркевич А.Й.* Патент на корисну модель № 132168. Бюл. № 3. 2019.
60. Спосіб зараження лабораторних щурів личинками нематоди *Eustrongylides excisus* при експериментальному інвазуванні. *Гончаров С.Л., Сорока Н.М., Мазуркевич А.Й.* Патент на корисну модель № 139676. Бюл. № 1. 2020.
61. Спосіб підвищення виживаності личинок нематод *Eustrongylides excisus* при експериментальному інвазуванні лабораторних щурів. *Гончаров С.Л., Сорока Н.М., Мазуркевич А.Й.* Патент на корисну модель № 139675. Бюл. № 1. 2020.

Статті, методичні матеріали

1970 р.

62. Баженов С.В., Мазуркевич А.Й. До методики біопсії печінки у великої рогатої худоби. Наук. праці УСГА. К., 1970. Вип. 38. С. 78-81.

1971 р.

63. Мазуркевич А.Й. К методике ангиостомии воротной вены у крупного рогатого скота. Научн. труды УСХА, 1971. Вып. 45. С. 141-143.

64. Мазуркевич А.Й., Хмельницький Г.О. Деякі особливості обміну вуглеводів в печінці великої рогатої худоби при карбамідному токсикозі. Вісник с.-г. науки. № 11. 1971. С. 49-51.

65. Мазуркевич А.Й. Активность ферментов переаминирования в крови и печени крупного рогатого скота при карбамидном токсикозе. Тезисы докл. 1V Свердловской конф. молодых ученых. Свердловск, 1971. С. 49-51.

1972 р.

66. Мазуркевич А.Й. Показатели межучточного обмена азотистых веществ и углеводов в печени крупного рогатого скота при экспериментальном карбамидном токсикозе. Дисс. на соискание ученой степени канд. вет. наук, К., 1972. 182 с.

67. Мазуркевич А.Й. Показатели межучточного обмена азотистых веществ и углеводов в печени крупного рогатого скота при экспериментальном карбамидном токсикозе. Автореф. канд. дисс. К., 1972. 21 с.

68. Мазуркевич А.Й., Медведев С.С. Некоторые показатели азотистого обмена в печени крупного рогатого скота при карбамидном токсикозе. Научн. труды. УСХА. Вып. 77. К., 1972. С. 60-63.

69. Мазуркевич А.Й., Маменко А.М. Некоторые гистоморфологические и гисто-химические изменения в печени крупного рогатого скота при карбамидном токсикозе. Научн. труды УСХА. Вып. 77. К., 1972. С. 45-47.

1973 р.

70. Мазуркевич А.Й. Углеводный обмен в организме крупного рогатого скота при экспериментальном карбамидном токсикозе. Тез. Докл. V Свердлов. конф. молодых учен. Свердловск, 1973. С. 52-54.

71. Мазуркевич А.Й. Активность потребления кислорода тканями различных органов крупного рогатого скота при карбамидном токсикозе. Науч. труды УСХА. Вып. 91, Т. 1. К., 1973. С. 62-65.

1974 р.

72. Мазуркевич А.Й., Баженов С.В., Хмельницький Г.А., Степанюк В.Д. Некоторые показатели обмена углеводов в организме крупного рогатого скота при экспериментальном карбамидном токсикозе. Матер. Всес. юбил. конф. до 100-летия Казанского гос. вет. ин-та. Т. 2. Казань, 1974. С. 121-122.

1975 р.

73. Мазуркевич А.Й., Баженов С.В. Влияние продуктов расщепления карбамида на аминокислотный состав гидролизатов крови. Сб.: Фарм. и токсикология. Вып. 10. К., 1975. С. 73-76.

74. Мазуркевич А.И. Обмен аммиака в организме крупного рогатого скота при экспериментальном карбамидном токсикозе. Научн. труды УСХА. Вып. 118. Т. 11. К., 1975. С. 122-125.

75. Мазуркевич А.И., Баженов С.В. Активность орнитин-карбамоил-трансферазы в крови крупного рогатого скота при экспериментальном карбамидном токсикозе. Науч. труды УСХА. Вып. 156. Т. 1. Киев, 1975. С. 92-94.

76. Мазуркевич А.И., Баженов С.В., Хмельницкий Г.А. Методы лечения и профилактики отравлений крупного рогатого скота карбамидом токсикозе. Науч. труды УСХА. Вып. 167. К., 1975. С. 73-76.

1976 р.

77. Мазуркевич А.И., Баженов С.В., Хмельницкий Г.А., Вовк Д.М. Изменение обмена углеводов в организме животных при отравлении неорганическим нитратами и нитритами. Науч. труды УСХА. Вып. 174. К., 1976. С. 88-91.

78. Мазуркевич А.И., Баженов С.В., Хмельницкий Г.А., Вовк Д.М. Превращение нитратов в рубце крупного рогатого скота и влияние их на пищеварение. Науч. труды УСХА. Вып. 174. К., 1976. С. 44-47.

1977 р.

79. Хмельницкий Г.А., Мазуркевич А.И., Баженов С.В., Вовк Д.М. Влияние токсических доз нитратов на изменение содержания пировиноградной кислоты в крови крупного рогатого скота. Науч. труды УСХА. Вып. 167. К., 1977. С. 66-68.

80. Баженов С.В., Хмельницкий Г.А., Мазуркевич А.И., Вовк Д.М. Рекомендации по профилактике, диагностике и лечению отравлений сельскохозяйственных животных карбамидом и нитратами. К.: Урожай, 1977. 31 с.

81. Мазуркевич А.И., Чернышева Н.К., Князева В.В. Биологическая активность препаратов из хвои, пораженной фитопатогенными грибами. Ленинград: Лесохимия и подсочка, 1977. С. 101-102.

1979 р.

82. Хмельницкий Г.А., Мазуркевич А.И. Методическая разработка: Программированные задания для контроля знаний студентов по курсу «Ветеринарная фармакология», раздел «Вещества, действующие на центральную нервную систему». К.: УСХА, 1979. 46 с.

1981 р.

83. Хмельницкий Г.А., Мазуркевич А.И. Хвойная хлорофило-каротиновая паста трихлорэтиленовой экстракционной кормовая добавка для стимуляции роста и продуктивности сельскохозяйственных животных. Информ. письмо К., 1981. 5 с.

1982 р.

84. Мазуркевич А.И. Мочевинообразовательная функция печени крупного рогатого скота при экспериментальном карбамидном отравлении. Матер. III Всес. съезда патофизиологов. Москва, 1982. С. 467-468.

1984 р.

85. *Мазуркевич А.Й.* Барьерная функция печени КРС в условиях поступления к ней избытка аммиака. «Меры борьбы с болезнями крупного рогатого скота». Науч. труды УСХА. К., 1984. С. 43-46.

1985 р.

86. *Мазуркевич А.Й., Хмельницкий Г.А.* Эффективность диэтиксима при отравлении животных ФОС. Тезисы докл. 5 съезда фармакологов УССР, Запорожье, 1985. С. 76.

87. Хмельницкий Г.А., *Мазуркевич А.Й., Вовк Д.М.* Стимуляция яйценоскости птицы с помощью ХК ТХЭЭ. Информ.-реклам лист. 1985. 1 с.

1986 р.

88. Хмельницкий Г.А., *Мазуркевич А.Й., Вовк Д.М., Панько Н.Ф.* Методические указания по диагностике, профилактике и лечению отравлений сельскохозяйственных животных нитратами и нитритами. Госагропром СССР. М., 1986. 41 с.

89. *Мазуркевич А.Й., Карповский В.И., Вергелесов В.М.* Изменение жирнокислотного состава и закономерностей кристаллизации молочного жира коров под влиянием нитратов в кормах. Сб. Актуальные проблемы медицины и биологии. Т. 1. К., 1986. С. 310-311.

1987 р.

90. Хмельницкий Г.А., *Мазуркевич А.Й., Вовк Д.М., Панько Н.Ф., Слепченко В.Н., Карповский В.И., Джигова Т.С.* Проблемы нитратов в животноводстве. Тезисы докл: в сб.: Вопр. интенсификации и научно обоснованного вет. обслуживания пром. жив-ва. Тез. конф. 27 авг. 1987 г. Кишинев, 1987. С. 49.

91. *Мазуркевич А.Й., Вовк Д.М., Маменко А.М.* Активність поглинання кисню тканинами за умов адаптації ВРХ до надмірної кількості нітратів у раціоні. Тези доп. 5 Укр. біохім. з'їзду. Ів-Франківськ, К., 1987. Ч. 2. С. 72.

1988 р.

92. *Мазуркевич А.Й., Карповский В.И., Жулкевич А.Б.* Аминокислотный состав крови коров при хроническом нитратном отравлении. Сб. Актуальн. проблемы мед. и биол. К., 1988. Т. 1. С. 62-66.

1989 р.

93. *Мазуркевич А.Й., Хмельницкий Г.А., Карповский В.И., Панько Н.Ф.* Некоторые особенности обмена веществ в организме коров в условиях хронического отравления нитрато-нитритами. Сб. Ветеринария. Вып. 64. К.: Урожай, 1989. С. 60-64.

94. *Мазуркевич А.Й., Карповский В.И., Мельников О.Р., Момот В.Я.* Особенности функционирования гидроксиллирующей системы печени у коров в условиях адаптации к длительному воздействию нитратов. Матер. Всес. симп. по биохим.: Биохим. с.-х. животн. и продовольств. прогр. К., 1989. С. 101-103.

95. *Мазуркевич А.Й., Чмель А.Л., Макаренко О.Н.* Роль кислотно-щелочного равновесия в развитии заболеваний печени у бычков в условиях промышленного их выращивания. Матер. Всес. симпози. по биохим.: Биохим. с.-х. животн. и продовольств. прогр. К., 1989. С. 53.

96. Мазуркевич А.И., Хмельницкий Г.А., Карповский В.И., Вовк Д.М., Панько Н.Ф. Функция печени и связанный с ней обмен веществ при хроническом отравлении нитратами. Тез. докл. 4 Всес. съезда патофизиологов «Нарушение механизмов регуляции и их корреляция» Кишинев, Москва, 1989. Т. 3. С. 1332.

1990 р.

97. Мазуркевич А.И., Чмель А.Л. Состояние кислотно-щелочного равновесия при заболевании крупного рогатого скота с симптомокомплексом руминит-абсцессы печени. ВИНТИ, Депонир. рукоп. сер. Ветеринария, 1990. 6 с.

98. Мазуркевич А.И., Хмельницкий Г.А., Карповский В.И., Данилов В.Б. Барьерная роль печени крупного рогатого скота при остром отравлении нитратами. Повыш. эффективн. лечебно-профилактич. мер. при незар. болезн. животн. Межвуз. сб. науч. тр. (Казанск. вет. ин-т). Казань, 1990. С. 66-68.

99. Мазуркевич А.И., Хмельницкий Г.А., Карповский В.И., Данилов В.Б. Особенности распределения ионов нитратов и нитритов в организме крупного рогатого скота при остром экспериментальном отравлении нитратами (данные ангиостомии и биопсии). Тез. докл. межреспубл. научно-техн. конф. «Проблемы азотистого метаболизма». Волгоград, 1990. С. 13.

100. Мазуркевич А.И., Хмельницкий Г.А., Карповский В.И., Величко С.В., Данилов В.Б. Гормональный статус бычков при отравлении нитратами. Тез. докл. науч. конф. «Экологич. проблемы фармакологии и токсикологии». Казань, 1990. С. 57.

101. Хмельницкий Г.А., Мазуркевич А.И. Проблема нитратов в животноводстве. Тез. докл. науч. конф. «Экологич. проблемы фармакологии и токсикологии». Казань, 1990. С. 113.

102. Мазуркевич А.И., Карповский В.И., Данилов В.Б., Терес М.А. Некоторые показатели жирового обмена в организме крупного рогатого скота под влиянием высоких доз нитратов. Тез. респ. конф. «Проблемы нитратов в животноводстве и ветеринарии». К.: УСХА, 1990. С. 32-33.

103. Мазуркевич А.И., Величко С.В., Карповский В.И. Динамика уровня белка и его фракций в крови бычков при остром экспериментальном отравлении нитратами. Тез. респ. конф. «Проблемы нитратов в животноводстве и ветеринарии». К.: УСХА, 1990. С. 35-36.

104. Мазуркевич А.И. Изменение показателей углеводного обмена в организме крупного рогатого скота при остром экспериментальном отравлении нитратами. Сб. науч. тр. Актуальн. пробл. медицины и биол. Киевский мед. ин-т. Киев, 1990. С. 244-245.

105. Мазуркевич А.И. Методическое пособие по самостоятельному изучению раздела «Воспаление». К.: УСХА, 1990. 15 с.

1991 р.

106. Мазуркевич А.И., Хмельницкий Г.А., Карповский В.И., Мельников О.Р., Момот В.Я. Особенности функционирования гидроксиллирующей системы

печени крупного рогатого скота под влиянием высоких доз нитратов. Сб: Ветеринария К., 1991. Вып. 65. С. 99-104.

107. *Mazurkevich A.Y., Karpovsky V.I., Danilov V.B.* Metabolism and liver function under animals adaptation to nitrate reduncy. Constituen congress internation. Society for Patohsiology. Moscow, may 28 yune 1. 1991. Kuopio, Finland, 1991. P. 361.

108. *Мазуркевич А.Й.* Роль печінки великої рогатої худоби в обміні цукру і лактату при гострому експериментальному отруєнні нітратами (дані ангіостомії). Тезиси докл. Респ. научно-произв. конф.: Научн. обеспеч. агропром. комплекса УССР. Б. Церковь, 1991. Ч. 1. С. 55-56.

109. Хмельницкий Г.А., *Мазуркевич А.Й.*, Вовк Д.М., Панько Н.Ф. и др. Методические указания по диагностике, профилактике и лечению отравлений сельскохозяйственных животных нитратами и нитритами. Гос. Комиссия СМ СССР по продовольствию и закупкам: Гл. Упр. ветеринарии с Гос. вет. инспекцией. Москва, 28 марта 1991. 75 с.

110. *Мазуркевич А.Й.* Обмен нитратов и нитритов в организме животных. Ветеринария, 1991. № 1. С. 54-56.

1992 р.

111. *Мазуркевич А.Й., Данилов В.Б.* Обмін нітратів і нітритів між кров'ю і тканинами при нітратних отруєннях бугайців. Тез. докл. 6 біохим. съезда Украины. Киев: УСХА, 1992. С. 61.

112. *Мазуркевич А.Й., Карповский В.И., Данилов В.Б.* Динамика распределения нитратов и нитритов в различных средах организма при острых экспериментальных отравлениях бычков нитратами. Сб. научн. тр. Актуальн. проблемы медицины и биологии (Киевский мед. ин-т). К., 1992, С. 373-381.

113. *Мазуркевич А.Й., Данилов В.Б., Сорока Н.М.* Некоторые особенности отравления животных нитратами. Сб.: Актуальн. проблемы медицины и биологии. Т. 1. Киев, 1992. С. 352-358.

1993 р.

114. *Мазуркевич А.Й.* Повреждающие факторы и адаптационно-компенсаторные реакции в организме крупного рогатого скота при экспериментальном отравлении нитратами и мочевиной. Дис. ... на здобуття вчен. ступеня доктора вет. наук. К., 1993. 327 с.

115. *Мазуркевич А.Й.* Пошкоджуючі фактори і адаптаційно-компенсаторні реакції в організмі великої рогатої худоби при експериментальному отруєнні нітратами і сечовиною. Автореф. дис... на здобуття наук. ступ. доктора вет. наук. К., 1993. 35 с.

116. *Мазуркевич А.Й., Сорока Н.М.* Некоторые особенности обмена нитратов и нитритов в гомогенатах тканей в условиях инкубации. Сб.: Ветеринария. К., 1993. Вып. 68. С. 56-59.

117. *Мазуркевич А.Й., Сорока Н.М.* Некоторые особенности отравлений животных нитратами в зависимости от их функционального состояния. Сб.: Ветеринария. К., 1993. Вып. 68. С. 352-358.

118. *Мазуркевич А.Й.*, Сорока Н.М., Данилов В.Б. Вплив умов інкубації гомогенатів тканин на вміст нітратів і нітритів. Тез. доп. наук. конф. К.: УДАУ. 1993. С. 96.

119. *Mazurkevich A.Y.* Teaching Animal/Veterinary Pathophysiology at the Department of Veterinary Medicine in Ukrainian State Agrarian University. 5th European Congress of Veterinary Patophysiologicals. Budapest, 12-15 sept., 1993. P. 34.

120. *Mazurkevich A.Y.* Nitrates and Nitrites Exchange Between Blood and Tissues Under Acute Nitrate intoxication of Bulls. 5th European Congress of Veterinary Patophysiologicals. Budapest, 12-15 sept., 1993. P. 71.

121. *Мазуркевич А.Й.*, Сорока Н.М. Вплив умов інкубації гомогенатів тканин на вміст нітратів і нітритів. Тез. допов. наук конф. «Проблеми агропром. комплексу: пошук, досягнення». К.: УДАУ, 1993. С. 96.

1994 р.

122. *Мазуркевич А.Й.*, Данілов В.Б. Роль печінки в знешкодженні нітратів і нітритів. Матер. Укр. конф. молодих вчених «Сучасні пробл. ветер. медицини». К.: ІВМ УААН, 1994. С. 59.

123. *Мазуркевич А.Й.*, Сорока Н.М. Захисна роль аргініну при отруєнні нітритами. Матер. укр. конф. молодих вчених «Сучасні пробл. ветер. медицини» К.: ІВМ УААН, 1994. С. 60.

124. *Мазуркевич А.Й.*, Данілов В.Б., Карповський В.І. Зміни показників кислотно-лужної рівноваги крові бугайців під впливом нітритопротектора НП-1 при хронічному нітратному токсикозі. Тез. доп. наук. конф. профес.-викл. складу та аспірантів. Київ, 1994. С. 85.

125. *Мазуркевич А.Й.*, Хмельницький Г.О., Карповський В.І., Данілов В.Б. Використання цеоліту для профілактики хронічних нітратних отруєнь великої рогатої худоби. «Збереженість молодняка с.-г. тварин – запорука розвитку тваринництва України». Зб. стат. наук.-практ. конф. Харків: УААН, 1994. С. 185.

126. *Мазуркевич А.Й.*, Карповський В.І., Величко С.В. Патологічна фізіологія сільськогосподарських тварин в запитаннях і відповідях. Метод. рекомендації для студентів-іноземців. К.: УДАУ, 1994. 100 с.

1995 р.

127. *Мазуркевич А.Й.*, Кривутенко А.І., Данілов В.Б. і ін. Диафрагма в патології животних. Морфо-функц. статус млекопитаючих и птиц. Матер. наук. конф. Симферополь, 1995. С. 39-40.

128. *Мазуркевич А.Й.*, Данілов В.Б., Карповський В.І. Обмін металовмісних білків в організмі бугайців при гострій інтоксикації нітратами. Неінфекційна патологія тварин. Матер. наук.-практ. конф. Б. Церква, 7-8 червня 1995. БЦДСГІ, 1995. С. 206-207.

129. *Мазуркевич А.Й.*, Сорока Н.М., Карповський В.І., Данілов В.Б. Вплив іонів кальцію на вміст нітратів і нітритів у крові бугайців при нітратному хронічному отруєнні. Неінфекційна патологія тварин. Матер. наук.-практ. конф. Б. Церква, 7-8 червня 1995. БЦДСГІ, 1995. С. 208-209.

130. Використання сухої білкової суміші для профілактики нітратних отруєнь ВРХ. Неінфекційна патологія тварин. Матер. наук.-практ. конф. Б. Церква, 7-8 червня 1995. БЦДСГІ, 1995. С. 209-210.
131. *Мазуркевич А.Й.*, Хмельницький Г.О., Хруль В.С. і ін. Рання діагностика отруєнь великої рогатої худоби нітратами. Неінфекційна патологія тварин. Матер. наук.-практ. конф. Б. Церква, 7-8 червня 1995. БЦДСГІ, 1995. С. 227-229.
132. *Мазуркевич А.Й.*, Карповський В.І., Данілов В.Б. Використання СБС для профілактики нітратних отруєнь великої рогатої худоби. Актуальні питання вет. мед. Матер. наук-вир. конф., присвяч. 75-річчю ФВМ НАУ, 18-20 жовтня 1995. Київ: НАУ, 1995. С. 76.
133. *Мазуркевич А.Й.*, Карповський В.І., Данілов В.Б. Ефективність застосування кормових добавок з метою профілактики нітратних отруєнь. Матер. наук-вир. конф., присвяч. 75-річчю ФВМ НАУ, 18-20 жовтня 1995. Київ: НАУ, 1995. С. 77.
134. *Мазуркевич А.Й.* Патогенетичні фактори при отруєнні нітратами. Матер. наук-вир. конф., присвяч. 75-річчю ФВМ НАУ, 18-20 жовтня 1995. Київ: НАУ, 1995. С. 78-79.
135. *Мазуркевич А.Й.*, Потоцький М.К., Міщишин В.Т. Факультету ветеринарної медицини НАУ – 75. Матер. наук-вир. конф., присвяч. 75-річчю ФВМ НАУ, 18-20 жовтня 1995. Київ: НАУ, 1995. С. 3-13.
136. *Мазуркевич А.Й.*, Ганін М.Д, Дж. Клюге Патологічна фізіологія сільськогосподарських тварин. Навчальна програма для студентів факультетів вет. медицини. К.: «Вища школа», 1995. 30 с.

1996 р.

137. *Мазуркевич А.*, Старчевой О., Землякова В., Роговська Л., Чередниченко А. Якість м'яса, що надходить на переробку від тваринницьких комплексів. Тваринництво України. Київ, 1996. № 3. С. 8-9.
138. *Мазуркевич А.Й.*, Карповський В.І., Данілов В.Б. Структурні зміни в печінці при гострому отруєнні нітратами. Актуальні питання ветеринарної патології (Матер. 1 Всеукр. наук.-практ. конф. вет. патологів, 13-15 листопада 1996 р.). Київ, 1996. С. 168-169.
139. *Мазуркевич А.Й.* Характер морфо-функціональних змін в організмі великої рогатої худоби при експериментальному отруєнні нітратами. Актуальні питання ветеринарної патології (Матер. 1 Всеукр. наук.-практ. конф. вет. патологів, 13-15 листопада 1996 р.). Київ, 1996. С. 296-297.
140. *Мазуркевич А.Й.* До патогенезу нітратних отруєнь тварин. Актуальні питання ветеринарної патології (Матер. 1 Всеукр. наук.-практ. конф. вет. патологів, 13-15 листопада 1996 р.). Київ, 1996. С. 298-299.
141. *Мазуркевич А.Й.*, Данілов В.Б., Карповський В.І. Стан білкового обміну при гострому експериментальному отруєнні бугайців нітратами. Актуальні питання ветеринарної патології (Матер. 1 Всеукр. наук.-практ. конф. вет. патологів, 13-15 листопада 1996 р.). Київ, 1996. С. 300-301.
142. *Мазуркевич А.Й.*, Карповський В.І., Данілов В.Б. Особливості перебігу експериментальних нітратних отруєнь великої рогатої худоби і методи

профілактики. Актуальні питання ветеринарної патології (Матер. 1 Всеукр. наук.-практ. конф. вет. патологів, 13-15 листопада 1996 р.). Київ, 1996. С. 302-303.

143. *Мазуркевич А.Й.*, Солонін П.К., Скибіцький В.Г., Засекін Д.А., Прус В.Г. Деякі показники природної резистентності корів і новонароджених телят та методи їх корекції. Актуальні питання ветеринарної патології (Матер.1 Всеукр. наук.-практ. конф. вет. патологів, 13-15 листопада 1996 р.). Київ, 1996. С. 304-305.

144. *Мазуркевич А.Й.*, Карповський В.І., Данілов В.Б. Застосування сучасних технічних засобів в навчальному процесі. Актуальні питання ветеринарної патології (Матер. 1 Всеукр. наук.-практ. конф. вет. патологів, 13-15 листопада 1996 р.). Київ, 1996. С.15.

145. *Мазуркевич А.Й.* Застосування сучасних технічних засобів в навчальному процесі. Актуал. питання ветер. патології (Матер.1 Всеукр. наук. практ. конф. вет. патологів, 13-15 листопада 1996 р). Київ, 1996. С. 15.

146. *Мазуркевич А.Й.*, Берчий В.И., Гребенчук Ю.Л., Зибцев С.В., Кучма Н.Д., Муравьев Ю.И. Распределение тяжелых металлов в лесной экосистеме зоны отчуждения. Экологические аспекты загрязнения окружающей среды (Тез. докл. межд. науч.-практ. конф., 26-28 марта 1996 г.). Киев, 1996. Ч. 2. С. 83.

147. *Мазуркевич А.Й.*, Гребенчук Ю.Л., Муравьев Ю.И. Тяжелые металлы в лесных экосистемах зоны отчуждения ЧАЭС. Чернобыль-96 «Итоги 10 лет работ по ликвидации последствий аварии на ЧАЭС». 5 Междунар. науч.-технич. конф. Сб. тез. Зеленый Мыс, 1996. С. 329.

148. *Мазуркевич А.Й.* Наша освіта – погляд у майбутнє. Ветеринарна медицина України, 1996. № 1. С. 4-6.

149. *Мазуркевич А.Й.* Хмельницький Григорій Олександрович. Ветеринарна медицина України. Київ, 1996. № 3. С. 12-13.

150. *Мазуркевич А.Й.* Партнерство задля ветеринарного благополуччя. Ветеринарна медицина України. Київ, 1996. № 6. С. 41.

1997 р.

151. *Мазуркевич А.Й.* Залізовмісні білки та перекисне окислення в організмі тварин під впливом окислених форм азоту. Тези 7 біохім. з'їзду України. Київ, 1997. Ч. 2. С. 185.

152. *Мазуркевич А.Й.* Щодо механізмів порушення здоров'я у тварин під впливом чинників зовнішнього середовища та методів їх корекції. Матер. Міжнар конфер.: Проблеми ветеринарної медицини, зооінженерії та технології продуктів тваринництва. Львів, 1997. С. 604-606.

153. *Мазуркевич А.Й.* Основні механізми пошкоджуючої дії нітратів і нітритів в організмі тварин. Зб. наук. праць Наук. вісник НАУ. К., 1997. Вип. 1. С. 96-103.

154. *Мазуркевич А.Й.*, Карповський В.І., Данілов В.Б., Сорока Н.М. і ін. Ефективність застосування сорбенту Зоосорб-1 з метою лікування та профілактики шлунково-кишкових захворювань телят молочного віку у зоні

радіоактивного забруднення. Матер. наук. конф. проф.-викл. складу та аспірантів «Сучасні проблеми ветеринарної медицини». Київ, 1997. С. 73-74.
155. *Мазуркевич А.Й., Карповський В.І., Данілов В.Б., Сорока Н.М.* Використання цеоліту для профілактики хронічних нітратних отруень великої рогатої худоби. Зб. наук. праць Актуальні проблеми медицини і біології. Укр. держ. мед. ун-ту ім. О.О. Богомольця. Київ, 1997. С. 174-187.

1998 р.

156. *Мазуркевич А.Й., Карповський В.І., Данілов В.Б.* Вплив сухої білкової суміші на обмін речовин і продуктивність молодняка великої рогатої худоби. Матер. наук. конф. «Наукова спадщина Л.Пастера і вет. медицина України (до 175-річчя від дня народж. Л. Пастера). Рівне: ІЕ УААН, 1998. С. 102-104.

157. *Мазуркевич А.Й., Карповський В.І., Данілов В.Б., Величко С.В.* Патологічна фізіологія сільськогосподарських тварин в запитаннях і відповідях (Нозологія. Типові патологічні процеси). Метод. вказівки для студ. ФВМ. Київ: НАУ, 1998. 52 с.

158. *Мазуркевич А.Й., Карповський В.І., Данілов В.Б., Величко С.В.* Патологічна фізіологія сільськогосподарських тварин в запитаннях і відповідях (Патофізіологія органів і систем організму). Метод. вказівки для студентів ФВМ. Київ: НАУ, 1998. 38 с.

159. *Мазуркевич А.Й., Галат В.Ф., Сорока Н.М.* Лікувальні препарати при гельмінтозах тварин. Методичні вказівки для виконання лабораторних робіт студентами ФВМ. Київ: НАУ, 1998. 15 с.

160. *Мазуркевич А.Й., Росс Р.Ф., Достоевський П.П., Дж. Клугі.* Проблеми та перспективи ветеринарної освіти на межі двох тисячоліть. Ветеринарна медицина України, 1998. № 9. С. 8-10.

161. *Мазуркевич А.Й.* Механізм дії нітритопротектора НП-1 за гострих і хронічних отруень тварин нітратами. Вісник аграрної науки. К., 1998, С. 47-50.

162. *Мазуркевич А.Й., Потоцький М.К.* Факультет ветеринарної медицини на історичному шляху до 100-річчя НАУ. Науковий вісник НАУ. № 6. «Проблеми ветеринарної медицини», К., 1998. С. 4-12.

163. *Мазуркевич А.Й., Петренко О.Ф., Солонін П.К.* До методики ангиостомії ниркової вени у великої рогатої худоби. Науковий вісник НАУ. № 6. «Проблеми ветеринарної медицини». К., 1998. С. 56-59.

164. *Мазуркевич А.Й., Скрипник С.І., Поремська Н.Б., Захарова І.А., Карповський В.І., Саулко В.В.* Вплив препарату БАІ-1 на резистентність організму тільних корів і новонароджених телят. Наук. вісник НАУ. Вип. 11 «Проблеми ветеринарної медицини». К., 1998. С. 11-14.

165. *Мазуркевич А.Й., Нелипа П.О., Карповський В.І., Данілов В.Б., Куц Н.В., Кладницька Л.В., Саулко В.В.* Вітамінно-мінеральний статус новонароджених в нормі та при патології. Науковий вісник НАУ. № 6. «Проблеми ветеринарної медицини». К., 1998. С. 22-30.

166. *Mazurkevich A., Galat V., Soroca N.* The ectoparasitic diseases of dogs and cats. Parasitology International. 1998. 47 Suppl. Abstracts of the IX International Congr. of Parasitology (ICOPA IX). P. 1005.

167. *Mazurkevich A., Chomyak A., Galat V.* The peculiarities of strongylatoses of ungulates from the Kiev zoological garden. *Parasitology International*. 1998. 47 Suppl. Abstracts of the IX International Congr. of Parasitology (ICOPA IX). P. 323.

168. *Мазуркевич А.Й., Карповський В.І., Хмельницький Г.О., Малюк М.О., Данілов В.Б., Солонін П.К., Голопура С.І., Куц Н.В.* Сапоніт – профілактичний засіб за хронічних нітратних отруєнь великої рогатої худоби. Зб. матер. І Всеукраїнськ. наук-метод. конф. вет. фармакол і токсикол. «Актуальні пробл. вет. фармакології і токсикології», Київ, 20-22 жовтня 1998 р. С. 55-56.

169. *Мазуркевич А.Й., Солонін П.К., Карповський В.І., Данілов В.Б., Голопура С.І., Малюк М.О., Колич Н.Б.* Роль нирок в обміні речовин у телят за умов нітратного навантаження. Зб. матер. І Всеукраїнськ. наук-метод. конф. вет. фармакол і токсикол. «Актуальні пробл. вет. фармакології і токсикології», Київ, 20-22 жовтня 1998 р. С. 58-59.

1999 р.

170. *Мазуркевич А.Й.* Проблеми підготовки та працевлаштування фахівців ветеринарної медицини. *Ветеринарна медицина України*. 1999. № 9. С. 3.

171. *Мазуркевич А.Й.* Підготовка та перепідготовка фахівців ветеринарної медицини: досягнення та проблеми десятиріччя. *Ветеринарна медицина України*. 1999. № 9. С. 3.

172. *Мазуркевич А.Й., Лакатош В.М., Січкач В.С.* Методичні вказівки з написання дипломної роботи для студентів факультету ветеринарної медицини. Спеціальність 7.130501. Київ: НАУ. 1999. 34 с.

2000 р.

173. *Мазуркевич А.Й., Данилов В.Б., Сорока Н.М., Карповський В.І.* Основные механизмы повреждающего действия нитратов и нитритов в организме животных. Матер II Всероссийськ. конгресу фізіологів. М., 2000. С. 342.

2001 р.

174. *Мазуркевич А.Й., Грищук А.В.* Показники гепато-ренальної недостатності у новонароджених телят при диспепсії. *Науковий вісник НАУ. К.*, 2001. № 42. С. 28-29.

175. *Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Карповський В.І.* Зміна ефективності ацетилхолін-естерази в крові телиць в залежності від дози нітрат-іону та типологічних особливостей нервової системи (дані ангіостомії). *Науковий вісник НАУ. К.*, 2001. № 42. С. 24-27.

176. *Мазуркевич А.Й.* Про цю хворобу повинні знати всі. *Ветеринарна медицина України*. 2001. № 5. С.11.

177. *Мазуркевич А.Й., Сорока Н.М., Литвиненко О.П.* Епізоотична ситуація щодо сепаріозу тварин. *Ветер. медицина України*. 2001. № 7. С. 28-29.

178. *Мазуркевич А.Й., Долецький С.П.* Наука-виробництву. *Ветер. медицина України*. 2001. № 8. С.12-13.

179. *Мазуркевич А.Й., Вербицький П.І., Влізло В.В.* Губчата енцефалопатія корів. *Вісник аграрної науки*. 2001. № 5. С. 5-10.

180. *Мазуркевич А.Й.*, Карповський В.І., Данілов В.Б., Малюк М.О. Активність трансаміназ крові тварин під впливом навантаження організму нітратами. Вісник аграрної науки. 2001. № 9. С. 21-23.
181. *Мазуркевич А.Й.* Підготовка фахівців ветеринарної медицини: досягнення та проблеми. Ветеринарна медицина України. 2001. № 8. С.14.
182. *Мазуркевич А.Й.* Долецький Станіслав Павлович (біографічний нарис). Вчені у галузі вет. мед. кн. 6. Київ: Аграрна наука, 2001. С. 91-93.
183. *Мазуркевич А.Й.* Науменко Володимир Васильович (біографічний нарис). Вчені у галузі вет. мед. кн. 6. Київ: Аграрна наука, 2001. С. 227-228.
184. *Мазуркевич А.Й.* Хмельницький Григорій Олександрович (біографічний нарис). Вчені у галузі вет. мед. кн. 6. Київ: Аграрна наука, 2001. С. 337-338.
185. *Мазуркевич А.Й.*, Терещенко М.П., Наконечна М.Г., Куц Н.В. Ретроспективний аналіз забрудненості кормів та продуктів тваринництва ¹³⁷Cs у Київській, Житомирській та Рівненській областях. Наук. вісник НАУ, Київ, 2001. Вип. 45. С. 82-86.
186. *Мазуркевич А.Й.*, Куц Н.В., Данілов В.Б., Карповський В.І., Кладницька Л.В. Імунологічна (специфічна) реактивність. Метод. вказівки для студентів за спец. Ветер. медицина. Київ, 2001. 32 с.

2002 р.

187. *Мазуркевич А.Й.* Шляхи зростання ветеринарної науки в Україні. Ветер. медицина України. 2002. № 8. С. 7-8.
188. *Мазуркевич А.Й.* Досягнення у вивченні участі окремих органів цілісного організму в обміні речовин між кров'ю і тканинами. Матер. 1 конф. проф.-викл. складу і аспір. ННІ ВМЯБП АПК. К., 2002. С. 52.
189. *Мазуркевич А.Й.*, Василик Н.С. Діагностика і лікування дирофіляріозу собак. Матер.1 конф. проф.-викл. складу і аспір. ННІ ВМЯБП АПК. К., 2002. С. 53.
190. *Мазуркевич А.Й.*, Гришук А.В. До порушень обміну глюкози та сечовини в організмі новонароджених телят, хворих на диспепсію (дані біопсії). Наук. Праці Полт. держ аграрн. академії. Т. 2 (21). Полтава, 2002. С. 82-84.
191. *Мазуркевич А.Й.*, Кобиш А.І., Карповський В.І., Данілов В.Б., Малюк М.О., Голопура С.І. Вплив нітратів кормів на молочну продуктивність і якість молока у корів різних типів вищої нервової діяльності. Наук. праці Полт. держ аграрн. академії. Т. 2 (21). Полтава, 2002. С. 85-86.
192. *Мазуркевич А.Й.*, Лазарєв М.М., Коваленко П.Л., Ткаченко Г.М. Вікова динаміка гематологічних показників корів під впливом різних доз радіації. Наук. праці Полт. держ аграрн. академії. Т. 2 (21). Полтава, 2002. С. 87-89.
193. *Мазуркевич А.Й.*, Кобиш А.І., Данілов В.Б., Карповський В.І. Вплив нітратів кормів на молочну продуктивність і якість молока корів різних типів вищої нервової діяльності. Тези доп. І конф. проф.-викл. складу і аспірантів ННІ ВМЯБП АПК. Київ, 2002. С. 55.
194. *Mazurkevich A.*, Vlizlo V., Verbitsky P., Olijnyk L., Zubets M. Prion diseases control in Ukraine. XXII World Buiatrics Congress. Hannover, 18-20 August 2002. P.189.

195. *Мазуркевич А.Й., Лазарєв М.М., Коваленко П.І.* Динаміка показників білкового складу сироватки крові різних вікових груп корів, що утримуються на території радіоактивного забруднення. *Наук. вісн. Львівської. держ. вет. акад. ім. С.З. Гжицького.* Т. 4 (№ 2), Ч. 4. Львів, 2002. С. 51-54.

196. *Мазуркевич А.Й., Сорока Н.М.* Лімфоцитарна популяція клітин крові великої рогатої худоби при хронічному сетаїозі. *Тези XII конф. Укр. наук. тов. паразитологів (Севастополь, 10-12.09.2002 р.).* К., 2002. С. 59.

197. *Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Карповський В.І.* Інтенсивність насичення трансферину негемовим залізом в крові телиць під впливом нітрат-іону залежно від типологічних особливостей нервової системи (дані ангіостомії). *Ветер. біотехнологія. Бюл. ІВМ № 2. Аграрна наука.* К., 2002. С. 153-158.

198. *Мазуркевич А.Й., Сорока Н.М.* Стан печінки при хронічному сетаїозі великої рогатої худоби. *Ветеринарна медицина. Міжвідомч.-темат. збірн. Вип. 80.* Харків, 2002. С. 590-595.

199. *Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Карповський В.І.* Активність церулоплазміну в крові телиць під впливом нітратів в залежності від індивідуальних особливостей нервової системи (дані ангіостомії). *Наук. вісник Нац. агр. ун-ту.* Вип. 55. Київ, 2002. С. 108-112.

200. *Мазуркевич А.Й., Василик Н.С., Величко С.В.* Простатит у собак дирофіляріозного походження. *Ветеринарна медицина України,* 2002. № 10. С. 47.

201. *Мазуркевич А.Й., Данілов В.Б., Куц Н.В.* Настанова по використанню нітритопротектора НП-1. *Міністерство аграрної політики України, Держдепартамент ветмедицини.* 2002. 2 с.

2003 р.

202. *Мазуркевич А.Й., Розстальний А.В., Данілов В.Б., Куц Н.В., Малюк М.О., Василик Н.С.* Розлади місцевого кровообігу. *Методична розробка для студентів.* К.: НАУ, 2003. 30 с.

203. *Мазуркевич А.Й., Цвіліховський М.І., Лакатош В.М., Січкач В.С., Костюк В.К., Євтушенко А.Ф.* Методичні рекомендації з написання дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня 7.130501 – Спеціаліст. Київ: Аграрна освіта, 2003. 39 с.

204. *Мазуркевич А.Й., Ніщепенко М.П.* Динаміка соматотропного гормону гіпофізу в плазмі крові у телят після імплантації амінокислот. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Наук.-метод. журнал.* Вип. 9. *Ветеринарна медицина,* 2003. С. 151-154.

205. *Мазуркевич А.Й., Аранчій С.В., Замазій М.Д.* Фізіологічні основи підвищення молочної продуктивності корів. *Науково-практичні рекомендації.* Київ, 2003. 21 с.

206. *Mazurkevich A., Melnychuk D.O.* Problems of Reforming the Veterinary Education and Science in Ukraine. *The Third Global Conference of GCHERA, Global reforms in Higher Agricultural Education and Research.* Kyiv, 2003. P. 187-188.

207. *Мазуркевич А.Й., Куц Н.В., Данілов В.Б., Січкач В.С.* Клінічна патофізіологія голодування. Метод. рек. для студентів. Київ, 2003. 23 с.
208. *Мазуркевич А.Й., Данілов В.Б., Малюк М.О., Карповський В.І. і ін.* Вміст вільних радикалів (ВР) під час нітратного токсикозу у крові тварин з різними типами вищої нервової діяльності (дані ангіостомії). Тези доп. II конф. проф.-викл. складу і аспірантів ННІ ВМЯБП АПК. Київ, 2003. С. 475.
209. *Мазуркевич А.Й., Куц Н.В., Данілов В.Б., Карповський В.І., Кладницька Л.В.* Імунологічна (специфічна) реактивність. Метод. рек. для студентів. Київ: ТОВ «Знання», 2003. 30 с.
210. *Мазуркевич А.Й., Коваленко П.І.* Обмін речовин в організмі великої рогатої худоби в умовах 30-кілометрової зони ЧАЕС. Матер. з з'їзду із радіобіологічних досліджень (радіобіологія і радіоекологія). К. 2003. С.39
211. *Мазуркевич А.Й., Лазарєв М.М., Коваленко П.І.* Вплив тривалого ендогенного радіаційного опромінення на динаміку показників метаболізму в організмі великої рогатої худоби. Вісн. Білоцерківського держ. аграрн. ун-ту. Вип. 25. Ч. 2. Біла Церква, 2003. С.155-160.

2004 р.

212. Цвіліховський М.І., *Мазуркевич А.Й., Любецький В.Й., Костюк В.К., Постой В.П., Горжеєв В.М., Козак М.В., Ярчук Б.М., Хлівний О.К. і ін.* Галузевий стандарт вищої освіти України: освітньо-кваліфікаційна характеристика спеціаліста. За спеціальністю 7.130501 «Ветеринарна медицина»; кваліфікації 2223.2 «Лікар ветеринарної медицини». Видання офіційне. МОН України. Київ, 2004. 52 с.
213. Цвіліховський М.І., *Мазуркевич А.Й., Любецький В.Й., Костюк В.К., Постой В.П., Горжеєв В.М., Козак М.В., Ярчук Б.М., Хлівний О.К. і ін.* Галузевий стандарт вищої освіти України: освітньо-кваліфікаційна програма підготовки спеціаліста. За спеціальністю 7.130501 «Ветеринарна медицина; кваліфікації 2223.2 «Лікар ветеринарної медицини». Видання офіційне. МОН України. Київ, 2004. 113 с.
214. *Мазуркевич А.Й., Сорока Н.М., Журенко О.В.* Гістологічні зміни деяких органів і тканин при спонтанному зараженні тварини сетагіозом. Матер. з конф. Всеукр. товар. ветерин. патологів. Харків, 2004. С. 3-4.
215. *Мазуркевич А.Й., Василик Н.С., Вароді У.І., Кузьмін Ю.І., Кононко Г.Г.* Експериментальне підтвердження ролі комарів *Culex* та *Anopheles* як проміжних живителів *Dirofilaria repens*. Матер. з конф. Всеукр. товар. ветерин. патологів. Харків, 2004. С. 7.
216. *Мазуркевич А.Й., Розстальний А.В.* Клітинні та гуморальні фактори резистентності організму бугайців під впливом нітратів. Матер. з конфер. Всеукр. товар. ветерин. патологів. Харків, 2004. С. 41-42.
217. *Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Данілов В.Б., Куц Н.В., Розстальний А.В.* Рівень вільних радикалів в крові тварин з різними типологічними особливостями нервової системи за умов хімічного стресу. Матер. з конф. Всеукр. товар. ветерин. патологів. Харків, 2004. С. 90-91.
218. *Мазуркевич А.Й., Замазій М.Д.* Закономірності обміну β -оксимасляної кислоти між кров'ю та молочною залозою корів по стадіях лактації при

- різному рівні забезпеченості організму поживними речовинами. Матер. 3 конф. Всеукр. товар. ветерин. патологів. Харків, 2004. С. 92-93.
219. Мазуркевич А.Й., Солонін П.К. Роль нирок у зміні показників кислотно-лужного стану та газового складу крові у великої рогатої худоби за умов нітрито-нітратного стресу. Матер. 3 конф. Всеукр. товар. ветерин. патологів. Харків, 2004. С. 94-95.
220. Мазуркевич А.Й., Голопура С.І. Вплив нітратного навантаження на вміст вільних радикалів та рівень обмінних процесів в молочній залозі лактуючих корів. Матер. 3 конф. Всеукр. товар. ветерин. патологів. Харків, 2004. С. 98-99.
221. Мазуркевич А.Й., Грищук А.В. Гістологічні зміни в печінці та нирках новонароджених телят, хворих на диспепсію. Матер. 3 конф. Всеукр. товар. ветерин. патологів. Харків, 2004. С. 104.
222. Мазуркевич А.Й., Ніщеменко М.П. Вплив амінокислот на рівень інсуліну в крові телят. Вісник аграрної науки. Київ, 2004. № 4. С. 151-154.
223. Mazurkevich A., Vasylyk N., Avramenko T., Velichko S., Tarello W., Varod E. Adult *Dirofilaria repens* nematodes in a cat from Kiev (Ukraine). Vet. Rec. 2004. Vol. 162. P. 466-469.
224. Mazurkevich A., Vasylyk N., Avramenko T., Velichko S., Tarello W., Varodi E. Adult *Dirofilaria repens* nematodes in a cat from Kiev, Ukraine. Veterinary Record, 2004. 155: 638-639.
225. Мазуркевич А.Й., Корнеєва Л.О., Куц Н.В. Стерилізуюча дія препарату ТІОТЕФ на репродуктивний потенціал бліх *Xenopsylla cheopis*. Ветер. медицина. Міжвідомч. наук. збірн. Сучасн. пробл. розробки, маркетингу і виробництва. Харків, 2004. Вип. 84. С. 445-447.
226. Мазуркевич А.Й., Корнеєва Л.О. Репелентний препарат пролонгованої дії на основі N-бензилморфоліна. Ветер. медицина. Міжвідомч. наук. збірн. Сучасн. пробл. розробки, маркетингу і виробництва. Харків, 2004. Вип. 84. С. 837.
227. Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Карповський В.І., Данілов В.Б. Зміни показників імунного статусу корів з субклінічними мастититами в умовах навантаження організму тварин нітратами. Ветер. медицина. Міжвідомч. наук. збірн. Сучасн. пробл. розробки, маркетингу і виробництва. Харків, 2004. Вип. 84. С. 837-838.
228. Мазуркевич А.Й., Данілов В.Б., Куц Н.В., Малюк М.О. Деякі зміни показників крові корів із субклінічними маститами за умов навантаження їх нітратами. Матер III конф. проф.-викл. складу і аспірантів ННІ ВМЯБП АПК НАУ. Київ, 2004. С. 56-57.
229. Мазуркевич А.Й., Данілов В.Б., Малюк М.О., Карповський В.І. Зміна вмісту аміаку і глютаміну під час нітратного токсикозу в крові телиць з різними типами вищої нервової діяльності. Матер III конф. проф.-викл. складу і аспірантів ННІ ВМЯБП АПК НАУ. Київ, 2004. С. 57-58.
230. Мазуркевич А.Й., Ніщеменко М.П., Микитюк Д.М. Використання імплантованих амінокислот лізину, аргініну та метіоніну для підвищення

м'ясної продуктивності молодняку великої рогатої худоби. Методичні рекомендації, Біла Церква, 2004. 12 С.

231. *Мазуркевич А.Й.*, Замазій М.Д., Замазій А.А. Рубцева ферментація та продуктивність корів при підвищеному рівні забезпечення їх концентрованими кормами. Наук. вісн. НАУ. К., 2004. Вип. 78. С. 113.

232. *Мазуркевич А.Й.*, Карповський В.І., Малюк М.О., Данілов В.Б., Куц Н.В. Вміст аміаку і глютаміну у крові тварин з різними типами вищої нервової діяльності за фізіологічних умов (за даними артеріо-венозної різниці). Наук. вісн. НАУ. К., 2004. Вип. 78. С. 116.

233. *Мазуркевич А.Й.*, Сорока Н.М., Журенко О.В. Структурні зміни у великої рогатої худоби за спонтанного зараження сетапіозом. Наук. вісн. НАУ. К., 2004. Вип. 78. С. 121.

234. *Мазуркевич А.Й.*, Антоненко П.П., Панько В.В. Профілактика шлунково-кишкових захворювань новонароджених телят. Зб. наук. праць Вінницьк. ДАУ. Вип. 18. Вінниця, 2004. С. 65-68.

2005 р.

235. *Мазуркевич А.Й.*, Василик Н.С. Морфологічні зміни тканин нирок і печінки собак при мікрофіляремії. Міжвідомч. темат. наук. зб. Вип. 85. Ветер. медицина 2005: Сучасн. стан та актуальні пробл. забезпеч. ветеринарного благополуччя тваринництва. Харків, 2005. С. 711-714.

236. *Мазуркевич А.Й.*, Малюк М.О., Данілов В.Б., Куц Н.В. Вивчення змін лейкограми і лейкопрофілю у тварин, хворих на субклінічний мастит, під час одноразового нітратного навантаження (за даними артеріо-венозної різниці). Міжвідомч. темат. наук. зб. Вип. 85. Ветер. медицина 2005: Сучасн. стан та актуальні пробл. забезпеч. ветеринарного благополуччя тваринництва. Харків, 2005. С. 714-717.

237. *Мазуркевич А.Й.*, Малюк М.О. Зміни показників лейкограми у тварин із субклінічними маститами при одноразовому нітратному навантаженні. Тези доп. конф. викл. складу і аспірантів ННІ ВМЯБП АПК. Київ, 2005. С. 46-47.

238. *Мазуркевич А.Й.*, Волошина Н.О., Данілов В.Б., Куц Н.В. Лихоманка. Метод. вказівки для студ. та магістрів. Київ: НАУ, 2005. 21 с.

239. *Мазуркевич А.Й.*, Малюк М.О., Данілов В.Б., Куц Н.В., Василик Н.С., Волошина Н.О. Патофізіологія пухлинного росту. Методичні рекомендації для студентів. Спеціальність 7.130.501 «Ветеринарна медицина». Київ, 2005. 21 с.

240. *Мазуркевич А.Й.*, Василик Н.С., Вароді Е.І., Поживіл А.І., Величко С.В., Данілов В.Б., Куц Н.В., Малюк М.О., Волошина Н.О. Методичні рекомендації з діагностики і профілактики дирофіляріозу собак та основних методів лікування. Навчальне видання. Київ, 2005. 22 с.

241. *Мазуркевич А.Й.*, Долецький С.П. Наука – виробництву. Ветеринарна медицина України, 2005. № 4. С. 10-11.

242. *Мазуркевич А.Й.* Чи є перспективи розвитку науки в Україні? Ветеринарна медицина України, 2005. № 8. С. 12-13.

243. *Мазуркевич А.Й.*, Волошина Н.О., Куц Н.В., Мельникова Н.М., Калінін І.В. Лабораторні дослідження у ветеринарній медицині з

використанням молекулярно-генетичних методів. Метод. вказівки для магістрів. Київ: НАУ, 2005. 24 с.

244. Стегній Б.Т., Коваленко А.М., Мазуркевич А.Й., Головка В.О., Белоконов І.І., Рєпін Н.В., Коваленко Л.В., Стегній А.Б. Електронно-мікроскопічне дослідження збудників туберкульозу *Mycobacterium bovis* та *Mycobacterium avium*. Вісник аграрної науки. Київ, 2005. №4. С. 50-52.

245. Мазуркевич А.Й., Грищук А.В. Провідна роль порушень діяльності нирок в патогенезі диспепсії телят. Ветеринарна медицина України, 2005. № 10. С. 13-16.

246. Мазуркевич А.Й., Данілов В.Б., Куц Н.В., Малюк М.О., Волошина Н.О., Василик Н.С. Патолофізіологія в запитаннях і відповідях. Київ: НАУ, 2005. 82 с.

2006 р.

247. Мазуркевич А.Й. Ультраструктурні зміни в клітинах печінки за хронічного отруєння нітратами. Науковий вісник Львівської НАВМ ім. С.З. Гжицького. Т. 8. № 4 (31). Ч. 2. Львів, 2006. С. 120-127.

248. Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Ковпак В.В. Перспективи застосування стовбурових клітин у ветеринарній медицині. Науковий вісник Львівської НАВМ ім. С.З. Гжицького. Т. 8. № 4 (31). Ч. 2. Львів, 2006. С. 128-133.

249. Мазуркевич А.Й., Куц Н.В., Данілов В.Б., Малюк М.О. Вплив надлишку нітратів на активність глутатіонпероксидази еритроцитів у корів із субклінічними маститами. Науковий вісник Львівської НАВМ ім. С.З. Гжицького. Т. 8. № 4 (31). Ч. 2. Львів, 2006. С. 134-136.

250. Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Данілов В.Б., Куц Н.В. Зміна вмісту окису азоту і трансферину в артеріальній і венозній крові корів, клінічно здорових та хворих на субклінічний мастит, під час одноразового нітратного навантаження (показники спектроскопії). Науковий вісник Львівської НАВМ ім. С.З. Гжицького. Т. 8. № 4 (31). Ч. 2. Львів, 2006. С. 137-142.

251. Мазуркевич А.Й., Журенко О.В. Реакція організму морських свинок на введення денатурованої суспензії із самок сетарій. Науковий вісник Львівської НАВМ ім. С.З. Гжицького. Т. 8. № 4 (31). Ч. 2. Львів, 2006. С. 261-265.

252. Мазуркевич А.Й., Василик Н.С., Вароді Е.І., Ушаков О.С., Полькіна О.С., Чернов В.Н., Родрігес Є.Є., Хацкелевич О.В., Просветова І.С. Випадки виявлення у собак нематоди *Dirofilaria immitis* (Leidy, 1856) (Nematoda, Filarioidea) в південній Україні (Одеса). Науковий вісник Львівської НАВМ ім. С.З. Гжицького. Т. 8. № 4 (31). Ч. 2. Львів, 2006. С. 266-269.

253. Мазуркевич А.Й. Ветеринарна наука України: сьогодні і перспективи розвитку. Ветеринарна медицина. Міжвідомчий тематичний науковий збірник. Вип. 87. Харків, 2006. С. 5-12.

254. Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Куц Н.В., Данілов В.Б., Карповський В.І. Вміст вільних радикалів у артеріальній і венозній крові корів клінічно здорових та хворих на субклінічний мастит під час одноразового нітратного навантаження. В кн.: конф. проф.-викл. складу, наук. співр. і аспірантів ННІ

ветеринарної медицини та якості і безпеки продукції тваринництва. Київ: НАУ, 2006. С. 29-31.

255. *Мазуркевич А.Й.*, Куц Н.В., Данілов В.Б., Малюк М.О. Зміна активності глутатіон-пероксидази за одноразового нітратного навантаження корів, хворих на субклінічний мастит. В кн.: конф. проф.-викл. складу, наук. співр. і аспірантів ННІ ветеринарної медицини та якості і безпеки продукції тваринництва. Київ: НАУ, 2006. С. 32-34.

256. *Мазуркевич А.Й.*, Данілов В.Б., Куц Н.В., Малюк М.О. Зміна трансферину в крові корів з субклінічним маститом за одноразового нітратного навантаження. В кн.: конф. проф.-викл. складу, наук. співр. і аспірантів ННІ ветеринарної медицини та якості і безпеки продукції тваринництва. Київ, НАУ, 2006. С. 35-36.

257. *Мазуркевич А.Й.*, Малюк М.О., Данілов В.Б., Куц Н.В. Вміст окису азоту в артеріальній і венозній крові корів клінічно здорових та хворих на субклінічний мастит під час одноразового нітратного навантаження. В кн.: конф. проф.-викл. складу, наук. співр. і аспірантів ННІ ветеринарної медицини та якості і безпеки продукції тваринництва. Київ: НАУ, 2006. С. 37-39.

258. *Мазуркевич А.Й.*, Василик Н.С., Сап'яненко М.О. Тучні клітини, як попередники мастоцитами собак. В кн.: конф. проф.-викл. складу, наук. співр. і аспірантів ННІ ветеринарної медицини та якості і безпеки продукції тваринництва. Київ: НАУ, 2006. С. 43-44.

259. *Мазуркевич А.Й.*, Малюк М.О., Куц Н.В., Данілов В.Б., Василик Н.С., Карповський В.І. Патолофізіологія ендокринної системи. Київ: НАУ, 2006. 32 с.

260. *Мазуркевич А.Й.*, Карповський В.І., Данилов В.Б. Зависимость изменения белкового спектра сыворотки крови коров типологических особенностей высшей нервной деятельности в ответ на действие химического раздражителя. Матер. междунар. науч. конф. по патофизиологии животных, 10-12 мая 2006. С-Петербург, 2006. С. 121-122.

2007 р.

261. *Мазуркевич А.Й.* Стан та перспективи наукового супроводу у вирішенні проблем ветеринарної медицини в Україні. Ветеринарна медицина. Міжвідомчий тематичний науковий збірник. Вип. 88. Харків, 2007. С. 5-9.

262. *Мазуркевич А.Й.*, Малюк М.О., Ковпак В.В., Лукаш Л.Л. До отримання і культивування стовбурових клітин. Ветеринарна медицина. Міжвідомчий тематичний науковий збірник. Вип. 88. Харків, 2007. С. 300-305.

263. *Мазуркевич А.Й.*, Ніщеменко М.П. Активність креатинкінази та вміст креатиніну в сироватці крові молодняка великої рогатої худоби після імплантації гранул амінокислот. Вісник Білоцерківського державного аграрного університету. Вип. 44. Б. Ц., 2007. С. 86-88.

264. *Мазуркевич А.Й.*, Волколупова В.А., Сорока Н.М., Пінчук В.А., Пасунькіна М.О., Оніщенко Н.Г., Куц Н.В., Василик Н.С., Горжеєв В.М., Вержихівський О.М. Діагностика та методи боротьби з кровопаразитарними хворобами овець на Півдні України. Методичні рекомендації. Київ, 2007. 28 с.

265. *Мазуркевич А.Й.*, Малюк М.О., Данілов В.Б., Куц Н.В. Особливості зміни вмісту вільних радикалів у корів, хворих на субклінічний мастит, в умовах одноразового нітратного навантаження. Вісник ЖДАЕА, 2007. С. 48-53.
266. *Мазуркевич А.Й.*, Малюк М.О., Данілов В.Б., Куц Н.В., Ковпак В.В. Перспективи використання плюрипотентних стовбурових клітин у ветеринарній медицині. Конф. проф.-викл. складу і аспірантів ННІ ВМЯБПАПК. 16-17 березня 2007. Київ: НАУ, 2007. С. 59.
267. *Мазуркевич А.Й.*, Трокоз В.О. Репродуктивна функція корів під впливом екстракту з лялечок шовкопряда. Вісник Сумського національного аграрного університету. Суми, 2007. № 8 (19). С. 85-88.
268. *Мазуркевич А.Й.*, Данілов В.Б., Куц Н.В., Малюк М.О. Патологія тварин у запитаннях і відповідях. К.: НАУ, 2007. 74 с.
269. *Мазуркевич А.Й.*, Карповський В.І., Трокоз В.О., Журенко О.В., Кобиш А.І., Криворучко Д.І. Корекція регуляторних механізмів нейроендокринної системи організму тварин за умов стресу на дію антропогенних факторів. Методичні рекомендації для спеціалістів ветмедицини, агропромислових підприємств, працівників і студентів аграрних навчальних закладів. Київ, 2007. 54 с.

2008 р.

270. *Мазуркевич А.Й.*, Кладницька Л.В. Характер розвитку імунних реакцій залежно від шляху нанесення антигенного подразнення. Ветеринарна медицина. Міжвідомчий тематичний науковий збірник. № 89. Харків, 2008. С. 248-250.
271. *Мазуркевич А.Й.*, Данилов В.Б., Куц Н.В., Малюк Н.А. Преподавание патологической физиологии в Национальном аграрном университете в соответствии с современными требованиями. Матер. Междунар. науч. конф. по патологической физиологии животных, посвящен. 200-летию ветер. образования в России и 200-летию СПбГАВМ. СПб, 2008. С. 52-53.
272. *Мазуркевич А.Й.*, Карповский В.И., Трокоз В.А., Журенко Е.В. Метод детоксикации организма животных. Матер. Междунар. науч. конф. по патологической физиологии животных, посвящен. 200-летию ветер. образования в России и 200-летию СПбГАВМ. СПб, 2008. С. 53-54.
273. *Мазуркевич А.Й.*, Малюк Н.А., Данилов В.Б., Ковпак В.В. К методике получения и культивирования плюрипотентных стволовых клеток млекопитающих. Матер. Междунар. науч. конф. по патологической физиологии животных, посвящен. 200-летию ветер. образования в России и 200-летию СПбГАВМ. СПб, 2008. С. 54-55.
274. *Мазуркевич А.Й.*, Кладницька Л.В. Цитологічна діагностика новоутворень. Науковий вісник НАУ. К.: НАУ, 2008.
275. *Мазуркевич А.Й.*, Малюк М.О., Ковпак В.В., Сушко М.І. До методики отримання фідерного шару для культивування ембріональних стовбурових клітин. Конференція проф.-викл. скл. ННІ ЯБПТ НАУ. Київ, 2008. С. 64.

276. Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Ткаченко С.М., Ковпак В.В. Прижиттєве отримання плуріпотентних стовбурових клітин від лабораторних тварин. Конференція проф.-викл. скл. ННІ ЯБПТ НАУ. Київ, 2008. С. 65.
277. Мазуркевич А.Й. Стан та перспективи організації наукової діяльності в НДІ здоров'я тварин. Науков. вісн. НАУ. Київ, 2008. Вип. 127. С. 13-20.
278. Мазуркевич А.Й., Цвіліховський М.І., Духницький В.Б., Лакатош В.М. Магістерські програми ННІ ветеринарної медицини та якості і безпеки продукції тваринництва у 2008-2009 н.р. Метод. рек. Спец. 8.130501 Вет. медицина (на базі ОКР «Спеціаліст» 7.130501. Вет. мед.). Київ: НАУ, 2008. 58 с.
279. Мазуркевич А.Й., Карповський В.І., Данілов В.Б., Малюк М.О., Куц Н.В. Профілактика захворювань органів травлення в телят з явищами діареї. Науков. вісн. НАУ. Київ, 2008. Вип. 127. С. 168 -174.
280. Мазуркевич А.Й., Кладницька Л.В., Величко С.В., Абраменко І.В. Результати цитологічного дослідження пухлин передміхурової залози собак. Науков. вісн. НАУ. Київ, 2008. Вип. 127. С. 174 -177.
281. Мазуркевич А.Й., Лакатош В.М., Малюк М.О., Ковпак В.В. Отримання ембріонів свиней *in vitro* – джерело ембріональних стовбурових клітин. Науков. вісн. НАУ. Київ, 2008. Вип. 127. С. 177-183.
282. Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Ковпак В.В., Сушко М.І. Вплив різних методів трипсинізації на проліферативну активність ембріональних клітин. Науков. вісн. НАУ. Київ, 2008. Вип. 127. С. 183-187.

2009 р.

283. Мазуркевич А.Й., Ковпак В.В. Морфо-цитогенетичний аналіз розвитку ембріонів *in vitro* для отримання ембріональних стовбурових клітин. Вісник Сумського нац. агр. ун-ту. Серія «Вет. медицина», 2009. № 2 (23). С. 48-52.
284. Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Ткаченко С.М., Данілов В.Б., Ковпак В.В. Застосування різних методів дезагрегації первинного матеріалу стовбурових клітин з метою виведення їх із дормантного стану. Вісник Сумського нац. агр. ун-ту. Серія «Вет. медицина», 2009. № 2 (23). С. 84-91.
285. Мазуркевич А.Й., Кладницька Л.В., Величко С.В., Абраменко І.В. Цитологічна діагностика новоутворень передміхурової залози собак. Вісник Білоцерківського державного аграрного університету: Збірник наукових праць. 2009. Вип. 60. Ч. 2. С. 66-68.
286. Мазуркевич А.Й., Данілов В.Б., Куц Н.В., Малюк М.О. Підсумковий контроль знань з дисципліни «Патофізіологія тварин». Методичні рекомендації для студентів спеціальності 7.130.501 – «Ветеринарна медицина». К.: НУБіП, 2009. 74 с.
287. Мазуркевич А.Й., Данілов В.Б., Куц Н.В., Малюк М.О. Запалення. Методичні рекомендації для студентів спеціальності 7.130.501 – «Ветеринарна медицина». К.: НУБіП, 2009. 20 с.
288. Мазуркевич А.Й., Данілов В.Б., Куц Н.В., Малюк М.О. До методики організації і викладання дисципліни «Патофізіологія тварин» у відповідності до Болонської декларації. Вісник Сумського нац. агр. ун-ту. Серія «Вет. медицина», 2009. № 3 (24). С. 79-83.

289. *Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Ткаченко С.М., Данілов В.Б., Ковпак В.В.* Порівняльна ефективність механічної та ферментативної дезагрегації первинного клітинного матеріалу. Тези доповідей конф. проф.-виклад. складу, наук. співробітн. і аспірантів НУБіП України, 12-13 березня 2009 р. Київ, 2009. С. 101-102.

290. *Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Ковпак В.В.* Цитогенетичний аналіз розвитку ембріонів. Тези доповідей конф. проф.-виклад. складу, наук. співробітн. і аспірантів НУБіП України, 12-13 березня 2009 р. Київ, 2009. С. 102-103.

291. *Мазуркевич А.Й., Куц Н.В., Ковбаса Д.В.* Функціональна активність маннозного рецептора макрофагів черевної порожнини котів, інвазованих *Toxocara cati*. Тези доповідей конф. проф.-виклад. складу, наук. співробітн. і аспірантів НУБіП України, 12-13 березня 2009 р. Київ, 2009. С. 103-104.

292. *Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Данілов В.Б., Ковпак В.В., Харкевич Ю.О.* Вплив умов культивування на проліферативну активність мезенхімальних стовбурових клітин тваринного організму. Наук.-техн. бюл. Ін-ту біології тварин і Державного наук.-досл. контр. ін-ту ветпрепаратів та корм. добавок. Львів, 2009. Вип. 4. № 10. С. 414-421.

293. *Мазуркевич А.Й., Куц Н.В., Ковбаса Д.В.* Імунологічні аспекти взаємодії паразитуючих гельмінтів та організму хазяїна. Міжвідомчий тематичний науковий збірник інституту експериментальної і клінічної ветеринарної медицини. Ветеринарна медицина, 2009. № 91. С. 290-296.

2010 р.

294. *Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Данілов В.Б., Ковпак В.В., Харкевич Ю.О.* Вивчення життєздатності ембріональних стовбурових клітин свиней залежно від способу їх отримання. Тези доповідей конф. проф.-виклад. складу, наук. співробітн. і аспірантів НУБіП України, 10-11 березня 2010 р. Київ, 2010. С. 37-38.

295. *Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Данілов В.Б., Ковпак В.В., Харкевич Ю.О., Сушко М.І.* Отримання, культивування та диференціювання мезенхімальних стовбурових клітин собак. Тези доповідей конф. проф.-виклад. складу, наук. співробітн. і аспірантів НУБіП України, 10-11 березня 2010 р. Київ, 2010. С. 38-39.

296. *Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Ковпак В.В., Харкевич Ю.О., Журба В.І.* Вплив умов культивування на проліферативну активність мезенхімальних стовбурових клітин котів. Тези доповідей конф. проф.-виклад. складу, наук. співробітн. і аспірантів НУБіП України, 10-11 березня 2010 р. Київ, 2010. С. 39-40.

297. *Мазуркевич А.Й., Карповський В.І., Журенко О.В., Криворучко Д.І.* Зміна показників крові у телят за впливу сірковмісних амінокислот. Фізіологічний журнал, 2010. Т. 56. № 2. С. 302-303.

2011 р.

298. *Мазуркевич А.Й., Камбур М.Д., Замазій А.А., Карповський В.І., Федорук Р.С., Трокоз В.О., Степченко Л.М.* Фізіолого-біохімічні показники

- організму тварин. Довідник (за ред. А.Й. Мазуркевича). Суми: ПП Вінниченко М.Д., ФОП Дьоменко В.В., 2011. 132 с.
299. Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Данилов В.Б., Ковпак В.В., Харкевич Ю.О. Цитотоксична активність лімфоцитів крові щурів по відношенню до алогенних мезенхімальних стовбурових клітин та ембріональних фібробластів. Конфер. наук.-педаг. праців., наук. співроб. та аспірантів ННІ ВМЯБПТ: тези доповідей. К.: НУБІП України, 2011. С. 42.
300. Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Ковпак В.В., Журба В.І., Харкевич Ю.О., Бобось Л.О. Спрямована диференціація мезенхімальних стовбурових клітин тварин в остеогенному напрямі. Конфер. наук.-педаг. праців., наук. співроб. та аспірантів ННІ ВМЯБПТ: тези доповідей. К.: НУБІП України, 2011. С. 43.
301. Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Ковпак В.В., Журба В.І., Золтан Н.І. Дослідження диференційного потенціалу мезенхімальних стовбурових клітин *in vitro*. Конфер. наук.-педаг. праців., наук. співроб. та аспірантів ННІ ВМЯБПТ: тези доповідей. К.: НУБІП України, 2011. С. 44.
302. Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Данилов В.Б., Ковпак В.В., Харкевич Ю.О. Життєздатність ЕСК свиней залежно від способу їх отримання на різних стадіях ембріонального розвитку. Конфер. наук.-педаг. праців., наук. співроб. та аспірантів ННІ ВМЯБПТ: тези доповідей. К.: НУБІП України, 2011. С. 41.
303. Мазуркевич А.И., Данилов В.Б., Малюк М.О., Ковпак В.В., Харкевич Ю.А. Особенности подготовки бакалавров и магистров на кафедре физиологии, патофизиологии и иммунологии животных. Материалы Междунар. науч. конфер. по патофизиологии животных, посвященной 90-летию кафедры патологической физиологии ФГОУ ВПО СПбГАВМ. Санкт-Петербург, 2011. С. 63.
304. Мазуркевич А.И., Ковпак В.В., Малюк М.О., Данилов В.Б., Харкевич Ю.А. Созревание ооцитов к стадии метафазы мейоза II *in vitro* в зависимости от их морфологического состояния и условий культивирования. Материалы Междунар. науч. конфер. по патофизиологии животных, посвященной 90-летию кафедры патологической физиологии ФГОУ ВПО СПбГАВМ. Санкт-Петербург, 2011. С. 64.
305. Мазуркевич А.И., Харкевич Ю.А., Ковпак В.В., Малюк М.О., Данилов В.Б. Реакция сыворотки крови крыс в отношении мезенхимальных стволовых клеток и эмбриональных фибробластов. Материалы Междунар. науч. конфер. по патофизиологии животных, посвященной 90-летию кафедры патологической физиологии ФГОУ ВПО СПбГАВМ. Санкт-Петербург, 2011. С. 66.
306. Мазуркевич А.И., Ковпак В.В., Малюк М.О., Данилов В.Б., Харкевич Ю.А. Изменение некоторых показателей иммунного статуса животных-реципиентов при трансплантации клеток разного происхождения. Материалы Междунар. науч. конфер. по патофизиологии животных, посвященной 90-летию кафедры патологической физиологии ФГОУ ВПО СПбГАВМ. Санкт-Петербург, 2011. С. 67.
307. Мазуркевич А.И., Ковпак В.В., Малюк М.О., Данилов В.Б., Харкевич Ю.А. Влияние эпителиальных клеток яйцеводов на процесс

дроблення ембріонів свиней *in vitro*. Матеріали Міжнарод. науч. конфер. по патології тварин, присвяченій 90-літтю кафедри патологічної фізіології ФГОУ ВПО СПбГАВМ. Санкт-Петербург, 2011. С. 69.

308. Мазуркевич А.Й., Бобось О.Л., Харкевич Ю.О., Журба В.І., Золтан Н.І., Малюк М.О., Ковпак В.В. Перспективи застосування стовбурових клітин для лікування ниркової недостатності. Науковий вісник НУБіП України. № 167. Ч. 1. Київ, 2011. С. 144-154.

309. Мазуркевич А.Й., Харкевич Ю.О., Ковпак В.В., Малюк М.О., Данілов В.Б., Журба В.І. Реакція імунної системи щурів на трансплантовані галогенні мезенхімальні стовбурові клітини та ембріональні фібробласти. Науково-технічний бюлетень. Львів, 2011. Вип. 12. № 1, 2. С. 287-292.

2012 р.

310. Mazurkevich Anatoliy Y., Lakatosh Viktor, Kovpak Vitaliy. Improving the Efficiency of *in vitro* Technology of Swine Embryo Production. International Scientific Electronic Journal Earth Bioresources and Quality of Life. № 1. 2012.

311. Мазуркевич А.Й. Стан та перспективи застосування нових клітинних технологій у біології та ветеринарній медицині. Наук. вісник НУБіП України. № 172. Ч. 3. К.: НУБіП, 2012. С. 154-159.

312. Мазуркевич А.Й., Бобось О.Л., Сердюков Я.К. Вплив мезенхімальних стовбурових клітин на морфологічну структуру тканин нирок щурів при експериментальній гострій нирковій недостатності. Наук. вісник НУБіП України. № 172. Ч. 3. К.: НУБіП, 2012. С. 159-166.

313. Мазуркевич А.Й., Журба В.І., Ковпак В.В., Харкевич Ю.О. Реакція імунної системи кролів на трансплантовані алогенні та ксеногенні мезенхімальні стовбурові клітин. Наук. вісник НУБіП України. № 172. Ч. 3. К.: НУБіП, 2012. С.166-171.

314. Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Безденежних Н.О., Харкевич Ю.О., Кудрявець Ю.Й. Імунофенотиповий профіль клітин кісткового мозку щурів на різних пасажах *in vitro*. Наук. вісник НУБіП України. № 172. Ч. 3. К.: НУБіП, 2012. С.171-177.

315. Мазуркевич А.Й., Золтан Н.І., Малюк М.О., Данілов В.Б., Ковпак В.В., Харкевич Ю.О. Зміна біохімічних показників сироватки крові щурів при експериментальному хронічному токсичному гепатиті. Біологія тварин. 2012. Т. 14. № 1-2. С. 387-396.

316. Мазуркевич А.Й., Бобось О.Л., Малюк М.О., Ковпак В.В., Харкевич Ю.О. Біохімічні показники крові та сечі після застосування мезенхімальних стовбурових клітин при експериментальній гострій нирковій недостатності у щурів. Біологія тварин. 2012. Т. 14. № 1-2. С. 397-402.

317. Мазуркевич А.Й., Бобось О.Л., Сердюков Я.К., Малюк М.О. Морфофункціональні зміни тканини нирок лабораторних тварин при експериментальній гліцероловій моделі гострої ниркової недостатності. Науковий вісник НУБіП. 2012. № 172. Ч. 4. С. 117-122.

318. Мазуркевич А.Й., Данілов В.Б., Малюк М.О., Ковпак В.В., Харкевич Ю.О., Журба В.І., Бобось О.Л., Золтан Н.І. Використання мезенхімальних стовбурових клітин для корекції репаративних процесів в

організмі тварин-реципієнтів. Методичні рекомендації. Київ: НУБіП України, 2012. 42 с.

319. *Мазуркевич А.Й.*, Бобось О.Л., Малюк М.О., Данілов В.Б., Ковпак В.В. Зміни біохімічних показників крові та сечі у тварин при експериментальній гліцероловій моделі гострої ниркової недостатності. Науково-технічний бюлетень інституту Біології тварин і державного науково-дослідного контролю ветпрепаратів та кормових добавок. 2012. Вип. 13. № 1-2. С. 226-232.

320. *Мазуркевич А.Й.*, Ковпак В.В., Харкевич Ю.О., Малюк М.О., Данілов В.Б. Деякі показники імунного статусу тварин реципієнтів при введенні чужорідних клітин у кров. Наук. вісник НУБіП України. Київ, 2012. Вип. 172. Ч. 4. С. 122-127.

2013 р.

321. *Mazurkevich A.*, Kladnitska L., Kovpak V. Features Conditions Selection and Cultivation Mouse bone Marrow adhesive fraction mononuclear Cells. - Вісник Київського національного ун-ту ім. Тараса Шевченка. Біологія, 2013. Вип. 2 (64). С. 41-43.

322. *Mazurkevich A.*, Kladnitska L., Kovpak V. Features Conditions Selection and Cultivation Mouse bone Marrow adhesive fraction mononuclear Cells. Електронний ресурс. 2013. Р. 53-54.

323. *Мазуркевич А.Й.*, Кладницька Л.В., Ковпак В.В. Життєздатність та проліферативна активність мезенхімальних стовбурових клітин лінійних мишей с 57bl/6 залежно від умов виділення первинного матеріалу. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України: Серія «Ветеринарна медицина». К., 2013. № 188. Ч. 3. С. 578-585.

324. *Мазуркевич А.Й.*, Кладницька Л.В., Ковпак В.В. Оптимальні умови виділення та культивування адгезивної фракції мононуклеарних клітин кісткового мозку миші. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Ветеринарна медицина». 2013. Вип. 9 (33). С. 142-146.

325. *Мазуркевич А.И.*, Кладницкая Л.В., Ковпак В.В. Оптимальные условия выделения и культивирования адгезивной фракции мультипотентных мезенхимальных стромальных клеток костного мозга. Сборник научных трудов «Научное обеспечение инновационного развития животноводства», (Жодино, 24-25 октября 2013 г.). С. 136-139.

326. *Мазуркевич А.И.*, Кладницкая Л.В., Ковпак В.В. Оптимальные параметры получения и культивирования мононуклеарных стволовых клеток костного мозга мши. Сборник научных трудов Международной научно-практической конференции «Механизмы и закономерности индивидуального развития организма млекопитающих», посвященная памяти Заслуженного деятеля науки РФ, доктора ветеринарных наук, проф. Ложкина Эдуарда Федоровича. Кострома, 2013. С. 14-15.

327. *Мазуркевич А.И.*, Малюк Н.А., Харкевич Ю.А. Иммунофенотипический профиль соматических стволовых клеток костного мозга кролика на ранних пассажах *in vitro*. Научно-практический журнал «Ученые записки» Витебской

знак почета государственной академии ветеринарной медицины. 2013. Т. 49. Вып. 2. Ч. 1. С. 39-47.

328. Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Харкевич Ю.О. До методики отримання кісткового мозку та культивування стовбурових клітин поні. Науково-технічний бюлетень інститут біології тварин, ДНДКІ ветпрепаратів та кормових добавок. Вип. 14. № 3, 4. Львів, 2013. С. 308-313.

329. Мазуркевич А.Й., Ковпак В.В., Харкевич Ю.О., Підопригора О.С. Гістологічні зміни у міокарді щурів при експериментальному ішемічному інфаркті. Науково-технічний бюлетень інститут біології тварин, ДНДКІ ветпрепаратів та кормових добавок. Вип. 14. № 3, 4. Львів, 2013. С. 197-203.

330. Mazurkevich A., Kladnitska L., Kovpak V. Features conditions selection and cultivation mouse bone marrow adhesive fraction mononuclear cells. Cell Technology Week, Taras Shevchenko National University of Kyiv «Institute of biology», 2013. P. 53-54.

331. Мазуркевич А.Й., Журба В.І., Ковпак В.В., Харкевич Ю.О., Міластная А.Г. Вплив алогенних та ксеногенних стовбурових клітин на гомеостаз колінного суглоба кроля при сформованому дефекті хряща. Науково-технічний бюлетень інститут біології тварин, ДНДКІ ветпрепаратів та кормових добавок. Львів, 2013. Вип. 14. № 1, 2. С. 430-434.

332. Мазуркевич А.И., Ковпак В.В., Журба В.И. Применение стволовых клеток костного мозга для восстановления патологически измененного суставного хряща у животных. Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук. Ежемесячный научный журнал. № 8 (55). 2013. С. 348-355.

333. Мазуркевич А.И., Ковпак В.В. Усовершенствование методик созревания ооцитов и культивирования эмбрионов свиной *in vitro*. Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук. Ежемесячный научный журнал. № 10-2. 2013. С. 262-268.

334. Мазуркевич А.Й., Золтан Н.І., Сердюков Я.К., Харкевич Ю.О. Особливості гістологічної будови печінки щурів залежно від способу введення алогенних мезенхімальних стовбурових клітин при експериментальному хронічному токсичному гепатиті. Проблеми зооінженерії та ветеринарної медицини: збірник наукових праць ХДЗВА. Харків: РВВ ХДЗВА, 2013. Вип. 26. Ч. 2. С. 175-179.

335. Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Ткаченко С.М., Харкевич Ю.О. Культивування *in vitro* гемостатичних губок із соматичними мультипотентними стовбуровими клітинами кроля. Тези доповід. II Міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених. 2013. С. 137.

2014 р.

336. Мазуркевич А.И., Малюк Н.А., Безденежных Н.А., Харкевич Ю.А., Адаменко И.Н., Кудрявец Ю.И. Иммунофенотипический профиль мультипотентных стволовых клеток костного мозга собаки при культивировании *in vitro* на ранних пассажах. Актуальные вопросы ветеринарной биологии, рецензируемый журнал фундаментальных и прикладных исследований. 2014. № 1 (21). С. 17-21.

337. Мазуркевич А.Й., Кладницька Л.В., Ковпак В.В. Проліферативна активність мезенхімальних стовбурових клітин миші залежно від умов виділення первинного матеріалу. Фізіологічний журнал. 2014. Т. 60. № 3. С. 14-15.
338. Мазуркевич А.Й., Данілов В.Б., Малюк М.В., Ковпак В.В., Харкевич Ю.О. Патолофізіологія тварин у запитаннях і відповідях. Метод. рекомендації для студентів ОКР Бакалавр, Магістр із спеціальності «Ветеринарна медицина». Київ: НУБіП України, 2014. 82 с.
339. Мазуркевич А.Й., Харкевич Ю.О., Данілов В.Б., Малюк М.О., Ковпак В.В. Імунітет (загальні питання). Методичні вказівки для студентів ОКР Бакалавр, Магістр за спеціальністю «Ветеринарна медицина». Київ, 2014. 27 с.
340. Мазуркевич А.Й., Харкевич Ю. О., Данілов В.Б., Малюк М.О., Ковпак В.В. Будова і функції органів імуногенезу свійських ссавців і птиці. Методичні вказівки для студентів ОКР Бакалавр, Магістр за спеціальністю «Ветеринарна медицина». Київ, 2014. 43 с.
341. Мазуркевич А.Й., Харкевич Ю.С., Данілов В.Б., Малюк М.О., Ковпак В.В. Алергія та аутоімунні хвороби тварин. Методичні вказівки для студентів ОКР Бакалавр, Магістр за спеціальністю «Ветеринарна медицина». Київ, 2014. 48 с.
342. Мазуркевич А.Й., Малюк М.О, Ткаченко С.М., Харкевич Ю.О. Вивчення біосумісності гемостатичних губок із стовбуровими клітинами кісткового мозку кроля під час культивування *in vitro*. Вісник Сумського національного аграрного університету. 2014. № 1 (34). С. 7-11.
343. Мазуркевич А.Й., Малюк М.О. Імунофенотипова характеристика та цитогенетичний аналіз мезенхімальних стовбурових клітин кісткового мозку коня на ранніх пасажах культивування *in vitro*. Науковий вісник НУБіП України. Ч. 1. Київ, 2014. С. 100-107.
344. Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Ткаченко С.М., Харкевич Ю.О. До методики отримання кісткового мозку у собак. Біологія тварин. Львів, 2014. Т. 16. № 2. С. 66-71.
345. Мазуркевич А.Й., Малюк М.О. Імунофенотипова характеристика та цитогенетичний аналіз мезенхімальних стовбурових клітин пупкового канатику лошат на ранніх пасажах культивування *in vitro*. Тваринництво України. 2014. № 12. С. 27-31.
346. Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Харкевич Ю.О. Біологічна активність стовбурових клітин із кісткового мозку коня. Тваринництво України. 2014. № 2. С. 21-24.
347. Мазуркевич А.Й., Малюк М.О. Цитогенетичний контроль мезенхімальних стовбурових клітин кісткового мозку коня на ранніх пасажах культивування *in vitro*. Ветеринарна медицина України. 2014. Т. 6 (220). С. 32-35.
348. Мазуркевич А.Й., Малюк М.О. Дослідження каріотипу мезенхімальних стовбурових клітин пупкового канатику лошат під час культивування *in*

in vitro. Міжвідомчий тематичний науковий збірник Ветеринарна медицина 2014. № 99. С. 217-221.

349. Мазуркевич А.Й., Малюк М.О. Мезенхімальні стовбурові клітини пупкового канатика лоша на ранніх пасажах культивування. Тваринництво України. Електронний ресурс. 2014. № 12.

350. Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Ковпак В.В., Харкевич Ю.О. Остеогенна та адипогенна диференціація мезенхімальних стовбурових клітин собак. Ветеринарна медицина. Міжвідомчий тематичний науковий збірник. 2014. Вип. 100. С. 153-156.

2015 р.

351. Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Харкевич Ю.О. Вплив ксеногенних мезенхімальних стовбурових клітин на показники клітинного імунітету при системному введенні тваринам-реципієнтам. Фізіол. журн., 2015, Т. 61. № 3.

352. Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Стародуб Л.Ф. Цитогенетичний аналіз мезенхімальних стовбурових клітин кісткового мозку кролів на ранніх пасажах культивування *in vitro*. Науковий вісник Львівської національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С. З. Гжицького. Львів. 2015. Т. 17. № 1 (61). Ч. 2. С. 100-107.

353. Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Харкевич Ю.О., Савчук Т.Л. Імунітет тварин-реципієнтів за експериментального введення стовбурових клітин. Тваринництво України. 2015. № 4. С. 24-27.

354. Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Харкевич Ю.О. Остеогенна та адипогенна диференціація мезенхімальних стовбурових клітин собак. Міжвідомчий тематичний науковий збірник Ветеринарна медицина. 2015. № 153. С. 153-156.

355. Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Стародуб Л.Ф. Мезенхімальні стовбурові клітини кісткового мозку собак на ранніх пасажах культивування *in vitro*. Тваринництво України. 2015. № 7. С. 40-42.

356. Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Стародуб Л.Ф. Каріотиповий аналіз мезенхімальних стовбурових клітин кісткового мозку кролів за різних методів дисоціації клітинного моношару на ранніх пасажах культивування *in vitro*. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. 2015. Вип. 188. Ч. 4. С. 167-170.

357. Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Стародуб Л.Ф. Цитогенетичний аналіз мезенхімальних стовбурових клітин кісткового мозку кроля на ранніх пасажах культивування при дисоціації клітинного моношару за допомогою етилендіамінтетраоцтової кислоти. Електронне видання НУБіП України.

358. Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Ковпак В.В., Харкевич Ю.О. Остеогенна та адипогенна диференціація мезенхімальних стовбурових клітин собак. Ветеринарна медицина. 2015. С. 153-156.

359. Mazurkevych A., Kovpak V., Kharkevych I. Morphological changes in the liver at alloxan-induced diabetes in rats. Український часопис ветеринарних наук. 2015. № 1.

360. Кладницька Л.В., Мазуркевич А.Й., Гарманчук Л.В., Величко С.В., Біологічні властивості клітин первинної пухлини мишей c57bl/6 з

перещепленою карциномою легень Льюїс за впливу алогенних мезенхімальних стовбурових клітин. *Animal Biology*. 2015. № 17 (2). Р. 82.

361. Кладницька Л.В., Мазуркевич А.Й., Величко С.В., Ковпак В.В., Джус О.І. Вплив алогенних мезенхімальних стовбурових клітин на оксигензалежний метаболізм перитонеальних макрофагів мишей C57BL/6. Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини. 2015.

362. *Mazurkevych A., Malyuk M., Starodub L.* The karyotype description of dogs mesenchymal stem cells bone marrow on early cultivation passage *in vitro* at enzymatic dissociation of cellular monolayer. *Stock raising of Ukraine*. 2015.

363. Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Стародуб Л.Ф. Cytogenetic analysis of rabbit bone marrow mesenchymal stem cells at early cultivation passages under dissociation monolayer cell using ethylenediaminetetraacetic acid. Наукові доповіді НУБіП України. 2015. С. 28-28.

364. Мазуркевич А.И., Малюк Н.А., Стародуб Л.Ф. Цитогенетический анализ мезенхимальных стволовых клеток костного мозга кролей на ранних пассажах культивирования *in vitro*. Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини. 2015.

2016 р.

365. Kladnitskaya L.V., Mazurkiewicz A.J., Danchuk V.V., Velichko S.V., Midyk S.V. Вміст жирних кислот в ліпідах фетальних стовбурових клітин kota. *Scientific Messenger of LNU of Veterinary Medicine and Biotechnologies*. 2016.

366. Кладницька Л.В., Мазуркевич А.Й., Гарманчук Л.В., Величко С.В. Морфологические показатели первичной опухоли мышей c57bl/6 с трансплантированной метастатической карциномой легких Льюис при влиянии алогенных мезенхимальных стволовых клеток. Науковий вісник ветеринарної медицини. 2016. С. 125-131.

367. Кладницкая Л.В., Мазуркевич А.Й., Данчук В.В., Величко С.В., Мидык С.В. Содержание жирных кислот в липидах стволовых клеток жировой ткани собаки. *Животноводство и ветеринарная медицина*. 2016.

368. Кладницька Л.В., Мазуркевич А.Й., Величко С.В., Курганова Т.О. Метод отримання первинного матеріалу та адгезивної фракції мононуклеарних клітин з високою проліферативною активністю з жирової тканини коня. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Ветеринарна медицина. 2016.

369. Мазуркевич А.Й., Саулко В.В. Еритроцитарні індекси крові тільних корів та телят за дефіциту есенціальних мікроелементів. *Біологія тварин*. 2016. № 1. С. 162-162.

370. Кладницька Л.В., Мазуркевич А.Й., Гарманчук Л.В., Величко С.В. Морфологічні показники первинної пухлини мишей C57Bl/6 з трансплантованою метастатичною карциномою легень Льюїс за впливу алогенних мезенхімальних стовбурових клітин. Науковий вісник ветеринарної медицини. 2016. С. 125-131.

371. *Мазуркевич А.Й.*, Ковпак В.В., Ковпак О.С. Фенотипові та морфологічні зміни культури клітин кісткового мозку щурів в процесі їх культивування. Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини. 2016.
372. *Mazurkevych A.*, Maliuk M., Kovpak V., Kharkevych I. Biological activity of multipotent stem cells of horses depending on the method of obtaining of mononuclear cell from bone marrow aspirate. Тваринництво України. 2016. С. 31-33.
373. *Mazurkevych A.*, Malyuk M., Bezdniezhnykh N., Starodub L., Kharkevych Y. Immunophenotypic characterisation and cytogenetic analysis of mesenchymal stem cells from equine bone marrow and foal umbilical cords during *in vitro* culture Journal of Veterinary Research. 2016. № 10. 60 (3). P. 339-347.
374. Кладницька Л.В., *Мазуркевич А.Й.*, Данчук В.В., Величко С.В., Мідик С.В. Жирнокислотний склад ліпідів мезенхімальних стовбурових клітин кісткового мозку kota. Наукові доповіді НУБіП України. 2016.
375. *Мазуркевич А.Й.*, Ковпак В.В., Ковпак О.С., Гудзь Н.В. Цитогенетичний аналіз мезенхімальних стовбурових клітин щурів на різних пасажах Ветеринарна біотехнологія. 2016. С. 165-172.
376. *Мазуркевич А.Й.*, Грищук А.В. До методу отримання мезенхімальних стовбурових клітин великої рогатої худоби. Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини. 2016.
377. *Мазуркевич А.Й.*, Харкевич Ю.О., Малюк М.О., Данілов В.Б. Патофізіологія ендокринної системи: методичні рекомендації для студентів ОКР Бакалавр, Магістр із спеціальності «Ветеринарна медицина». Видавничий центр НУБіП України. 2016.
378. *Мазуркевич А.Й.*, Ковпак В.В., Ковпак О.С. Гістологічні зміни у міокарді щурів за експериментально сформованої ішемії. Наукові доповіді Національного університету біоресурсів і природокористування України. 2016.
379. Данілов В.Б., Ковпак В.В., *Мазуркевич А.Й.*, Харкевич Ю.О., Малюк М.О. Запалення. Методичні рекомендації для студентів за спеціальністю 6.110101, 8.110101 «Ветеринарна медицина». Видавничий центр НУБіП України. 2016.
380. Кладницька Л.В., *Мазуркевич А.Й.*, Данчук В.В., Величко С.В., Мідик С.В. Содержание жирных кислот в липидах фетальных стволовых клеток kota. Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини. 2016.
381. *Мазуркевич А.Й.*, Ковпак В.В., Ковпак О.С. Фенотипові та морфологічні зміни культури клітин кісткового мозку щурів в процесі їх культивування. Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини. 2016.
382. Кладницька Л.В., *Мазуркевич А.Й.*, Величко С.В., Жигунова О.В. Отримання культури стовбурових клітин із жирової тканини собаки. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Ветеринарна. 2016.

383. Бокотько Р.Р., *Мазуркевич А.Й.*, Малюк М.О., Харкевич Ю.О. Динаміка вмісту гормону вТ4 в крові та вага щитоподібної залози білих щурів із експериментальним гіпотиреозом після трансплантації мезенхімальних стовбурових клітин. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування. 2017.
384. *Мазуркевич А.Й.*, Ковпак В.В., Ковпак О.С., Гудзь Н.В. Порівняння змін фенотипу у культурах клітин жирової тканини, кісткового мозку та підшлункової залози котів з пасажами. Ветеринарна біотехнологія. 2017. С. 89-100.
385. Саулко В.В., Довга Л.В., *Мазуркевич А.Й.* Особливості обміну білка у організмі тільних корів та телят різних біогеохімічних зон за мікроелементозів. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. 2017.
386. *Мазуркевич А.Й.*, Ковпак В.В., Ковпак О.С. Генетична стабільність культур клітин підшлункової залози та кісткового мозку щурів на ранніх пасажах. Ветеринарна медицина. 2017. С. 300-303.
387. *Мазуркевич А.Й.*, Грищук А.В., Грищук І.А. Мастит – актуальна проблема молочного стада. Вісник Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету. 2017. С. 82-84.
388. Саулко В.В., Довга Л.В., *Мазуркевич А.Й.* Еритрограма крові тільних корів та телят різних біогеохімічних провінцій за мікроелементозів. Науково-технічний бюлетень Державного науково-дослідного контрольного. 2017.
389. Саулко В.В., *Мазуркевич А.Й.*, Довга Л.В. Активність трансаміназ у сироватці крові тільних корів різних біогеохімічних зон. Науково-технічний бюлетень Державного науково-дослідного контрольного. 2017.
390. *Мазуркевич А.Й.*, Саулко В.В., Довга Л.В. Активність трансаміназ в сироватці крові новонароджених телят різних біогеохімічних зон. Вісник Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету. 2017. С. 101-104.
391. *Mazurkevych A.*, Maliuk M., Danilov V., Kovpak V., Kharkevych Y. Perspective of development of cell techniques in veterinary medicine. Вісник аграрної науки. 2017. Вип. 4. С. 34-40.
392. Саулко В.В., *Мазуркевич А.Й.* Вплив рівня окремих мікроелементів на показники обміну білка у корів різних біогеохімічних провінцій та народжених від них телят. Проблеми зооінженерії та ветеринарної медицини. 2017. С. 101-105.
393. Савчук Т.Л., *Мазуркевич А.Й.*, Малюк М.О., Ткаченко В.В., Гулякова О.Г. Рентгенологічні зміни у кістці за експериментального ушкодження та після введення алогенних мезенхімальних стовбурових клітин. Науковий вісник ветеринарної медицини. 2017. С. 106-113.
394. *Мазуркевич А.Й.*, Малюк М.О., Ковпак В.В., Харкевич Ю.О., Данілов В.Б. Проблеми використання методів клітинної регенеративної терапії у ветеринарній клінічній практиці. Вісник Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету. 2017. С. 93-96.

395. Савчук Т.Л., Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Данілов В.Б. Гістологічні зміни в кістковій тканині за експериментального механічного ушкодження. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування. 2017.
396. Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Харкевич Ю.О., Савчук Т.Л. Гістологічні зміни у кістковому мозку за експериментального ушкодження кісткової тканини. Вісник Полтавської державної аграрної академії. 2017. С. 89-93.
397. Mazurkevych A., Kharkevych Y., Jakubczak A., Gryzinska M., Malyuk M. Immunophenotypic characteristics and karyotype analysis of bone marrow-derived mesenchymal stem cells of rabbits during *in vitro* cultivation. Polish journal of veterinary sciences. 2017.
398. Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Данілов В.Б., Стародуб Л.Ф., Ковпак В.В., Кладницька Л.В., Харкевич Ю.О., Бобось О.Л., Кляп Н.І., Бокотько Р.Р., Савчук Т.Л., Ковпак О.С. Методи видоспецифічної оцінки стовбурових клітин та їх застосування у ветеринарній клітинній регенеративній терапії. Науково-методичні рекомендації. 2017. Київ: ЦП Компринт. 63 с.
399. Кладницкая Л.В., Мазуркевич А.И., Величко С.В., Малюк Н.А. Экспрессия ядерных и цитоплазматических белков мезенхимальных стволовых клеток жировой ткани на поздних пассажах культивирования *in vitro*. Сборник научных статей. 2017. С. 47-49.
400. Кладницкая Л.В., Мазуркевич А.И., Величко С.В., Малюк Н.А. Иммунофенотипическая характеристика мезенхимальных стволовых клеток жировой ткани собаки на ранних пассажах культивирования *in vitro*. Сборник научных статей. 2017. С. 45-47.
401. Кладницька Л.В., Мазуркевич А.Й., Безденежних Н.О., Чехун В.Ф. Експресія цитоплазматичних білків стовбуровими клітинами із жирової тканини собаки на різних пасажах культивування *in vitro*. Науково-технічний бюлетень держ. науково-досл. контрол. ін-ту вет. преп. 2017.
402. Кладницька Л.В., Мазуркевич А.Й., Безденежних Н.О., Чехун В.Ф. Цитоплазматичні та мембранні білки нейральних стовбурових клітин kota за різних пасажів культивування *in vitro*. Збірник наукових праць «Ветеринарні науки». 2017. С. 64-70.
403. Бокотько Р.Р., Мазуркевич А.Й., Харкевич Ю.О. Рентгенденситометрія стегнових кісток білих щурів після введення мезенхімальних стовбурових клітин за експериментального гіпотиреозу. Проблеми зооінженерії та ветеринарної медицини: Зб. наук. праць. 2017.
404. Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Данілов В.Б., Стародуб Л.Ф., Ковпак В.В. Методичні рекомендації. Корекція репаративних процесів в патологічно змінених тканинах тваринного організму за допомогою стовбурових клітин. 2017.
405. Довга Л.В., Мазуркевич А.Й. Лікування та профілактика постнатальних хвороб телят за допомогою препарату Мікростимулін. Сучасні проблеми ветеринарної медицини з питань інфекційної патології. 2017.

406. Кладницька Л.В., Мазуркевич А.Й., Безденежних Н.О., Чехун В.Ф. Експресія ядерних білків стовбуровими клітинами з жирової тканини собаки на різних пасажах культивування *in vitro*. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Ветеринарна медицина. 2017.
407. Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Данілов В.Б., Ковпак В.В., Харкевич Ю.О. Перспективи розвитку клітинних технологій у ветеринарній медицині. Вісник аграрної науки, 34-40, 2017.
408. Мазуркевич А.Й., Ковпак В.В., Ковпак О.С., Гудзь Н.В. Морфологічні зміни в різних органах щурів за алоксанового цукрового діабету. Ветеринарна біотехнологія. 2017. С. 152-163.
409. Саулко В.В., Мазуркевич А.Й. Взаимосвязь содержания эссенциальных микроэлементов с количеством эритроцитов, содержанием гемоглобина в крови коров и телят. Гродно: ГГАУ, 2017.
410. Mazurkevich A., Malyuk M., Kovpak V., Kharkevych Yu. Problems of the use of methods of cell regenerative therapy in veterinary clinical practice. News of Dnipropetrovsk State Agrarian and Economic University. 2017. P. 93-96.

2018 р.

411. Кладницька Л.В., Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Данілов В.Б., Харкевич Ю.О. Ефект системного впливу алогенних мезенхімальних стовбурових з жирової тканини на показники функціонального стану імунних органів. Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини. 2018.
412. Мазуркевич А.Й. Роль локальних комісій з біоетики у вирішенні проблем гуманного відношення до тварин в дослідженнях та навчанні. Ветеринарна біотехнологія. 2018. С. 341-347.
413. Патафеев В.А., Кладницкая Л.В., Мазуркевич А.И., Безденежных Н.А. Экспрессия апоптоз-ассоциированного белка BCL-2 мезенхимальными стволовыми клетками из жировой ткани собаки при культивировании *in vitro*. Витебская государственная академия ветеринарной медицины. 2018.
414. Mazurkevych A., Malyuk M., Kovpak V., Kovpak O., Kharkevych Y. Comparative analysis of cat bone marrow and adipose tissue cell cultures. Polish journal of veterinary sciences. 2018. P. 549-557.
415. Kovpak O.S., Kovpak V.V., Mazurkevych A.I. Methods of obtaining stem cells of the myocardium of cat. Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини. 2018.
416. Kladnytska L.V., Mazurkevych A.I., Khomych V.T., Mazurkevych T.A. Morphological peculiarities and functional activity of adipose-derived mesenchymal stem cells during *in vitro* cultivation conditions. Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини. 2018.
417. Ковпак О.С., Ковпак В.В., Мазуркевич А.Й., Гудзь Н.В. Влив фактору росту фібробластів (fgf-2) та інсуліноподібного фактору росту (igf-1) на проліферативну активність стовбурових клітин kota. Ветеринарна біотехнологія. Зб. наук. праць. 2018. С. 55-65.

418. Kladnytska L., Mazurkevych A. Functional activity and morphological peculiarities of mesenchymal stem cells during in vitro cultivation conditions. Український часопис ветеринарних наук. 2018.
419. Kladnytska L., Mazurkevych A. Functional activity and morphological peculiarities of mesenchymal stem cells during in vitro cultivation conditions. Український часопис ветеринарних наук. 2018.
420. Kladnytska L., Mazurkevych A., Velychko S., Kharkevych Y. The influence of allogeneic bone marrow derived mesenchymal stem cells on indicators of functional state of immune organs in mice C57BL/6. Український часопис ветеринарних наук. 2018.
421. Kladnytska L., Mazurkevych A., Khomych V., Mazurkevych T., Stegney Z. Functional activity of adipose-derived mesenchymal stem cells during in vitro cultivation conditions in early passages. Біологія тварин. 2018. № 20 (4). С. 114-114.
422. Ковпак О.С., Ковпак В.В., Мазуркевич А.Й. До методики отримання стовбурових клітин міокарда котів. Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини. 2018.
423. Ковпак В.В., Мазуркевич А.Й., Ковпак О.С., Тарасов О.А. Вплив кріоконсервування на генетичну стабільність стовбурових клітин kota залежно від джерела їх отримання. Ветеринарна біотехнологія. 2018. С. 45-54.
424. Савчук Т.Л., Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Харкевич Ю.О. Біохімічні зміни у сироватці крові кролів за експериментального механічного пошкодження кісткової тканини після застосування алогенних мезенхімальних стовбурових клітин. Науковий вісник НУБіП України. Серія: «Ветеринарна медицина». 2018.
425. Мазуркевич А.Й., Ковпак В.В., Ковпак О.С. Вплив трансплантації культур клітин на відновлення ендокринної частини підшлункової залози за експериментального цукрового діабету. Science and Education a New Dimension. Natural and Technical Sciences. 2018. 17 (157).
426. Kladnytska L.V., Mazurkevych A.Y., Maluk M.O., Danilov V.B., Kharkevych I.O. The system influence of allogeneic adipose tissue derived mesenchymal stem cells on the functional state of immune organs. Scientific Messenger of LNU of Veterinary Medicine and Biotechnologies. 2018.
427. Мазуркевич А.Й., Ковпак В.В., Ковпак О.С. Вплив гормону росту (rhGH) та Biolaminin 521 LN на проліферативну активність стовбурових клітин kota. Вісник Полтавської державної аграрної академії. 2018. С. 143-148.
- 2019 р.**
428. Мазуркевич А.Й., Грищук А.В., Грищук І.А. Морфологічні зміни тканини молочної залози у корів при катаральній формі маститу. Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини. 2019.
429. Kharkevych Y.A., Vokotko R.R., Mazurkevych A.I., Deryabina O.G., Kovpak V.V. Хондрогенне диференціювання мезенхімальних стовбурових

клітин кроля, залежно від типу культуральної системи. *Scientific and Technical Bulletin of State Scientific Research Control*. 2019.

2020 р.

430. Kharkevych I., Vokotko R., *Mazurkevych A.*, Kovpak V., Maliuk M. Післязабійний кістковий мозок великої рогатої худоби – перспективне джерело стовбурових клітин. *Ветеринарія, технології тваринництва та природокористування*. 2020. С. 206-210.

431. Савчук Т.Л., Бокотько Р.Р., Харкевич Ю.О., *Мазуркевич А.Й.* Макроскопічні зміни в експериментально ушкодженій великогомілкової кістці кролів за введення аlogenних мезенхімальних стовбурових клітин різними способами. *Науково-технічний бюлетень Державного науково-дослідного контрольного*. 2020.

432. Kovpak V., *Mazurkevych A.*, Kharkevych Y. 2020. The Effect of Allogenic Cell Cultures on Type I Diabetic Rat. <https://www.grin.com/document/915037>

433. *Мазуркевич А.Й.*, Малюк М.О., Харкевич Ю.О., Ковпак В.В., Бокотько Р.Р. Використання стовбурових клітин та продуктів клітинних технологій для лікування коней із ламінітом. *Науково-методичні рекомендації. НУБіП України*. 2020.

434. *Мазуркевич А.Й.*, Малюк М.О., Ковпак В.В., Кладницька Л.В., Клестова З.С. Тимчасовий технологічний регламент «Використання аlogenних мезенхімальних стовбурових клітин тваринного походження у ветеринарній клітинній регенеративній терапії». К.: НУБіП України, 2020.

435. *Мазуркевич А.Й.*, Малюк М.О., Ковпак В.В., Кладницька Л.В., Клестова З.С. Протокол отримання мезенхімальних стовбурових клітин у дрібних домашніх тварин (крізь, собака, кіт). К.: НУБіП України. 2020.

436. Kladnytska L., *Mazurkevych A.*, Bezdieniezhnykh N., Melnyk O., Velychko S. The Expression of Cytoplasmic and Membrane Proteins in Dog Adipose-Derived Stem Cells on Different Passages During Cultivation *in vitro* *Pakistan Journal of Zoology*. 2020. 52 (4). 1547.

2021 р.

437. *Mazurkevych A.*, Malyuk M., Melnyk O., Kovpak V., Kovpak O., Kharkevych Y. The effect of a fibroblast growth factor, insulin-like growth factor, growth hormone, and Biolaminin 521 LN on the proliferative activity of cat stem cells. *Acta Veterinaria Brno*. 2021. 90 (1). 77-85.

438. Малюк М.О., Харкевич Ю.О., Бруско Є.П., Бокотько Р.Р., Ковпак В.В., Мазуркевич А.Й. Вплив мезенхімальних стовбурових клітин та плазми крові, збагаченої тромбоцитами, на перебіг хронічного ламініту у коня: клінічний випадок. *Ветеринарія, технології тваринництва та природокористування*. 2021. № 8. С. 34-45.